

2.3.2010

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ

(01/2010)

Θέμα: Ερωτηματολόγιο και απαντήσεις του υποψηφίου Αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κ. Vítor Constâncio

A. Προσωπικό και επαγγελματικό ιστορικό

1. Παρακαλώ, τονίστε τις κύριες πλευρές της επαγγελματικής σας εμπειρίας σε νομισματικά, χρηματοπιστωτικά και επιχειρηματικά θέματα.

Η εμπειρία μου στα αναφερόμενα θέματα σχετίζεται με τα καθήκοντα που έχω ασκήσει ως κεντρικός τραπεζίτης, καθηγητής Οικονομικών και τραπεζίτης στον ιδιωτικό τομέα. Όπως θα διαπιστώσατε από την περιγραφή του βιογραφικού μου, δίδαξα αρκετά μαθήματα Οικονομικών επί σειρά πολλών ετών· ειδικότερα, από το 1989 έως το 2000 διετέλεσα Καθηγητής Οικονομικών στο Instituto Superior de Economia e Gestão (Τεχνικό Πανεπιστήμιο της Λισαβόνας), συντονιστής του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Νομισματικών και Χρηματοοικονομικών Σπουδών και διδάσκων Μακροοικονομίας και Νομισματικής Θεωρίας και Πολιτικής. Από το 2000 έως σήμερα έχω διδάξει μόνον ένα εξαμηνιαίο μάθημα Νομισματικής Πολιτικής.

Από το 1995 έως τις αρχές του 2000, υπήρξα μέλος του διοικητικού συμβουλίου (εκτελεστικός διευθυντής) της Banco Português de Investimento (BPI), ενός από τους κορυφαίους ιδιωτικούς τραπεζικούς ομίλους της Πορτογαλίας, αρμόδιος για θέματα προϋπολογισμού, λογιστικής και ελέγχου κινδύνων των χρηματοπιστωτικών αγορών. Η εμπειρία αυτή με έχει εφοδιάσει με πολύτιμες πρακτικές γνώσεις σχετικά με την τραπεζική δραστηριότητα εν γένει, με ιδιαίτερη έμφαση στη λογιστική και τη διαχείριση κινδύνων,

γνώσεις τις οποίες θεωρώ πολύ σημαντικές για την άσκηση των καθηκόντων μου ως κεντρικού τραπεζίτη. Ως εκπρόσωπος της BPI, έχω διατελέσει επίσης μη εκτελεστικό μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Πορτογαλικής Εταιρείας Τηλεπικοινωνιών (PT), και ακολούθως μη εκτελεστικό μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Πορτογαλικής Εταιρείας Ηλεκτρισμού (EDP).

Τη χρησιμότερη ωστόσο επαγγελματική εμπειρία για τα καθήκοντα που καλούμαι τώρα να αναλάβω την απέκτησα στο πλαίσιο της απασχόλησής μου στον τομέα της κεντρικής τραπεζικής σε όλη τη διάρκεια της επαγγελματικής μου σταδιοδρομίας. Ξεκίνησα από την Banco de Portugal, ως επικεφαλής του Τμήματος Ερευνών, ακολούθως άσκησα επί σειρά ετών καθήκοντα υποδιοικητή, ενώ την περίοδο 1985-86 ανέλαβα καθήκοντα διοικητή. Διορίστηκα και πάλι διοικητής το έτος 2000 και η θητεία μου ανανεώθηκε το 2006 για περίοδο πέντε επιπλέον ετών. Κατά συνέπεια, την τελευταία δεκαετία υπήρξα μέλος τόσο του Γενικού Συμβουλίου όσο και του Διοικητικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

2. Παρακαλώ, τονίστε τις κύριες πτυχές της επαγγελματικής εμπειρίας σας σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Την περίοδο 1975-77 ηγήθηκα τρεις φορές της πορτογαλικής αντιπροσωπείας στον ΟΟΣΑ για την εξέταση της πορτογαλικής οικονομίας ενόψει της δημοσίευσης της μελέτης χώρας. Το 1977, και εκ νέου το 1979, διετέλεσα πρόεδρος της Επιτροπής για την Ευρωπαϊκή Ένταξη, η οποία είχε αναλάβει τις διαπραγματεύσεις για την ένταξη της Πορτογαλίας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Την περίοδο 1985-86 (το 1985 ως παρατηρητής) υπήρξα μέλος της Επιτροπής των Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Την περίοδο 1989-92 μετείχα ή ηγήθηκα οικονομικών αποστολών για λογαριασμό του Διεθνούς Οργανισμού Χρηματοδότησης (ΔΟΧ)-Παγκόσμιας Τράπεζας στην Πολωνία, την Τσεχική Δημοκρατία και την Αγκόλα.

Από τον Μάρτιο του 2000 είμαι μέλος τόσο του Γενικού Συμβουλίου όσο και του Διοικητικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

3. Ποιες είναι οι σημαντικότερες αποφάσεις στις οποίες έχετε συμβάλει κατά την επαγγελματική σας σταδιοδρομία;

Ως υπουργός Οικονομικών, το 1978 κλήθηκα να αποφασίσω ποιες πολιτικές έπρεπε να εφαρμοστούν για την αντιμετώπιση μιας κρίσης του ισοζυγίου πληρωμών που ταλάνιζε τη χώρα από το 1976. Η κατάρτιση του προϋπολογισμού και οι σύνθετες διαπραγματεύσεις μιας συμφωνίας πιστωτικής ετοιμότητας (standby agreement) με το ΔΝΤ, στο πλαίσιο των οποίων έπρεπε να γίνουν δύσκολες επιλογές σχετικά με τα επιτόκια (που τότε αποτελούσαν αρμοδιότητα της κυβέρνησης) και τη συναλλαγματική ισοτιμία, καθιστούσαν επιβεβλημένη τη λήψη αποφάσεων που να οδηγούν σε θετικά αποτελέσματα: το εξωτερικό έλλειμμα μειώθηκε στο ήμισυ και επιτεύχθηκε η προσαρμογή της πορτογαλικής οικονομίας.

Ως διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας, την περίοδο 1985-86 πραγματοποίησα ριζικές μεταρρυθμίσεις στην πορτογαλική χρηματαγορά και αγορά ξένου συναλλάγματος οι οποίες προετοίμασαν το έδαφος για μια περισσότερο προσανατολισμένη στην αγορά μέθοδο διαχείρισης της νομισματικής πολιτικής. Τα επιτόκια ελευθερώθηκαν, δημιουργήθηκε μια νέα

αγορά έντοκων γραμματίων του Δημοσίου υπό τη διαχείριση της Banco de Portugal, δημιουργήθηκαν πιστοποιητικά χρέους της Κεντρικής Τράπεζας και διαμορφώθηκε μια γνήσια αγορά ξένου συναλλάγματος με καθορισμό ημερήσιας τιμής αναφοράς. Συγχρόνως, υλοποιήθηκε το άνοιγμα του τραπεζικού τομέα σε ιδιωτικές και ξένες τράπεζες. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις συνέβαλαν στο να προετοιμαστεί η χώρα προκειμένου να ασκεί τις πολιτικές της κατά τρόπο που να συνάδει περισσότερο με την πλήρη συμμετοχή στην ΕΟΚ, η οποία έγινε πραγματικότητα τον Ιανουάριο του 1986.

B. Νομισματική και οικονομική πολιτική

4. Ποιους κατευθυντήριους στόχους θα επιδιώκατε στην οκτάχρονη θητεία σας ως Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας;

Ως Αντιπρόεδρος της ΕΚΤ, θα στηριχθώ στις ίδιες αρχές που έχω εφαρμόσει και κατά την άσκηση των καθηκόντων μου ως διοικητής της Banco de Portugal: σεβασμός των νομικών πτυχών της εντολής μου, ανεξαρτησία από πολιτικά ή άλλα όργανα, διαφάνεια και υψηλότατα πρότυπα δεοντολογίας.

Θα σέβομαι πλήρως την εντολή που μου ανατίθεται βάσει της Συνθήκης. Είμαι προσηλωμένος στον κύριο στόχο της ΕΚΤ, που είναι η σταθερότητα των τιμών, καθώς και στην αρχή της ανεξαρτησίας της Κεντρικής Τράπεζας. Με την επιφύλαξη του πρωταρχικού στόχου της σταθερότητας των τιμών, είμαι επίσης προσηλωμένος στον δευτερεύοντα στόχο που, βάσει του ορισμού της Συνθήκης, είναι η στήριξη των γενικών οικονομικών πολιτικών στην Ένωση κατά τρόπο που να συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της. Μαζί με τους συναδέλφους μου στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ, θα συνεχίσουμε να κάνουμε ό,τι είναι δυνατόν προκειμένου να εξασφαλίσουμε τη σταθερότητα των τιμών σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα προς όφελος όλων των ευρωπαϊών πολιτών.

5. Πώς αξιολογείτε τη νομισματική πολιτική την οποία έχει εφαρμόσει το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) τα τελευταία έντεκα χρόνια; Θα προωθούσατε αλλαγές –και τι είδους αλλαγές θα προωθούσατε– ως Αντιπρόεδρος της ΕΚΤ;

Η καθιέρωση του ευρώ το 1999 υπήρξε κομβικό γεγονός στη νομισματική ιστορία. Είχα την τιμή να συμμετάσχω στη διαδικασία του ευρώ ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ την τελευταία δεκαετία. Εκτιμώ ότι η νομισματική πολιτική έχει καταφέρει να ανταποκριθεί στον στόχο της Συνθήκης, όπως καταδεικνύει η διατήρηση του μέσου ρυθμού πληθωρισμού μόλις στο 2% από την αρχή της νομισματικής ένωσης και η σταθερή συγκράτηση των πληθωριστικών προσδοκιών, που αποτελεί θεμελιώδες κριτήριο μιας καλής νομισματικής πολιτικής. Η δέσμευση για τη διατήρηση του πληθωρισμού, σε μεσοπρόθεσμη βάση, κάτω αλλά πλησίον του 2% είναι το στοιχείο που παρέχει το σταθερότερο στήριγμα της στρατηγικής μας όσον αφορά τη νομισματική πολιτική. Αποτελεί την πυξίδα μας, όπως επισημαίνει συνήθως ο Πρόεδρος Trichet.

Έχει περάσει πάνω από μία δεκαετία από την έναρξη της νομισματικής ένωσης. Ως εκ τούτου, η ΕΚΤ εξακολουθεί να είναι πολύ νεαρό θεσμικό όργανο σε σύγκριση με άλλα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και άλλες μεγάλες κεντρικές τράπεζες. Είναι εύκολο να

λησμονήσει κανείς τις προκλήσεις που αντιμετώπισε η ΕΚΤ όταν άρχισε να ασκεί τη νομισματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ, καθώς επικρατούσαν πολλές αβεβαιότητες. Το γεγονός ότι μπορέσαμε να υπερβούμε ομαλά αυτά τα εμπόδια, και ότι πλέον η ΕΚΤ είναι πλήρες όργανο της Ένωσης και σεβαστό μέλος της διεθνούς κοινότητας των κεντρικών τραπεζών καταδεικνύει ήδη ότι η νομισματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ έχει εξελιχθεί πολύ ικανοποιητικά και, ως εκ τούτου, κατά τη γνώμη μου δεν χρειάζεται σημαντικές αλλαγές. Επιτρέψτε μου να αναφέρω ορισμένα άλλα στοιχεία προς επίρρωση του ισχυρισμού μου.

Η σταθεροποίηση των πληθωριστικών προσδοκιών σε επίπεδα που συνάδουν με τον ορισμό που δίνει η ΕΚΤ στη σταθερότητα των τιμών καταδεικνύει, κατά τη γνώμη μου, ξεκάθαρα ότι οι χρηματοπιστωτικές αγορές και το ευρύ κοινό έχουν ιδιαίτερα μεγάλη εμπιστοσύνη στην ικανότητα της κοινής νομισματικής πολιτικής να επιτύχει τον στόχο της. Το γεγονός ότι οι πληθωριστικές προσδοκίες παρέμειναν σχετικά σταθερές ακόμη και κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης, κατά την οποία ορισμένοι προέβλεπαν μια περίοδο αποπληθωρισμού και οι ρυθμοί του πληθωρισμού έγιναν προσωρινά αρνητικοί, μπορεί να θεωρηθεί ότι αποδεικνύει έμπρακτα την αξιοπιστία της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ.

Η έγκαιρη και τολμηρή αντίδραση της ΕΚΤ όταν ξέσπασε η χρηματοπιστωτική αναταραχή και όταν εξελίχθηκε σε εκτεταμένη κρίση είναι ένα ακόμη παράδειγμα του πόσο επιτυχής έχει υπάρξει η νομισματική πολιτική της ΕΚΤ. Η μείωση των επιτοκίων πολιτικής σε πολύ χαμηλά επίπεδα και η λήψη διαφόρων άτυπων μέτρων έχουν αποδείξει την ικανότητα της ΕΚΤ να αντιδρά με μεγάλη ταχύτητα όταν οι περιστάσεις το απαιτούν. Σε συνδυασμό με τα μέτρα των κυβερνήσεων για τη στήριξη του χρηματοπιστωτικού τομέα και με τα μέτρα δημοσιονομικής τόνωσης που υιοθετήθηκαν στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας στα τέλη του 2008, η νομισματική πολιτική έχει συμβάλει στην αποφυγή περαιτέρω επιδείνωσης της κατάστασης.

Όλα αυτά τα στοιχεία αποδεικνύουν ότι τόσο η στρατηγική όσο και το πλαίσιο εφαρμογής της νομισματικής πολιτικής έχουν σχεδιαστεί με ικανοποιητικό τρόπο. Ως εκ τούτου, θεωρώ ιδιαίτερα σημαντική τη διευκρινιστική δήλωση την οποία εκδώσαμε τον Μάιο του 2003, αφού προηγουμένως αναλύσαμε εις βάθος τη λειτουργία του νομισματικού μας πλαισίου, εγχείρημα στο οποίο συμμετείχα ενεργά. Επιθυμώ να υπογραμμίσω πέντε πτυχές της εν λόγω δήλωσης. Πρώτον, ο νέος ποσοτικοποιημένος στόχος ως προς τη σταθερότητα των τιμών ορίζεται ως πληθωρισμός «κάτω αλλά πλησίον του 2%», που παρέχει επαρκές περιθώριο ασφαλείας για την προστασία από τους κινδύνους αποπληθωρισμού ενώ συγχρόνως αντιμετωπίζει το θέμα των δυνητικών σφαλμάτων μέτρησης όσον αφορά τον πληθωρισμό (βάσει του ΕνΔΤΚ) και τις συνέπειες των διαφορών πληθωρισμού εντός της ζώνης του ευρώ.

Η δεύτερη πτυχή αφορά τη σαφή ένταξη των προηγούμενων δύο πυλώνων σε διαφορετικά χρονικά πλαίσια και τη συμπερίληψη στην ανακοίνωσή μας, καταρχάς, της οικονομικής ανάλυσης η οποία είναι πολύ σημαντική για τον επιχειρησιακό ορίζοντα της πολιτικής. Η τρίτη πτυχή σχετίζεται με το συμπέρασμα ότι η νομισματική ανάλυση είναι πολύ σημαντική για τις μεσομακροπρόθεσμες τάσεις του πληθωρισμού, επισημαίνοντας ιδίως ότι «η νομισματική ανάλυση χρησιμοποιείται κυρίως ως μέσο διασταύρωσης, από μεσομακροπρόθεσμη οπτική γωνία, των βραχυμεσοπρόθεσμων ενδείξεων που προκύπτουν από την οικονομική ανάλυση». Η τέταρτη πτυχή απορρέει από την πρόθεση να τονιστεί ο μεσομακροπρόθεσμος ορίζοντας της νομισματικής ανάλυσης και μας οδήγησε στην απόφαση

«να μην επανεξετάζουμε πλέον την τιμή αναφοράς σε ετήσια βάση». Τέλος, η τελευταία πτυχή σχετίζεται με τη θέση ότι «η νομισματική ανάλυση θα λαμβάνει υπόψη τις εξελίξεις σε ένα ευρύ φάσμα νομισματικών δεικτών, συμπεριλαμβανομένου του M3, των συνιστωσών και των παραγόντων μεταβολής του, κυρίως των πιστώσεων». Αν μελετηθούν προσεκτικά, οι προαναφερθείσες πτυχές τοποθετούν στις πραγματικές του διαστάσεις τον ρόλο των επιμέρους πτυχών της εκτεταμένης, πλήρους ανάλυσης πληροφοριών που εφαρμόζουμε για την αξιολόγηση των πληθωριστικών κινδύνων.

Εντούτοις, η κλίμακα και το βάθος της πρόσφατης χρηματοπιστωτικής κρίσης απαιτεί μελέτη του τρόπου άσκησης της πολιτικής σε διάφορα επίπεδα, περιλαμβανομένου του νομισματικού τομέα. Ειδικότερα, η κρίση έφερε στο προσκήνιο ζητήματα που αφορούν τους χρηματοπιστωτικούς παράγοντες, τον συστημικό κίνδυνο και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Η παραδοσιακή αντίληψη ότι η σταθερότητα των τιμών στην αγορά αγαθών και υπηρεσιών προσφέρει επίσης ένα περιβάλλον το οποίο εξασφαλίζει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα έχει διαψευσθεί από τα γεγονότα των τελευταίων ετών, τα οποία καταδεικνύουν την ύπαρξη μιας σειράς από διαδοχικές φούσκες στις τιμές των στοιχείων ενεργητικού σε συνδυασμό με καθεστώς μειωμένου πληθωρισμού. Ενώ τα ρυθμιστικά μέσα και η προληπτική εποπτεία αποτελούν πρωταρχικά μέσα για την αντιμετώπιση των θεμάτων χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, οι αρνητικές επιπτώσεις της έντονης ανόδου και κατάρρευσης στις τιμές των στοιχείων ενεργητικού, όπως διαπιστώσαμε στην παρούσα κρίση, έχουν επαναφέρει τη συζήτηση σχετικά με τον συνυπολογισμό των τιμών των στοιχείων ενεργητικού κατά την άσκηση της νομισματικής πολιτικής καθώς και σχετικά με τον ρόλο των συνολικών πιστωτικών μεγεθών. Αναλάβαμε την αξιολόγηση της νομισματικής στρατηγικής την οποία ανέφερα προηγουμένως πέντε έτη μετά την έναρξη της νομισματικής ένωσης, ενδέχεται δε μετά την κρίση που ξεκίνησε το 2007 το Διοικητικό Συμβούλιο να αποφασίσει στο μέλλον να προβεί σε νέα αξιολόγηση της στρατηγικής. Υπό τις παρούσες συνθήκες, δεν θεωρώ ότι υφίσταται άμεση ανάγκη αλλαγών ή διευκρινίσεων της νομισματικής μας στρατηγικής.

6. Συχνά υποστηρίζεται ότι, λόγω διαρθρωτικών μεταβολών της παγκόσμιας οικονομίας, ο πληθωρισμός έχει μετατραπεί από πληθωρισμό των τιμών καταναλωτή σε πληθωρισμό των τιμών των στοιχείων ενεργητικού. Ποια είναι η άποψή σας επ' αυτού και τι αντίκτυπο εκτιμάτε ότι θα είχε μια τέτοια εξέλιξη στη νομισματική πολιτική;

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες ο πληθωρισμός των τιμών καταναλωτή έχει περιοριστεί με επιτυχία στις μεγαλύτερες εκβιομηχανισμένες οικονομίες. Η διατήρηση του πληθωρισμού σε χαμηλά και σταθερά επίπεδα δεν αποτελεί «φυσικό» φαινόμενο, αλλά μαρτυρεί σε μεγάλο βαθμό την προσήλωση των κεντρικών τραπεζών στον στόχο της σταθερότητας των τιμών, όπως ορίζεται σε πολλά από τα καταστατικά των κεντρικών τραπεζών ανά την υφήλιο. Οι ανεξάρτητες κεντρικές τράπεζες έχουν συμβάλει στη σταθεροποίηση των πληθωριστικών προσδοκιών και, ως εκ τούτου, στον περιορισμό της διάδοσης σχετικών κλυδωνισμών των τιμών στο σύνολο των τιμών καταναλωτή και των αμοιβών. Τα θετικά σοκ προσφοράς που σχετίζονται με την παγκοσμιοποίηση και τη συμμετοχή σημαντικών παραγωγών χαμηλού κόστους στο παγκόσμιο εμπόριο έχουν επίσης συμβάλει στη συντήρηση αυτής της περιόδου χαμηλού πληθωρισμού.

Συγχρόνως, ωστόσο, παρατηρούμε μεγάλες διακυμάνσεις στις τιμές μιας σειράς αγαθών και στοιχείων ενεργητικού. Αφενός, η παγκοσμιοποίηση στα αγαθά και τις υπηρεσίες και η αυξημένη ζήτηση στο εσωτερικό αναδυόμενων οικονομιών είχαν αισθητό αντίκτυπο στις τιμές του πετρελαίου, του φυσικού αερίου και άλλων πρώτων υλών. Αφετέρου, η ύπαρξη ενός χρηματοπιστωτικού συστήματος το οποίο χαρακτηριζόταν από την όλο και μεγαλύτερη παγκοσμιοποίηση και την όλο και λιγότερη ρύθμισή του, και το οποίο ευνοήθηκε από την άφθονη παγκόσμια ρευστότητα, οδήγησε σε μεγάλες αποκλίσεις στις τιμές των στοιχείων ενεργητικού, οι οποίες έγιναν περισσότερο αισθητές κατά την πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση. Η εμπειρία των τελευταίων δυόμισι ετών έχει κάνει πολλούς παρατηρητές να αμφισβητούν τον ρόλο της νομισματικής πολιτικής στον περιορισμό του πληθωρισμού στις τιμές των στοιχείων ενεργητικού. Πρέπει άραγε οι κεντρικές τράπεζες να αντιδρούν στις τιμές των στοιχείων ενεργητικού, άμεσα ή έμμεσα, ενόψει δυναμικών μελλοντικών απειλών για τη σταθερότητα των τιμών; Μπορούν οι κεντρικές τράπεζες να διακρίνουν ποιες από τις παρατηρούμενες έντονες αυξήσεις στις τιμές των στοιχείων ενεργητικού είναι φούσκες; Τα ερωτήματα αυτά είναι σημαντικά και στα περισσότερα δεν μπορεί ακόμη να δοθεί πλήρως ικανοποιητική απάντηση.

Η κρατούσα πριν από την κρίση άποψη σχετικά με τη νομισματική πολιτική και τις τιμές των στοιχείων ενεργητικού αμφισβητούσε την ικανότητα των κεντρικών τραπεζών να εντοπίζουν τις δυσευθυγραμμίσεις στις τιμές των στοιχείων ενεργητικού σε πραγματικό χρόνο και θεωρούσε δεδομένο ότι η διατήρηση του πληθωρισμού σε μειωμένα επίπεδα στην αγορά αγαθών και υπηρεσιών θα ήταν αρκετή για την αποφυγή σημαντικών δυσευθυγραμμίσεων στις τιμές των στοιχείων ενεργητικού. Με βάση αυτήν την κρατούσα αντίληψη, επισημάνθηκε ότι η αποφασιστική χαλάρωση των νομισματικών συνθηκών μετά την κατάρρευση της φούσκας θα ήταν αρκετή ώστε να διατηρηθεί η πραγματική οικονομική δραστηριότητα και να ελαχιστοποιηθεί το ενδεχόμενο αποπληθωρισμού. Η παρούσα κρίση έθεσε υπό αμφισβήτηση και τις δύο αυτές υποθέσεις και κατέδειξε με έντονο τρόπο ότι το οικονομικό κόστος της εμφάνισης μεγάλων δυσευθυγραμμίσεων στις τιμές των στοιχείων ενεργητικού και της συνακόλουθης διόρθωσής τους μπορεί να είναι εξαιρετικά δυσβάστακτο. Μάλιστα, οι φούσκες στις τιμές των στοιχείων ενεργητικού που προηγήθηκαν της κρίσης εμφανίστηκαν σε περίοδο χαμηλού πληθωρισμού και, παρά το γεγονός ότι οι κεντρικές τράπεζες δεν μπορούν να προβλέψουν τον ακριβή χρόνο εκδήλωσης των χρηματοπιστωτικών ανισορροπιών, πολλοί ιθύνοντες επεσήμαναν όντως τη συσσώρευση τέτοιων ανισορροπιών ως πηγή ανησυχίας κατά την περίοδο πριν από το ξέσπασμα της κρίσης. Αυτό δικαιολογεί την άποψη ότι οι κεντρικές τράπεζες πρέπει να παρακολουθούν ενεργά τις εξελίξεις στις τιμές των στοιχείων ενεργητικού και στις πιστωτικές ροές καθώς και τους συναφείς κινδύνους τους οποίους ενδέχεται να δημιουργούν ως προς τη μεσοπρόθεσμη σταθερότητα των τιμών.

Από μια στοιχειώδη άποψη, όλες οι κεντρικές τράπεζες εξετάζουν τις ενδείξεις που παρέχουν οι τιμές των στοιχείων ενεργητικού κατά την ανάλυση της νομισματικής πολιτικής. Παραδείγματος χάριν, τα φαινόμενα πλούτου που οφείλονται σε ανατιμήσεις των στοιχείων ενεργητικού πρέπει πάντα να εξετάζονται, καθόσον επηρεάζουν τη συνολική ζήτηση ασκώντας πίεση στον πληθωρισμό. Πέρα από αυτόν τον ρόλο, υπάρχουν ποικίλα επιχειρήματα κατά της μεγαλύτερης ενσωμάτωσης των τιμών των στοιχείων ενεργητικού στους στόχους της νομισματικής πολιτικής, όμως γι' αυτά τα επιχειρήματα υπάρχουν επίσης εύλογα αντεπιχειρήματα. Ένα σημείο ως προς το οποίο επικρατεί γενική συμφωνία είναι ότι δεν είναι ποτέ δυνατόν να καθοριστούν ακριβείς στόχοι σχετικά με τις τιμές των στοιχείων ενεργητικού ως συγκεκριμένη επιδίωξη της νομισματικής πολιτικής. Από την άλλη πλευρά,

όμως, η νομισματική πολιτική δεν είναι θετική επιστήμη, γι' αυτό οι οικονομολόγοι και οι κεντρικοί τραπεζίτες δεν πρέπει να πέφτουν στην παγίδα ορισμένων θεωρητικών τους οποίους κατήγγειλε ο Κένυς ως ανθρώπους που «προτιμούν να έχουν άδικο με επιστημονική ακρίβεια παρά να έχουν δίκιο κατά προσέγγιση». Σε τελική ανάλυση, οι αναταράξεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές μπορούν να δημιουργήσουν επεισόδια αστάθειας στις τιμές, προς οποιαδήποτε κατεύθυνση, οπότε οι κεντρικές τράπεζες δεν πρέπει να υιοθετούν την ασύμμετρη άποψη ότι μπορούν να παρεμβαίνουν μόνον για την αποφυγή των συνεπειών των καταρρεύσεων στις χρηματοπιστωτικές αγορές, χωρίς να μπορούν να κάνουν τίποτε σε περιόδους έντονης αύξησης των τιμών ή σε περιόδους κατά τις οποίες διαμορφώνονται οι φούσκες. Με την πρόσθετη επιφύλαξη ότι η χρησιμοποίηση της νομισματικής πολιτικής ως μέσου για να περιορίζονται σχηματιζόμενες φούσκες δεν πρέπει να φτάνει στο σημείο να προκαλεί άσκοπα υφέσεις, η στάση της «κολύμβησης αντίθετα στο ρεύμα» πρέπει ίσως να εξεταστεί σε ορισμένες περιπτώσεις, ιδίως μετά την εμπειρία της τρέχουσας κρίσης. Εντούτοις, δεν πρέπει να λησμονείται ότι ο ενδεδειγμένος πρωταρχικός στόχος της νομισματικής πολιτικής είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών καταναλωτή σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Από την άλλη πλευρά, ακόμη και αν η ενδεχόμενη συνδρομή της νομισματικής πολιτικής σε ορισμένα επεισόδια δεν πρέπει να αποκλείεται, ο στόχος της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας πρέπει να διασφαλίζεται κυρίως μέσω άλλων μηχανισμών, πέραν του επιτοκίου πολιτικής, και βάσει ενός ευρύτερου πλαισίου μακροπροληπτικής εποπτείας.

7. Πώς αξιολογείτε τον αντίκτυπο της αύξησης των τιμών του πετρελαίου στη νομισματική πολιτική;

Από την άποψη της νομισματικής πολιτικής, οι αυξήσεις στις τιμές του πετρελαίου είναι σημαντικές στον βαθμό που επηρεάζουν μακροπρόθεσμα τις τιμές καταναλωτή. Δηλαδή, η νομισματική πολιτική δεν χρειάζεται να διαδραματίζει ενεργό ρόλο όταν οι αυξήσεις στις τιμές του πετρελαίου επηρεάζουν μόνον προσωρινά τις τιμές καταναλωτή.

Συγκεκριμένα, η μεταφορά των κρίσεων στις τιμές του πετρελαίου στις τιμές καταναλωτή και παραγωγού και οι δυνητικές συνέπειές της στις πληθωριστικές προσδοκίες απαιτούν προσεκτική ανάλυση έτσι ώστε να σχεδιαστεί η κατάλληλη αντίδραση στο πεδίο της νομισματικής πολιτικής. Γενικώς, οι συνέπειες αυτές μπορούν να διακριθούν σε πρωτογενείς και δευτερογενείς. Οι πρωτογενείς συνέπειες μπορούν να έχουν άμεσο αντίκτυπο στις τιμές της ενέργειας και ως εκ τούτου στις τιμές καταναλωτή και παραγωγού. Επιπλέον, οι τιμές καταναλωτή και παραγωγού μπορούν επίσης να επηρεαστούν εμμέσως καθώς η ενέργεια αποτελεί σημαντικό παράγοντα στη μεταποιητική βιομηχανία, οδηγώντας έτσι σε αύξηση της πίεσης επί του κόστους μη ενεργειακών συνιστωσών, που μπορεί εν συνεχεία να μεταφερθεί στις τελικές τιμές καταναλωτή. Όσο αυτές οι πρωτογενείς συνέπειες παραμένουν περιορισμένες, η οικονομία μπορεί να προσαρμοστεί στις σχετικές μεταβολές των τιμών με προσωρινό μόνον αντίκτυπο στον πληθωρισμό των τιμών καταναλωτή. Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων σε επίπεδο νομισματικής πολιτικής.

Από την άλλη πλευρά, απαιτείται παρέμβαση σε επίπεδο νομισματικής πολιτικής αν οι πρωτογενείς συνέπειες αρχίσουν να μετατρέπονται σε δευτερογενείς συνέπειες για τον πληθωρισμό των τιμών καταναλωτή μέσω εξελίξεων ως προς την αύξηση των μισθών και αύξησης των πληθωριστικών προσδοκιών, οι οποίες αποτελούν άλλωστε σημαντική μεταβλητή στις μισθολογικές διαπραγματεύσεις. Αν η νομισματική πολιτική δεν μπορέσει να

οδηγήσει σε σταθεροποίηση των πληθωριστικών προσδοκιών σε μεσομακροπρόθεσμο ορίζοντα, η εμφάνιση υψηλότερων ρυθμών πληθωρισμού είναι αναπόφευκτη.

Καθόσον είναι προανατολισμένη σε μεσομακροπρόθεσμο ορίζοντα, η νομισματική πολιτική του Ευρωσυστήματος συνέβαλε καθοριστικά στον περιορισμό των πληθωριστικών πιέσεων τις οποίες προκάλεσαν οι αυξήσεις στις τιμές του πετρελαίου την περίοδο έως το 2008. Ομοίως, πρέπει επίσης να συνεχίσει να επιτελεί αυτόν τον ρόλο κατά τη διάρκεια μελλοντικών περιόδων αυξήσεων στις τιμές του πετρελαίου. Στα επόμενα στάδια, θα απαιτηθεί ιδιαίτερη επαγρύπνηση προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία, μέσω αντιδράσεων στους κινδύνους για τη σταθερότητα των τιμών, αλλά χωρίς να υιοθετείται υπερβολικά παρεμβατική προσέγγιση. Σε αυτό το πλαίσιο, η ανακοίνωση των αποφάσεων νομισματικής πολιτικής με σαφήνεια και συνέπεια είναι ιδιαίτερα σημαντική για τον έλεγχο της διαμόρφωσης των προσδοκιών του ιδιωτικού τομέα.

8. Διατηρώντας τον στόχο της σταθερότητας των τιμών, πώς κατά την άποψή σας θα έπρεπε η ΕΚΤ να υλοποιήσει τις δευτερεύουσες δεσμεύσεις της που απορρέουν από τη Συνθήκη (να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη και την πλήρη απασχόληση) και ποια μέσα θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει η ΕΚΤ για να το επιτύχει;

Η Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ (άρθρο 127) ορίζει ότι ο κύριος στόχος της ΕΚΤ/Ευρωσυστήματος είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Η έννοια των δευτερευουσών δεσμεύσεων της ΕΚΤ αναφέρεται στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 127, το οποίο ορίζει ότι, με την επιφύλαξη του στόχου της σταθερότητας των τιμών, η ΕΚΤ/το Ευρωσύστημα στηρίζει τις γενικές οικονομικές πολιτικές στην Ένωση, προκειμένου να συμβάλλει στην πραγμάτωση των στόχων της όπως ορίζονται στο άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε αυτό το πλαίσιο, το άρθρο 3 αναφέρει ως στόχους της Ένωσης, μεταξύ άλλων, την ισόρροπη οικονομική μεγέθυνση και την πλήρη απασχόληση.

Η σημασία και οι επιχειρησιακές συνέπειες αυτού του δευτερογενούς στόχου έχουν συζητηθεί εκτενώς. Επικρατεί γενική συμφωνία ως προς το ότι, μακροπρόθεσμα, δεν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ των στόχων για τον πληθωρισμό και την ανάπτυξη ή, ακριβέστερα, ο καλύτερος τρόπος για να υποστηρίξει η νομισματική πολιτική τον μακροπρόθεσμο ρυθμό ανάπτυξης είναι να διατηρεί τη σταθερότητα των τιμών, καθόσον έτσι προωθείται η αποτελεσματικότητα σε μια αποκεντρωμένη οικονομία της αγοράς. Μια νομισματική πολιτική η οποία εστιάζεται με αξιόπιστο τρόπο στη σταθερότητα των τιμών είναι η αποτελεσματικότερη συμβολή στην επίτευξη διαρκούς οικονομικής μεγέθυνσης και υψηλών επιπέδων απασχόλησης. Η δήλωση αυτή στηρίζεται στα πορίσματα της ιστορικής εμπειρίας και των πανεπιστημιακών ερευνών, βάσει των οποίων η νομισματική πολιτική δεν μπορεί να παράσχει διαρκή ώθηση στις πραγματικές αξίες πέρα από την αξιόπιστη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών.

Η σταθερότητα των τιμών συμβάλλει στην οικονομική ευημερία και ανάπτυξη εξαλείφοντας τις στρεβλώσεις που σχετίζονται με τον πληθωρισμό. Η ύπαρξη περιβάλλοντος σταθερότητας των τιμών επιτρέπει στους ανθρώπους να εστιάζουν την προσοχή τους σε παραγωγικές δραστηριότητες παρά σε στρατηγικές προστασίας του πλούτου και του εισοδήματός τους έναντι του πληθωρισμού. Αυτό ωφελεί ιδιαίτερα τις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, οι οποίες διαθέτουν πολύ περιορισμένες δυνατότητες προστασίας έναντι των συνεπειών του

πληθωρισμού. Ένα άλλο σημαντικό όφελος της σταθερότητας των τιμών είναι ότι μειώνει τα ασφάλιστρα πληθωριστικού κινδύνου στα μακροπρόθεσμα επιτόκια. Κατά συνέπεια, αντίθετα με την άποψη, η οποία διατυπώνεται κατά καιρούς, ότι μια νομισματική πολιτική που είναι προσανατολισμένη στη σταθερότητα των τιμών οδηγεί σε υπερβολική αύξηση των πραγματικών επιτοκίων, μια τέτοια νομισματική πολιτική οδηγεί στην πραγματικότητα σε μείωση των πραγματικών επιτοκίων και, ως εκ τούτου, σε αύξηση των κινήτρων για την πραγματοποίηση επενδύσεων. Επίσης, η σταθερότητα των τιμών αποτρέπει το ενδεχόμενο τα προοδευτικά ονομαστικά κλιμάκια φορολογικών συντελεστών να οδηγήσουν σε αύξηση, συν τω χρόνω, της πραγματικής φορολογίας και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, με αποτέλεσμα τη μείωση των κινήτρων προσφοράς εργασίας και κεφαλαίου, και την απομάκρυνση έτσι των μακροπρόθεσμων προοπτικών μεγέθυνσης της οικονομίας.

Όλα τα προαναφερθέντα επιχειρήματα καταδεικνύουν τους λόγους για τους οποίους δεν υφίσταται μακροπρόθεσμα σύγκρουση μεταξύ σταθερότητας των τιμών και μεγέθυνσης, όμως η κατάσταση είναι διαφορετική σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, γεγονός το οποίο καθίσταται σαφές όταν υπάρχει κρίση προσφοράς ή αύξησης του κόστους στην οποία η νομισματική πολιτική δεν πρέπει να αντιδρά αμέσως, παρά την προσωρινή αύξηση του ονομαστικού πληθωρισμού. Η αξιόπιστη επίτευξη της σταθερότητας των τιμών προωθεί περαιτέρω τη συνολική μακροοικονομική σταθερότητα καθόσον οι πληθωριστικές προσδοκίες παραμένουν σταθεροποιημένες. Κατά συνέπεια, οι κλυδωνισμοί της προσφοράς, όπως η αύξηση των τιμών του πετρελαίου, επηρεάζουν λιγότερο τον πληθωρισμό, επιτρέποντας στη νομισματική πολιτική να ακολουθεί πιο συνετή και ομαλή πορεία έναντι τέτοιων κρίσεων.

Γενικότερα, ακόμη και αν δεχτεί κανείς την άποψη ότι η οικονομία έχει την αυθόρμητη τάση να επανέρχεται στη μακροπρόθεσμη πορεία εξέλιξής της, υπάρχει βραχυπρόθεσμος αντίκτυπος καθόσον η μακροοικονομική πολιτική επηρεάζει την ταχύτητα αυτής της σύγκλισης και ενδέχεται να αποτρέπει την εμφάνιση υψηλότερης μεταβλητότητας της παραγωγής, βελτιώνοντας έτσι τη γενική ευημερία. Ωστόσο, είναι δύσκολο να εκμεταλλευτεί κανείς αυτόν τον αντίκτυπο στο πλαίσιο μιας ιεραρχημένης εντολής.

Αντιμετωπίζω με σοβαρότητα τον δεύτερο στόχο που ορίζεται στη Συνθήκη, και στον οποίο ανταποκρίνεται ξεκάθαρα η ΕΚΤ κατά την τρέχουσα κρίση. Για παράδειγμα, μετά την εμφάνιση της κρίσης στον τραπεζικό όμιλο Lehman, λάβαμε γρήγορα και ισχυρά μέτρα προκειμένου να αποφευχθεί η κατάρρευση του τραπεζικού συστήματος και να αποτραπούν οι συνέπειες που θα είχε κάτι τέτοιο ως προς την ύφεση και τον αποπληθωρισμό. Εκτός από τη δραστική μείωση των επιτοκίων, το Ευρωσύστημα έχει ανταποκριθεί επίσης στις υποχρεώσεις του όσον αφορά την ενισχυμένη στήριξη της πίστης, ιδίως μέσω της παροχής άφθονης ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα, της αγοράς καλυμμένων ομολόγων, συμβάλλοντας έτσι στην αναθέρμανση αυτής της σημαντικής αγοράς, καθώς και μέσω της αποδοχής της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων ως αντισυμβαλλομένου στις πράξεις νομισματικής πολιτικής. Εκτιμώ ότι λίγοι αμφιβάλλουν ότι οι ενέργειες αυτές έχουν συμβάλει στην ελαχιστοποίηση της έντασης της ύφεσης.

9. Ποιες είναι οι εκτιμήσεις σας για τη στρατηγική εξόδου της ΕΚΤ; Απαιτείται συντονισμός των νομισματικών στρατηγικών εξόδου σε παγκόσμιο επίπεδο; Απαιτείται μήπως συντονισμός μεταξύ νομισματικών και δημοσιονομικών στρατηγικών εξόδου;

Η στρατηγική εξόδου της ΕΚΤ περιλαμβάνει τη σταδιακή απόσυρση των έκτακτων μέτρων που έχουν ληφθεί έναντι της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Η εφαρμογή σταδιακής προσέγγισης όσον αφορά την έξοδο είναι αναγκαία δεδομένων των αδυναμιών της πραγματικής οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η ανακοίνωση της ΕΚΤ για τα πρώτα βήματα στη διαδικασία σταδιακής απόσυρσης των έκτακτων μέτρων που δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 2009 έχει αυτόν ακριβώς τον στόχο. Στηρίζω πλήρως αυτήν τη στρατηγική. Η σταδιακή απόσυρση επιτρέπει σε όλους τους εμπλεκόμενους να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες, παρέχοντας συγχρόνως στην ΕΚΤ τη δυνατότητα να λαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία απόσυρσης προτού αποφασίσει τα επόμενα βήματα. Επιτρέψτε μου να υπογραμμίσω ότι η σταδιακή απόσυρση θα ευνοηθεί οπωσδήποτε από τον σχεδιασμό των έκτακτων μέτρων, ο οποίος διευκολύνει τη σταδιακή απόσυρση.

Η ανακοίνωση της συνόδου των υπουργών Οικονομικών και των διοικητών Κεντρικών Τραπεζών της G20 της 7ης Νοεμβρίου 2009 (St Andrews) χρησιμοποιεί ξεκάθαρες διατυπώσεις όσον αφορά την απόσυρση των έκτακτων μέτρων μακροοικονομικής και χρηματοπιστωτικής στήριξης: «Συμφωνήσαμε να συνεργαστούμε και να συντονίσουμε τις ενέργειές μας, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν διαχεόμενες επιπτώσεις των στρατηγικών μας, και πραγματοποιώντας διαβουλεύσεις και ανταλλαγές πληροφοριών όπου αυτό ήταν δυνατόν.»

Το πνεύμα αυτής της δήλωσης συνάδει με τη στρατηγική της ΕΚΤ. Όπως επανειλημμένως έχει υπογραμμίσει το Διοικητικό Συμβούλιο, η στρατηγική εξόδου της ΕΚΤ αποτελεί σαφές στοιχείο σύνδεσης με τον πρωταρχικό στόχο της σταθερότητας των τιμών. Όλα τα μέτρα που ελήφθησαν καθ' όλη τη διάρκεια της κρίσης ελήφθησαν με αποφασιστικότητα και έχοντας κατά νου αυτόν τον πρωταρχικό στόχο. Κατά την αξιολόγηση σε πραγματικό χρόνο των κινδύνων για τη σταθερότητα των τιμών, λαμβάνονται υπόψη οι ενέργειες των υπολοίπων κεντρικών τραπεζών. Συνεπώς, ενώ η ανταλλαγή πληροφοριών και η παροχή επιχειρησιακής βοήθειας με άλλους τρόπους μπορεί να είναι επιθυμητές, δεν φαίνεται να είναι εξασφαλισμένος ο συντονισμός της νομισματικής πολιτικής. Επιπλέον, ενώ η κρίση ήταν συγχρονισμένη σε παγκόσμιο επίπεδο, η ανάκαμψη είναι πιθανόν να αποδειχθεί πολύ πιο ετερογενής, γεγονός που από μόνο του συνεπάγεται ότι πρέπει να ακολουθηθούν διαφορετικές ταχύτερες ως προς τη σταδιακή άρση των μέτρων νομισματικής διευκόλυνσης.

Επικρατεί ευρεία συναίνεση υπέρ της άποψης ότι όλες οι μεγάλες κεντρικές τράπεζες πρέπει να προσαρμόσουν την απόσυρση των έκτακτων μέτρων νομισματικής πολιτικής στις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν στην οικεία οικονομία. Συγχρόνως, είναι σαφές ότι η διεθνής συνεργασία, όπως αναπτύσσεται στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων της G20 ή των τακτικών συναντήσεων των διοικητών τραπεζών που διοργανώνει η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών, υπήρξε πολύ χρήσιμη στο παρελθόν και θα συνεχίσει να είναι χρήσιμη και στο μέλλον.

Όσον αφορά τον συντονισμό με τη δημοσιονομική πολιτική, πρέπει να επισημανθεί ότι δεν πρέπει να υπάρξει εκ των προτέρων συντονισμός. Καθένας από τους αρμόδιους φορείς χάραξης πολιτικής πρέπει να εστιαστεί στο ιδιαίτερο πεδίο αρμοδιοτήτων του, και έτσι θα μπορέσουν να υλοποιηθούν οι ορθές πολιτικές. Βεβαίως, οι προσπάθειες δημοσιονομικής εξυγίανσης των κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ λαμβάνονται υπόψη κατά τις αξιολογήσεις των κινδύνων για τη σταθερότητα των τιμών σε πραγματικό χρόνο. Από την άλλη πλευρά, όταν αποφασίζουν τη στάση τους στον τομέα της δημοσιονομικής πολιτικής, οι κυβερνήσεις

γνωρίζουν ότι το Ευρωσύστημα αντιδρά σε κάθε κίνδυνο να υπερβεί ο ρυθμός πληθωρισμού τον επίσημο στόχο για τη νομισματική πολιτική. Στα σύγχρονα οικονομικά μοντέλα, μεταβλητές όπως το «παραγωγικό κενό» διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ερμηνεία των βραχυπρόθεσμων κινδύνων για τη σταθερότητα των τιμών και η γνώση αυτή πρέπει να χρησιμεύει ως όχημα για την αυτόματη και αυτόνομη εφαρμογή του κατάλληλου συνδυασμού πολιτικών. Ωστόσο, δεν μπορεί και δεν πρόκειται να αναληφθεί εκ των προτέρων δέσμευση υπέρ συγκεκριμένης πορείας δράσης στον τομέα της νομισματικής πολιτικής. Πραγματοποιείται τακτική ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της ΕΚΤ και των κυβερνήσεων των χωρών της ζώνης του ευρώ. Εντούτοις, ο συντονισμός μεταξύ της ΕΚΤ και των κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ δεν πρέπει να υπερβαίνει τα όσα προβλέπονται στη Συνθήκη.

10. Ποια είναι η γνώμη σας σχετικά με την ασύμμετρη έκθεση των κρατών μελών σε μια στρατηγική εξόδου της ΕΚΤ; Τι μέτρα πρέπει να ληφθούν για την αντιστάθμισή της;

Η ετερογένεια είναι αναπόσπαστο στοιχείο των μηχανισμών προσαρμογής στη ζώνη του ευρώ. Ωστόσο, ήδη από την εισαγωγή του ευρώ, και αντίθετα με ορισμένες διαδεδομένες αντιλήψεις, οι αποκλίσεις ως προς τη μεγέθυνση του ΑΕγχΠ και τον πληθωρισμό μεταξύ των χωρών της ζώνης του ευρώ κινήθηκαν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Φυσικά, η ίδια η νομισματική πολιτική δεν μπορεί και δεν πρέπει να αποσκοπεί στη μείωση αυτών των αποκλίσεων. Η βάση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης είναι η σαφής κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των υπευθύνων για τη χάραξη των πολιτικών· η προσήλωση των υπευθύνων για τη χάραξη των νομισματικών και μη νομισματικών πολιτικών (περιλαμβανομένων, ειδικότερα, των δημοσιονομικών αρχών) στην εύτακτη λειτουργία της δικής τους οικονομίας· καθώς και μια σειρά εγγυήσεων που να διασφαλίζουν τον σεβασμό των κανόνων από όλες τις πλευρές. Οι μακροοικονομικές πολιτικές στη ζώνη του ευρώ πρέπει να στηρίζονται σε αυτές τις βασικές αρχές, οι οποίες αποτέλεσαν το θεμέλιο της συμφωνίας για την ΟΝΕ.

Ενόψει των αρχών αυτών, πρωταρχικός στόχος των νομισματικών σχεδιασμών της ΕΚΤ όσον αφορά τη στρατηγική εξόδου είναι και πρέπει να είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών στο σύνολο της ευρωζώνης. Αυτή η δέσμευση του Ευρωσυστήματος προσφέρει το ονομαστικό σημείο πρόσδεσης που λειτουργεί ως ο σημαντικότερος έμμεσος μηχανισμός συντονισμού όλων των υπολοίπων παραγόντων, περιλαμβανομένων των υπευθύνων για τη χάραξη της δημοσιονομικής πολιτικής, με τις διάφορες αρμοδιότητές τους, ιδίως κατά τον σχεδιασμό των δικών τους πολιτικών εξόδου και προσαρμογής. Αυτό το σημείο πρόσδεσης δεν πρέπει να τεθεί σε κίνδυνο, και μάλιστα σε μια περίοδο κινδύνων για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Επιπλέον, σε μια νομισματική ένωση, οι χώρες πρέπει να χρησιμοποιούν τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους για τη διευκόλυνση της προσαρμογής τους, ιδίως όσα σχετίζονται με τη δημοσιονομική πολιτική. Η «δημοσιονομική έξοδος» –ή, καλύτερα, η «δημοσιονομική προσαρμογή»– που θα απαιτηθεί τα επόμενα χρόνια είναι πιθανόν να αποδειχθεί πολύ πιο δύσκολη για τις κυβερνήσεις από ό,τι η σταδιακή απόσυρση των έκτακτων μέτρων για το Ευρωσύστημα. Κατά τη διάρκεια της κρίσης, ορθώς οι κυβερνήσεις επέτρεψαν την επέκταση των ελλειμμάτων, έτσι ώστε να στηριχθεί βραχυπρόθεσμα η οικονομία μέσω της δημοσιονομικής πολιτικής. Τώρα, όμως, τα δημόσια ελλείμματα είναι υψηλά –σε πολλές

μάλιστα χώρες είναι πολύ υψηλά—, οι δείκτες δημοσίου χρέους/ΑΕγχΠ είναι στις περισσότερες περιπτώσεις αυξημένοι και ακολουθούν ανοδική πορεία, ενώ η προσοχή των χρηματοπιστωτικών αγορών στρέφεται ολοένα και περισσότερο σε ζητήματα φερεγγυότητας του Δημοσίου. Ως εκ τούτου, επιβάλλεται η λήψη άμεσων μέτρων προκειμένου να μπουν σε τάξη τα δημόσια οικονομικά. Το κεντρικό ζήτημα όσον αφορά τη δημοσιονομική πολιτική στην παρούσα συγκυρία δεν είναι το «αν θα αρχίσει» αλλά το «ποια έκταση θα έχει» και «πόσο σύντομα» θα αρχίσει η δημοσιονομική σύσφιγξη. Η ορθή διαχείριση της πολιτικής θα εξαρτηθεί σε κάθε περίπτωση από την ταχύτητα ανάκαμψης της οικονομίας στον ιδιωτικό τομέα. Για όσο καιρό η δημοσιονομική πολιτική ακολουθεί μη βιώσιμη πορεία, ενώ συνεχίζεται η αύξηση των επιπέδων του δημοσίου χρέους, το κόστος από την περαιτέρω καθυστέρηση της προσαρμογής θα ξεπεράσει το κόστος της ταχύτερης λήψης μέτρων.

Εκτός από τη δημοσιονομική πολιτική, άλλες σημαντικές πολιτικές προσαρμογής συνεπάγονται ότι οι αρχές χρηματοπιστωτικής εποπτείας πρέπει να παρακολουθούν την κατάσταση του εγχώριου χρηματοπιστωτικού συστήματος και να αντιμετωπίζουν, με αποκεντρωμένο τρόπο, τα εκάστοτε προβλήματα που ανακύπτουν. Σε γενικές γραμμές, πάντως, είμαι βέβαιος ότι θα επιτευχθεί η ομαλή έξοδος.

11. «Ποια μέτρα πρέπει να λάβει η ΕΚΤ προκειμένου να αποφευχθούν έμμεσες ενισχύσεις και στρεβλώσεις λόγω της αποδοχής ευρύτερου φάσματος εγγυήσεων μέσω της ενισχυμένης στήριξης της πίστης μετά τον Οκτώβριο του 2008;»

Απαιτείται ευρύ πλαίσιο εγγυήσεων το οποίο πρέπει να συνδυάζεται με κατάλληλα μέτρα μέσω των οποίων να διασφαλίζονται, πάνω από όλα, η προστασία του Ευρωσυστήματος από χρηματοπιστωτικούς κινδύνους καθώς και η διατήρηση των κινήτρων για τη συνετή διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας των τραπεζών. Το πρώτο μέτρο, που έχει στη διάθεσή της η κεντρική τράπεζα, είναι η διασφάλιση της ακριβούς αξιολόγησης των μη ρευστοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού και της εφαρμογής κατάλληλων περικοπών που να αντικατοπτρίζουν τον μη ρευστοποιήσιμο χαρακτήρα των εν λόγω στοιχείων ενεργητικού. Αυτό απαιτεί διαρκή εξειδίκευση των μέτρων ελέγχου του κινδύνου, μέθοδο την οποία ακολουθούσε το Ευρωσύστημα προτού ακόμη εκδηλωθεί η κρίση στις χρηματοπιστωτικές αγορές, και την οποία ακολουθεί έκτοτε με επιταχυμένους ρυθμούς. Το δεύτερο μέτρο αφορά τις διαδικασίες υποβολής προσφορών που εφαρμόζονται στις πράξεις νομισματικής πολιτικής. Οι ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών, όπως εφαρμόζονταν από το Ευρωσύστημα πριν από το ξέσπασμα της κρίσης, διασφαλίζουν την ορθή τιμολόγηση της ικανότητας αναχρηματοδότησης στοιχείων ενεργητικού από την κεντρική τράπεζα. Το τρίτο μέτρο, το οποίο σχεδιάζει επί του παρόντος η Επιτροπή της Βασιλείας στο πλαίσιο της αναθεώρησης του κανονισμού για τον κίνδυνο ρευστότητας, αφορά την επιβολή αυστηρότερων εποπτικών και προληπτικών πολιτικών κατά τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας. Συνδυαζόμενα μεταξύ τους, αυτά τα μέτρα αναμένεται να διασφαλίσουν τη διατήρηση των κατάλληλων κινήτρων ώστε οι αντισυμβαλλόμενοι να διαχειριστούν και να αξιολογήσουν με σύνεση τον κίνδυνο ρευστότητας.

Όσον αφορά την αποφυγή ενισχύσεων ή στρεβλώσεων, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το Ευρωσύστημα διαθέτει επαρκές σύστημα ελέγχου των κινδύνων το οποίο ελαχιστοποιεί αυτόν τον κίνδυνο. Τα χαρακτηριστικά κινδύνου των επιμέρους στοιχείων ενεργητικού παρακολουθούνται προσεκτικά, ώστε τα λιγότερο ρευστοποιήσιμα και πιο επισφαλή να υπόκεινται σε μεγαλύτερες περικοπές από ό,τι τα ασφαλέστερα και πιο εύκολα

ρευστοποιήσιμα στοιχεία ενεργητικού. Εξάλλου, το Ευρωσύστημα παρακολουθεί συστηματικά την αξία των εγγυήσεων και είναι σε θέση να ζητά αύξηση των κατατεθειμένων εγγυήσεων όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο προκειμένου να παραμείνουν οι εγγυήσεις σύμφωνες με τις κατευθυντήριες γραμμές.

12. «Ποιες είναι οι εκτιμήσεις σας σχετικά με τον κίνδυνο ρευστοποιήσεων (unwinding) όσον αφορά τον τεράστιο όγκο των καλυπτόμενων από στοιχεία ενεργητικού χρεογράφων (asset-backed securities ή ABS) που έχει δεχτεί η ΕΚΤ ως εγγυήσεις;»

Οι αντισυμβαλλόμενοι του Ευρωσυστήματος μπορούν να χρησιμοποιούν ευρύ φάσμα εμπορεύσιμων και μη εμπορεύσιμων στοιχείων ενεργητικού ως εγγυήσεις σε πράξεις της ΕΚΤ. Τα εμπορεύσιμα στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν μεγάλη ποικιλία τίτλων όπως χρεόγραφα που εκδίδονται από το κράτος, από κεντρικές τράπεζες, από επιχειρήσεις, καθώς και από πιστωτικά ιδρύματα¹. Τα καλυπτόμενα από στοιχεία ενεργητικού χρεόγραφα (ABS) αποτελούν συνεπώς μόνον έναν τύπο μέσου που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εγγύηση σε πράξεις της ΕΚΤ.

Μέχρι στιγμής το ύψος των διαθέσιμων εγγυήσεων για πράξεις της ΕΚΤ υπήρξε επαρκές, ακόμη και κατά τη διάρκεια της τρέχουσας κρίσης, για τη διασφάλιση της πρόσβασης των αντισυμβαλλομένων στη ρευστότητα του Ευρωσυστήματος. Μάλιστα, τα τελευταία χρόνια οι διατιθέμενες εγγυήσεις αντιστοιχούσαν σε σχετικά μικρό ποσοστό των συνολικών επιλέξιμων στοιχείων ενεργητικού και σε ύψος που υπερβαίνει το διπλάσιο των εκκρεμών πιστώσεων του Ευρωσυστήματος.

Όσον αφορά τα ABS ειδικότερα, υπενθυμίζω ότι, όταν το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ αποφάσισε τη διεύρυνση του καταλόγου των επιλέξιμων στοιχείων ενεργητικού, διατήρησε αυστηρότερους κανόνες για τα ABS, λόγω του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου ρευστότητας που παρουσιάζουν αυτά τα στοιχεία ενεργητικού. Ο κατώτατος βαθμός απόδοσης για την επιλεξιμότητα των ABS διατηρήθηκε στο επίπεδο A- και, μετά το αποτέλεσμα της διετούς αξιολόγησης των μέτρων ελέγχου του κινδύνου τον Σεπτέμβριο του 2008, τα ABS εντάχθηκαν στην κατηγορία της χαμηλότερης ρευστότητας, γεγονός που συνεπάγεται περικοπή της αποτίμησής τους κατά 12% (επιπλέον περικοπή εφαρμόζεται στα ABS που υπόκεινται σε θεωρητική αποτίμηση, δηλαδή σε αυτά που παρουσιάζουν τη χαμηλότερη ρευστότητα). Τον Ιανουάριο του 2009, το Διοικητικό Συμβούλιο εξειδίκευσε περαιτέρω τα μέτρα ελέγχου των κινδύνων όσον αφορά τα ABS με στόχο να συμβάλει στην αποκατάσταση της ορθής λειτουργίας της αγοράς ABS. Αυτές οι εξειδικεύσεις περιλάμβαναν ελάχιστη βαθμολόγηση επιπέδου AAA με τις εγγυήσεις δύο οργανισμών αξιολόγησης (διατηρώντας το επίπεδο A για την υπόλοιπη διάρκεια των ABS) και την απαγόρευση άλλων δόσεων χρηματοδότησης ABS στο υποκείμενο σύνολο επιλέξιμων ABS.

Σε αυτό το πλαίσιο, και ενόψει του ποσοστού των ABS που περιλαμβάνονται στις εγγυήσεις, οι πιθανοί κίνδυνοι λόγω ρευστοποιήσεων είναι ελάχιστοι τόσο για το Ευρωσύστημα, δεδομένου του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων, όσο και για το τραπεζικό σύστημα, δεδομένου του ευρέος φάσματος των διαθέσιμων επιλέξιμων στοιχείων ενεργητικού.

¹ Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. το έγγραφο με τίτλο «Γενική Τεκμηρίωση για τα μέσα και τις διαδικασίες νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος», ΕΚΤ, 2009.

13. Ενόψει της τάσης αύξησης των δημοσίων ελλειμμάτων και των δεικτών χρέους, καθώς και του γεγονότος ότι 13 από τα 16 κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ υπόκεινται σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος, ποιες είναι οι εκτιμήσεις σας σχετικά με την εφαρμογή του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης της τρέχουσα περίοδο;

Η οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση δικαιολογούσε τη χαλάρωση της δημοσιονομικής πολιτικής το 2009. Ωστόσο, η υιοθέτηση συντονισμένων μέτρων δημοσιονομικής τόνωσης έθεσε σε δοκιμασία το δημοσιονομικό πλαίσιο που προβλέπεται στη Συνθήκη και στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ). Το ΣΣΑ επιτρέπει κάποιον βαθμό ευελιξίας ως προς τον καθορισμό των χρονοδιαγραμμάτων για τη διόρθωση των υπερβολικών ελλειμμάτων ενόψει ειδικών ή μεταβληθεισών συνθηκών. Καθόσον η βαθιά ύφεση σε συνδυασμό με την παγκόσμια κρίση των χρηματοπιστωτικών αγορών ανταποκρίνεται στο κριτήριο των ειδικών συνθηκών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο ECOFIN έχουν υιοθετήσει την άποψη ότι οι προθεσμίες για τη διόρθωση των υφιστάμενων υπερβολικών ελλειμμάτων πρέπει να οριστούν σε μεσοπρόθεσμο πλαίσιο. Παρά ταύτα, για τα περισσότερα κράτη μέλη, οι ετήσιες διαρθρωτικές προσαρμογές που απαιτούνται ώστε να ανταποκριθούν στις αντίστοιχες προθεσμίες είναι πολύ απαιτητικές, καθώς επιβάλλουν τη λήψη σημαντικών πρόσθετων μέτρων. Σε αυτό το πλαίσιο, η τρέχουσα εφαρμογή του ΣΣΑ μοιάζει ικανοποιητική και πρέπει να πραγματοποιηθεί με συνέπεια.

Σε ορισμένες χώρες, τα ελλείμματα έχουν αυξηθεί σε τέτοιο βαθμό ώστε να αγγίζουν διψήφια ποσοστά, γεγονός που συνοδεύεται από υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής τους ικανότητας και αρνητικές αντιδράσεις των χρηματοπιστωτικών αγορών. Εάν οι κυβερνήσεις δεν ξεκινήσουν αμέσως τη διαδικασία εξόδου από τα μέτρα δημοσιονομικής χαλάρωσης που σχετίζονται με την κρίση, το δημόσιο χρέος στη ζώνη του ευρώ αναμένεται να αυξηθεί με γοργούς ρυθμούς και να αγγίξει επίπεδα άνω του 100% του ΑΕγχΠ.

Οι εξελίξεις αυτές θα μπορούσαν να υπονομεύσουν σοβαρά την εμπιστοσύνη του κοινού στη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών και, ως εκ τούτου, να ασκήσουν αποσταθεροποιητική επίδραση στη ζώνη του ευρώ συνολικά. Κατά συνέπεια, η αυστηρή και πλήρης εφαρμογή των διατάξεων του ΣΣΑ έχει τεράστια σημασία προκειμένου να αποκατασταθεί η βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών και να διασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία της ΟΝΕ. Το Συμβούλιο ECOFIN, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΣΣΑ, ενέκρινε τις συστάσεις για τη διόρθωση των υπερβολικών ελλειμμάτων στις χώρες της ζώνης του ευρώ και, στις περισσότερες περιπτώσεις, όρισε ως προθεσμία το 2013. Οι συστάσεις αυτές πρέπει σαφέστατα να θεωρηθεί ότι αντιπροσωπεύουν την ελάχιστη αναγκαία προσπάθεια για την αποκατάσταση υγιών και βιώσιμων δημοσίων οικονομικών. Εναπόκειται πλέον στους υπευθύνους χάραξης των εθνικών πολιτικών να τηρήσουν τις δεσμεύσεις τους βάσει του ευρωπαϊκού δημοσιονομικού πλαισίου και να υιοθετήσουν αξιόπιστες και σαφείς στρατηγικές δημοσιονομικής εξυγίανσης.

14. Κατά τη γνώμη σας, οι διαδικασίες που προβλέπονται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης επαρκούν ώστε να διασφαλιστεί η αποκατάσταση, από τα κράτη μέλη, της δημοσιονομικής πειθαρχίας και της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών; Πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι

διατάξεις του Συμφώνου ως μέτρο πρόληψης για την αποφυγή διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος; Πώς αξιολογείτε τις επιδόσεις των κρατών μελών σε περιόδους οικονομικής ευεξίας όσον αφορά τη μείωση των συνολικών ελλειμμάτων τους;

Το υφιστάμενο δημοσιονομικό πλαίσιο στην ΕΕ, όπως κατοχυρώνεται στις οικείες διατάξεις της Συνθήκης και του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, παρέχει τις νομικές και θεσμικές προϋποθέσεις για την επίτευξη και διατήρηση υγιών δημοσίων οικονομικών. Ειδικότερα, τα ανώτατα όρια για το έλλειμμα και το χρέος καθώς και οι μεσοπρόθεσμοι δημοσιονομικοί στόχοι συνιστούν κοινά και συνεπή κριτήρια αξιολόγησης της δημοσιονομικής σύνεσης στο σύνολο των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, εάν τα κριτήρια αυτά γίνονται πλήρως σεβαστά και εφαρμόζονται με αυστηρότητα, προσφέρουν ένα κατάλληλο μέσο σταθεροποίησης και συντονισμού των στρατηγικών δημοσιονομικής εξυγίανσης και εξασφάλισης της βιώσιμης πορείας των δημοσίων οικονομικών.

Συγχρόνως, για να είναι αποτελεσματικές αυτές οι διατάξεις, τα κράτη μέλη πρέπει να τηρούν τις υποχρεώσεις τους βάσει του Συμφώνου. Για τον σκοπό αυτόν, απαιτείται αυστηρότερη εφαρμογή του ενωσιακού δημοσιονομικού πλαισίου σε εθνικό επίπεδο. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη πρέπει να ενισχύσουν τις εσωτερικές δημοσιονομικές τους αρχές κατά τρόπο που να επιτρέπει την τήρηση συνετής δημοσιονομικής στάσης με στόχο τη σταθερότητα, ιδίως σε περιόδους οικονομικής ευημερίας, πράγμα αναγκαίο για την επίτευξη των κοινών στόχων που τίθενται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Οι εν λόγω αρχές πρέπει να είναι άλλωστε προσανατολισμένες στην προώθηση της δημοσιονομικής σύνεσης εκτός περιόδων κρίσεων, κάτι που μοιάζει ιδιαίτερα σκόπιμο ενόψει των πρόσφατων εμπειριών των κρατών μελών: αν και η ύφεση λόγω της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης έχει πλήξει σοβαρά τα δημόσια οικονομικά, ο βαθμός δημοσιονομικής επιδείνωσης σε πολλές χώρες αντικατοπτρίζει συγχρόνως την αδυναμία τους να εξυγιάνουν τα δημόσια οικονομικά τους σε περιόδους ευνοϊκών οικονομικών συνθηκών. Ειδικότερα, οι χώρες των οποίων η δημοσιονομική κατάσταση ήταν αδύναμη ή ευάλωτη στην αρχή της ύφεσης τώρα αντιμετωπίζουν εν γένει περισσότερο πιεστικές ανάγκες δημοσιονομικής προσαρμογής.

15. Πώς αξιολογείτε τη σχέση και τη συνεργασία μεταξύ της ΕΚΤ, του Συμβουλίου ή/και της Ευρωομάδας; Εκτιμάτε ότι ο συντονισμός και η οικονομική εποπτεία στους κόλπους της Ευρωομάδας πρέπει να βελτιωθούν βάσει της Συνθήκης της Λισαβόνας;

Η ΕΚΤ συμμετέχει στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου ECOFIN –που αποτελεί το βασικό βήμα συντονισμού των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών– όταν συζητούνται θέματα τα οποία σχετίζονται με τους στόχους και τα καθήκοντα της ΕΚΤ. Επιπλέον, η ΕΚΤ παρίσταται στις συνεδριάσεις της Ευρωομάδας.

Οι σχέσεις μεταξύ της ΕΚΤ και του Συμβουλίου (ECOFIN) ή της Ευρωομάδας δεν είναι μονόπλευρες. Στην πραγματικότητα, η Συνθήκη (και το καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ) προβλέπει ρητώς τη δυνατότητα του Προέδρου του Συμβουλίου να μετέχει στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ. Στην πράξη, ο Πρόεδρος της Ευρωομάδας παρίσταται στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου (συγχρόνως, η Συνθήκη αποκλείει κάθε δικαίωμα ψήφου του Προέδρου του Συμβουλίου κατά τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ).

Αυτή η αλληλεπίδραση στο ύψιστο επίπεδο προωθεί τη ροή πληροφοριών μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων, προάγει την αμοιβαία κατανόηση της προκρινόμενης πολιτικής της κάθε πλευράς και επιτρέπει τη διενέργεια διαλόγου για θέματα κοινού ενδιαφέροντος, με πλήρη σεβασμό των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων. Ειδικότερα, οι μηνιαίες συνεδριάσεις της Ευρωομάδας, πριν από τη συνεδρίαση του Συμβουλίου ECOFIN, παρέχουν ένα βήμα διαλόγου μεταξύ των υπευθύνων για τη χάραξη των πολιτικών στη ζώνη του ευρώ για θέματα τα οποία συνδέονται με τις κοινές συγκεκριμένες αρμοδιότητές τους όσον αφορά το κοινό νόμισμα και δημιουργούν τις προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή ανοικτού διαλόγου σε κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης και σεβασμού.

Αν ανατρέξουμε στην περίοδο που έχει μεσολαβήσει από την ίδρυση της ΕΚΤ το 1998, θα διαπιστώσουμε ότι αυτή η αλληλεπίδραση έχει ενισχυθεί συν τω χρόνω. Ειδικότερα, η χρηματοπιστωτική αναταραχή τον Αύγουστο του 2007 συμπίπτει με την αρχή της περαιτέρω εντατικοποίησης του διαλόγου μεταξύ της ΕΚΤ και του Συμβουλίου ECOFIN.

Η εποπτεία της ζώνης του ευρώ απαιτεί περαιτέρω συντονισμό. Τούτο ισχύει ιδιαίτερα για δύο τομείς πολιτικής, την ανταγωνιστικότητα και τις δημοσιονομικές εξελίξεις. Αυτό έχει ήδη αναγνωριστεί από την Ευρωομάδα, η οποία αποφάσισε να πραγματοποιήσει διετή παρακολούθηση των εξελίξεων όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα στο εσωτερικό της ζώνης του ευρώ, περιλαμβανομένης της υιοθέτησης συστάσεων για επιμέρους χώρες. Από την εισαγωγή του ευρώ, ορισμένες χώρες εντός της ευρωζώνης εμφανίζουν διαρκή μείωση της ανταγωνιστικότητάς τους και σχετικά αυξημένα ελλείμματα τρεχουσών συναλλαγών. Μια άλλη ομάδα χωρών πάσχουν από διαρθρωτικές αδυναμίες στις εξαγωγικές τους επιδόσεις. Τέλος, υπάρχει μια ομάδα χωρών οι οποίες έχουν συσσωρεύσει αυξημένα πλεονάσματα τρεχουσών συναλλαγών. Δεδομένου ότι αυτή η τάση αύξησης των αποκλίσεων δεν είναι βιώσιμη, καθιστά αναγκαίο τον εντατικό συντονισμό των πολιτικών και τη λήψη επαρκών μέτρων πολιτικής σε εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων αδυναμιών.

Η νέα Συνθήκη της Λισαβόνας προσφέρει στις χώρες της ζώνης του ευρώ νέα μέσα, ιδίως τα άρθρα 121 και 136 της ΣΛΕΕ, για την επιβολή τέτοιων προσαρμογών πολιτικής, σε περίπτωση που ορισμένες χώρες δεν καταφέρουν να τις υλοποιήσουν. Η Ευρωομάδα είναι το βήμα από το οποίο πρέπει να ενεργοποιούνται αυτές οι διαδικασίες. Επιπλέον, η νέα Συνθήκη ορίζει ότι οι αποφάσεις του Συμβουλίου που λαμβάνονται στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και αφορούν χώρες της ζώνης του ευρώ πρέπει να λαμβάνονται μόνον από τις χώρες της ζώνης του ευρώ, εξαιρουμένου του κράτους μέλους το οποίο αφορά η εκάστοτε απόφαση. Η Ευρωομάδα πρέπει να εκμεταλλευτεί πλήρως αυτήν τη δυνατότητα που της προσφέρει η νομοθεσία, για να διασφαλίσει έτσι τη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών. Αναμένω με ενδιαφέρον την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επί του θέματος.

16. Ποιοι θεωρείτε ότι είναι οι σημαντικότεροι στόχοι της επόμενης στρατηγικής για την απασχόληση και την ανάπτυξη μέχρι το 2020; Παρακαλώ, απαριθμήστε με σειρά σπουδαιότητας τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις οι οποίες πιστεύετε ότι αποτελούν προτεραιότητα στην ΕΕ και δικαιολογήστε τις επιλογές σας. Πώς θα μπορούσε η ΕΚΤ και τα μέσα συντονισμού μακροοικονομικής πολιτικής (γενικοί προσανατολισμοί των οικονομικών πολιτικών, κατευθυντήριες γραμμές για την

απασχόληση) να συμβάλουν στην επιτυχία αυτής της στρατηγικής; Ποια είναι η αντίληψή σας όσον αφορά τις δυνατότητες αύξησης της εσωτερικής ζήτησης και ενθάρρυνσης των επενδύσεων εντός της ΕΕ;

Η στρατηγική ΕΕ 2020 θα είναι πιο αποτελεσματική εάν παραμείνει σταθερά εστιασμένη στους πρωταρχικούς στόχους της συνεχούς αύξησης του αναπτυξιακού δυναμικού, της επίτευξης υψηλών επιπέδων απασχόλησης και της διατήρησης της βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών. Αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος για να συμβάλει στην κοινωνική συνοχή και στη βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης των ευρωπαϊών πολιτών.

Είναι αναγκαία η ενίσχυση της εποπτείας των πολιτικών των κρατών μελών, προκειμένου να βελτιωθεί η υλοποίηση των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής ΕΕ 2020. Στο πλαίσιο αυτό, η στρατηγική ΕΕ 2020 επιβάλλεται να καθορίσει περιορισμένο αριθμό φιλόδοξων και συγκεκριμενοποιημένων ανά χώρα στόχων (μεταξύ άλλων, και στον τομέα της εσωτερικής αγοράς), την υλοποίηση των οποίων πρέπει να αναλάβουν αποφασιστικά τα ίδια τα κράτη μέλη. Η νέα στρατηγική ΕΕ 2020 θα υποστηρίξει καλύτερα τις διαρθρωτικές πολιτικές και τις πολιτικές για την απασχόληση εάν παραμείνει εστιασμένη στους πρωταρχικούς στόχους πολιτικής, που είναι η αύξηση του αναπτυξιακού δυναμικού και η επίτευξη υψηλών επιπέδων απασχόλησης. Επιπλέον, η στρατηγική πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη μεγαλύτερη αλληλεξάρτηση μεταξύ των μελών της ζώνης του ευρώ και την κοινή ευθύνη τους για τη λειτουργία της ευρωζώνης και, ως εκ τούτου, την ανάγκη μεγαλύτερης συνεκτικότητας και συντονισμού των οικονομικών και δημοσιονομικών πολιτικών μεταξύ των μελών της ζώνης του ευρώ. Ειδικότερα, πρέπει να αντιμετωπίζει τις αποκλίσεις ως προς την ανταγωνιστικότητα που έχουν εμφανιστεί μεταξύ των μελών της ευρωζώνης από την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος, αντλώντας στοιχεία από την προσφάτως θεσπισθείσα μελέτη της ανταγωνιστικότητας. Με πρακτικούς όρους, θεωρώ χρήσιμη την υποστήριξη πιο συγκεκριμένων κατευθυντηρίων γραμμών πολιτικής, περιλαμβανομένων κατευθυντηρίων γραμμών που να αφορούν αποκλειστικά τα μέλη της ζώνης του ευρώ, κάτι που έχει καταστεί δυνατό βάσει του νέου άρθρου 136 της ΣΛΕΕ στη Συνθήκη της Λισαβόνας. Συνεπώς, αναμένω με ενδιαφέρον την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα θέματα αυτά, η οποία αναμένεται την άνοιξη του 2010.

Η ΕΚΤ μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικότερα στην επιτυχία της στρατηγικής ΕΕ 2020 όταν εστιάζεται κατά την άσκηση της νομισματικής της πολιτικής στη σταθερότητα των τιμών με αξιόπιστο τρόπο, υποστηρίζοντας έτσι την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών στη ζώνη του ευρώ. Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να επισημανθεί ότι η βελτιωμένη λειτουργία της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς διευκολύνει την επίτευξη σταθερότητας τιμών καθώς και τη στήριξη της ανάπτυξης μέσω της νομισματικής πολιτικής.

Επομένως, τα μέτρα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων πρέπει να αποβλέπουν στην ενίσχυση του ανταγωνισμού με σκοπό την επιτάχυνση της αναδιάρθρωσης και των επενδύσεων και την δημιουργία των αναγκαίων προϋποθέσεων για νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες, ιδίως στον τομέα των υπηρεσιών. Αυτό είναι κρίσιμο προκειμένου να επιτευχθεί βιώσιμη ανάπτυξη της παραγωγικότητας που να υποστηρίζει τη δυναμική παραγωγή και το πραγματικό εισόδημα, και προκειμένου να μην επηρεάσει η τρέχουσα κρίση τη μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή δυναμική της ζώνης του ευρώ. Σε επίπεδο ΕΕ, ένα κομβικό σημείο για την ενίσχυση του οικονομικού ανταγωνισμού και της αποδοτικότητας είναι η ολοκλήρωση της Ενιαίας Αγοράς,

η ορθή μεταφορά των κοινών κανόνων στις εθνικές νομοθεσίες και η αυστηρή εφαρμογή τους.

Επιπλέον, απαιτείται μεγαλύτερη ευελιξία των μισθών, έτσι ώστε ο καθορισμός των μισθών να συμβάλλει στην προσαρμογή του ανά μονάδα κόστους εργασίας στη ζώνη του ευρώ μέσω της ευθυγράμμισης των μισθών με την κατάσταση της ανταγωνιστικότητας, τις συνθήκες της τοπικής αγοράς εργασίας και τις εξελίξεις της παραγωγικότητας, ιδίως σε περιόδους ύφεσης. Για να αποφευχθεί περαιτέρω αύξηση της ανεργίας, οι μισθοί πρέπει να συγκρατηθούν περισσότερο από ό,τι έχει προβλεφθεί μέχρι στιγμής στην εξέλιξη των μισθολογικών διαπραγματεύσεων για χώρες οι οποίες χαρακτηρίζονται από απώλειες ανταγωνιστικότητας στο παρελθόν και για τομείς οι οποίοι έχουν πληγεί ιδιαίτερα από την κρίση.

Η αναζωογόνηση της εσωτερικής ζήτησης στην παρούσα φάση μειωμένης ανάπτυξης απαιτεί ενίσχυση της εμπιστοσύνης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, κυρίως σε σχέση με μελλοντικές ροές εισοδήματος. Σε αυτό το πλαίσιο, τα βραχυπρόθεσμα μέτρα στήριξης που έχουν ληφθεί μέχρι στιγμής για την αντιμετώπιση της κρίσης –ιδίως όσα υποστηρίζουν την προσαρμογή των ωρών εργασίας– σε ορισμένες περιπτώσεις έχουν μειώσει με επιτυχία τις απώλειες θέσεων απασχόλησης. Ωστόσο, σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, οι προσωρινές πολιτικές οι οποίες επιφέρουν καθυστέρηση των διαρθρωτικών αλλαγών στις οικονομίες συνοδεύονται από περιττές δημοσιονομικές επιβαρύνσεις και προξενούν αναποτελεσματικότητες, οι οποίες υπονομεύουν τη βιώσιμη απασχόληση και την πραγματική αύξηση του εισοδήματος. Ως εκ τούτου, η εφαρμογή σαφών και αξιόπιστων στρατηγικών εξόδου είναι αναγκαίες για την προώθηση της ζήτησης και της απασχόλησης σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Επομένως, οι δημοσιονομικές πολιτικές πρέπει να βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα των δημοσίων δαπανών και να αποβλέπουν στην προώθηση των επενδύσεων και, ως εκ τούτου, της δυναμικής παραγωγής.

Ένας τελευταίος τομέας στον οποίο εκτιμώ ότι η στρατηγική της Λισαβόνας πρέπει να προωθηθεί αποφασιστικά είναι ο τομέας της ενέργειας. Εκτός από τα θέματα που σχετίζονται με την αλλαγή του κλίματος, η υπερβολική εξάρτηση από το πετρέλαιο και άλλους πεπερασμένους πόρους αποτελεί δυναμική ευπάθεια και πιθανή πηγή μακροοικονομικής σταθερότητας. Από αυτή την άποψη, δεν πρέπει να υποτιμάται ο ρόλος των μεταπτώσεων στις τιμές του πετρελαίου και ο αντίκτυπός τους στη ζώνη του ευρώ κατά την πρόσφατη κρίση. Συνεπώς, η προώθηση στρατηγικών οι οποίες αποβλέπουν στην εφαρμογή εναλλακτικών αξιόπιστων πηγών ενέργειας και στην αποδοτικότητα του ενεργειακού τομέα πρέπει να αποτελεί μια από τις κορυφαίες προτεραιότητες της επόμενης στρατηγικής για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

17. Ποια είναι η γνώμη σας σχετικά με τον ρυθμό διεύρυνσης της ζώνης του ευρώ από την οπτική γωνία τόσο της ίδιας της ζώνης του ευρώ όσο και των υποψηφίων χωρών; Πώς αποτιμάτε την υιοθέτηση του ευρώ από νέα κράτη μέλη μέχρι στιγμής; Εκτιμάτε ότι απαιτείται βελτίωση ή αλλαγή της διαδικασίας ένταξης ή/και της περιόδου εισαγωγής του ευρώ;

Μετά την εισαγωγή του ευρώ σε 11 κράτη μέλη το 1999, πέντε επιπλέον κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει το ευρώ (περιλαμβανομένων τεσσάρων χωρών οι οποίες εντάχθηκαν στην ΕΕ το 2004). Ως εκ τούτου, τα οφέλη του ευρώ επεκτείνονται σταδιακά και σε νέα κράτη μέλη,

γεγονός που καταδεικνύει ότι η ζώνη του ευρώ δεν είναι «κλειστή λέσχη». Δεν υφίσταται προκαθορισμένο χρονοδιάγραμμα για τη διεύρυνση της ζώνης του ευρώ. Όλα τα κράτη μέλη που έχουν προσχωρήσει στην ΕΕ από το 2004 και μετά αναμένεται να υιοθετήσουν το ευρώ εφόσον επιτύχουν υψηλό βαθμό σταθερής σύγκλισης, όπως ορίζεται στη Συνθήκη και στο Πρωτόκολλο. Αυτό απαιτεί μεθοδική προετοιμασία και πρέπει να αντιμετωπίζεται με σοβαρότητα.

Η εμπειρία των κρατών μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ επιβεβαιώνει ότι, κατά την είσοδο νέων μελών στη ζώνη του ευρώ, πρέπει να δίνουμε ιδιαίτερη έμφαση στη σταθερότητα της σύγκλισης. Η επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερής σύγκλισης είναι επιβεβλημένη, πρωτίστως για την ίδια τη χώρα (έτσι ώστε να μπορεί να απολαύσει τα πλήρη οφέλη της υιοθέτησης του ευρώ). Επιπλέον, είναι σημαντική και για τη ζώνη του ευρώ (καθώς η επίτευξη της σταθερής σύγκλισης όλων των χωρών που μετέχουν σε αυτήν είναι αποφασιστικής σημασίας για τη συνεκτικότητα της ζώνης του ευρώ και την αποτελεσματική λειτουργία της κοινής νομισματικής πολιτικής). Η χάραξη μιας αξιόπιστης στρατηγικής για την υιοθέτηση του ευρώ (η οποία να συνοδεύεται από την εφαρμογή των αναγκαίων υγιών μακροοικονομικών πολιτικών και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων) θα μπορούσε να συμβάλει στην ενίσχυση της προσήλωσης όλων των ενδιαφερομένων στην επίτευξη αυτού του στόχου.

Όσον αφορά τη διαδικασία υιοθέτησης του ευρώ, το βασικό σκεπτικό της Συνθήκης παραμένει ορθό: οι χώρες οφείλουν να μεριμνούν για την εφαρμογή υγιών μακροοικονομικών πολιτικών. Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη διαδικασία υιοθέτησης του ευρώ, όπως ορίζεται στη Συνθήκη και το Πρωτόκολλο, έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να διασφαλίζει την τήρηση των προϋποθέσεων για την επιτυχή συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ. Η αυστηρή συμμόρφωση με αυτό το πλαίσιο είναι, επομένως, επιβεβλημένη. Είναι επίσης εξαιρετικά σημαντικό η αξιολόγηση της σύγκλισης να στηρίζεται σε υψηλής ποιότητας και αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία.

- 18. Ποιες είναι οι σκέψεις σας για τις ζωνηρές συζητήσεις που διεξάγονται αυτήν την περίοδο σχετικά με το θέμα του φόρου επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών; Ένας τέτοιος φόρος θα χρησίμευε μόνον στην είσπραξη εσόδων από τον χρηματοπιστωτικό τομέα ή είναι πιθανότερο ότι θα περιόριζε κοινωνικά ανεπιθύμητες συναλλαγές; Ποιος θα ήταν ο ρόλος της ΕΚΤ στην εφαρμογή ενός φόρου της ΕΕ επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών; Βάσει των υφιστάμενων φόρων επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών (π.χ. το τέλος χαρτοσήμου στο Ηνωμένο Βασίλειο), ποιο θα μπορούσε να είναι το εύρος τέτοιου είδους φόρων προκειμένου να είναι αποτελεσματικοί; Ποιοι θα ήταν οι κίνδυνοι και τα μειονεκτήματα των φόρων αυτού του είδους; Θα ήταν εφικτή η θέσπιση ενός τέτοιου φόρου αν ορισμένες χώρες δεν συμμορφώνονταν με τις αρχές του; Ποιες άλλες επιλογές θα μπορούσαν να εξεταστούν «όσον αφορά τη δίκαιη και ουσιαστική συνεισφορά του χρηματοπιστωτικού τομέα», κατά τη διατύπωση της G-20, προς την κατεύθυνση της κάλυψης τυχόν οικονομικών επιβαρύνσεων που σχετίζονται με κυβερνητικές παρεμβάσεις για την αποκατάσταση του τραπεζικού συστήματος;**

Επιτρέψτε μου καταρχάς να δηλώσω ότι στηρίζω την άποψη ότι «ο χρηματοπιστωτικός τομέας μπορεί να συμβάλει με δίκαιο και ουσιαστικό τρόπο» στην κάλυψη τυχόν οικονομικών επιβαρύνσεων που σχετίζονται με κυβερνητικές παρεμβάσεις για την

αποκατάσταση του τραπεζικού συστήματος. Εντούτοις, η άποψη ότι ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα μέσω της θέσπισης ενός γενικού φόρου επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών χρήζει πολύ προσεκτικής μελέτης. Καταρχάς, πρέπει να διευκρινιστεί ότι σκοπός της θέσπισης ενός τέτοιου φόρου θα είναι η είσπραξη εσόδων από τον χρηματοπιστωτικό τομέα και όχι τόσο η μείωση της αστάθειας στις χρηματοπιστωτικές αγορές ή η αποθάρρυνση της ανάληψης υπερβολικών κινδύνων.

Εκτός του ότι είναι δύσκολο να επιτευχθεί η αναγκαία διεθνής συμφωνία για την επιβολή ενός τέτοιου φόρου σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και ότι ο εν λόγω φόρος θα καταβαλλόταν εν τέλει μέσω αύξησης του κόστους για τους πελάτες των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, απαιτείται προσεκτική αξιολόγηση ακόμη και της δυνατότητας άντλησης εσόδων μέσω ενός φόρου επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών. Ειδικότερα, δεν μπορεί κανείς να εφαρμόσει απλώς με μηχανικό τρόπο έναν φορολογικό συντελεστή, λόγου χάρη, 0,01% επί του συνολικού όγκου των συναλλαγών στις χρηματοπιστωτικές αγορές προκειμένου να υπολογιστούν τα δυνητικά έσοδα, χωρίς συγχρόνως να λαμβάνει υπόψη τον πιθανό αντίκτυπο ενός τέτοιου μέτρου για (i) τον συνολικό όγκο των συναλλαγών, (ii) τις τιμές εκτέλεσης των συναλλαγών, και (iii) άλλες δευτερογενείς επιπτώσεις.

Κατά συνέπεια, δεδομένης της έντονης αβεβαιότητας όσον αφορά την αποτελεσματικότητα ενός φόρου επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, καθώς και της αβεβαιότητας ως προς τις δυνατότητες άντλησης εσόδων, κάθε τέτοιος φόρος πρέπει να μελετηθεί προσεκτικά σε σύγκριση με ενδεχόμενα εναλλακτικά μέτρα. Ωστόσο, τέτοια εναλλακτικά μέτρα, σκοπός των οποίων θα ήταν να λειτουργήσουν ως αποτελεσματικό μέσο προαγωγής της σταθερότητας των χρηματοπιστωτικών αγορών στο μέλλον, δεν πρέπει να περιορίζονται σε απλά συστήματα είσπραξης εσόδων. Μάλιστα, η G20 και το ΔΝΤ επεξεργάζονται μια σειρά προτάσεων οι οποίες –εκτός από έναν φόρο επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών– περιλαμβάνουν επίσης τη φορολόγηση των μόνους και των αμοιβών στον χρηματοπιστωτικό τομέα (εστιάζοντας στην προθυμία των παραγόντων της αγοράς να αναλαμβάνουν υπερβολικούς κινδύνους) καθώς και τη φορολόγηση στοιχείων του ισολογισμού με σκοπό την πρόληψη αναντιστοιχιών, ενώ όλα αυτά τα μέτρα πρέπει να συνδυάζονται με μηχανισμούς ασφάλισης προκειμένου να αποφευχθεί η επιβάρυνση του κοινωνικού συνόλου από μελλοντικές απώλειες στον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Σε αντίθεση με τον προαναφερθέντα φόρο –ο οποίος εφαρμόζεται μόνον επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών– αυτές οι επιλογές εστιάζονται σε επιμέρους χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με σκοπό την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της ικανότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος συνολικά να αποσβένει τις συνέπειες τυχόν απωλειών. Σε αυτό το πλαίσιο, λόγου χάρη, επί του παρόντος αναλύεται το ενδεχόμενο επιβολής πρόσθετων προληπτικών απαιτήσεων σε συστημικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα οποία, λόγω του μεγάλου μεγέθους τους, το οποίο καθιστά μη αποδεκτή τη χρεοκοπία τους, θα είναι πιθανότερο να λάβουν δημόσια ενίσχυση. Αυτές οι πρόσθετες προληπτικές απαιτήσεις –υπό μορφή κεφαλαιακών προσαυξήσεων ή/και κεφαλαίων έκτακτης ανάγκης– σκοπό έχουν να αυξήσουν την ικανότητα απόσβεσης απωλειών και την ανθεκτικότητα των τραπεζικών ισολογισμών σε κρίσεις, μειώνοντας έτσι εμμέσως την αναμενόμενη επιβάρυνση των φορολογουμένων σε μελλοντικές διασώσεις.

Άλλα μέτρα που εξετάζονται αποβλέπουν στην επιβολή χρηματικών εισφορών στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, μειώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο ή συμβάλλοντας άμεσα στο

να εξοφληθούν (παρελθούσες ή μελλοντικές) δαπάνες του δημοσίου για την πραγματοποίηση κυβερνητικών παρεμβάσεων. Ένα σημαντικό παράδειγμα είναι η θέσπιση τέλους επί των στοιχείων παθητικού των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, όπως το τέλος οικονομικής ευθύνης των ΗΠΑ. Η πρόθεση της κυβέρνησης των ΗΠΑ να θεσπιστεί ένα «τέλος υπευθυνότητας», με κύριο στόχο να υποχρεωθεί ο τραπεζικός τομέας να συμβάλει στην κάλυψη του κόστους μιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, μπορεί να γίνει ευρύτερα αποδεκτή.

Ενόψει αυτών, υπενθυμίζω τη θέση –την οποία διατύπωσε προσφάτως το Ευρωσύστημα– ότι το πλαίσιο διαχείρισης και επίλυσης κρίσεων πρέπει να αποβλέπει στην ελαχιστοποίηση της πιθανής επιβάρυνσης των φορολογουμένων από κρίσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ως εκ τούτου, χαιρετίζω την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να διερευνήσει περαιτέρω τη δυνατότητα εφαρμογής μηχανισμών οι οποίοι να διασφαλίζουν τη διαθεσιμότητα πόρων από τον ιδιωτικό τομέα σε περιπτώσεις κρίσης (βλ. επίσης την ερώτηση αριθ. 38).

19. Ποιες είναι οι απόψεις σας σχετικά με το μέλλον της ευρωπαϊκής νομισματικής ένωσης σε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα και ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει στο εγγύς μέλλον;

Είναι κρίσιμο, ως Ευρωπαίοι, να συνεχίσουμε να αντλούμε οφέλη από την τεράστια επιτυχία της δημιουργίας ενός ενιαίου νομίσματος στην ήπειρό μας. Το επίτευγμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Νομισματικής Ένωσης είναι πρωτόγνωρο, και δεν πρέπει να λησμονούμε πόσα πολλά έχουμε επιτύχει.

Φρονώ ότι το μέλλον της ευρωπαϊκής νομισματικής ένωσης σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα είναι λαμπρό. Η πρόσφατη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας έχει δώσει νέα ώθηση στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, γεγονός που αναμένεται να βελτιώσει το περιβάλλον εντός του οποίου λειτουργεί η νομισματική ένωση. Οι αρχικοί εύλογοι προβληματισμοί και ανησυχίες σχετικά με το ευρώ έχουν αντικατασταθεί από την εκτίμηση της λειτουργίας της ζώνης του ευρώ και της σπουδαιότητάς της για την ευεξία της οικονομίας της ζώνης του ευρώ αλλά και, σε ολοένα και μεγαλύτερο βαθμό, για την παγκόσμια οικονομία.

Τούτου λεχθέντος, ασφαλώς υπάρχουν αρκετές προκλήσεις οι οποίες θα γίνουν ολοένα και πιο πιεστικές στο εγγύς μέλλον, ιδίως λόγω της πρόσφατης χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Ένα πρώτο ζήτημα σχετίζεται με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Μετά την επιδείνωση των δημοσιονομικών λογαριασμών λόγω της κρίσης και των αναγκαίων μέτρων πολιτικής για την αντιμετώπισή της, οι κυβερνήσεις πρέπει τώρα να αποκαταστήσουν μια πιο βιώσιμη λειτουργία των δημοσίων οικονομικών τους. Αναμφίβολα αυτό θα απαιτήσει επώδυνες προσαρμογές οι οποίες θα καταστήσουν αναγκαία μια μάλλον παρατεταμένη περίοδο προσαρμογής. Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας είναι σημαντικό οι κυβερνήσεις να ακολουθήσουν σταθερή πορεία και να μην υποκύψουν στον πειρασμό της χαλάρωσης των όρων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, καθόσον αυτό θα είχε σοβαρές επιπτώσεις στη λειτουργία της νομισματικής ένωσης.

Μια ακόμη σημαντική πρόκληση αφορά την εμβάθυνση και την ενίσχυση της ευρωπαϊκής προσέγγισης ως προς τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και τον συστημικό κίνδυνο. Η ίδρυση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου είναι σημαντικό βήμα, όμως

πρέπει να καταβληθούν ακόμη μεγαλύτερες προσπάθειες όσον αφορά την εφαρμογή και την περαιτέρω συνεργασία σε αυτόν τον τομέα. Μακροπρόθεσμα, είναι αναγκαία μια ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή προσέγγιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και του συστημικού κινδύνου, η οποία θα δημιουργεί τις προϋποθέσεις ανάπτυξης ενός υγιούς και εύρωστου χρηματοπιστωτικού συστήματος που θα είναι λιγότερο ευάλωτο σε κρίσεις. Επιπλέον, θα απαιτηθεί να ληφθούν υπόψη οι κίνδυνοι που προέρχονται από διεθνείς πηγές, σε συνεργασία με το ΔΝΤ και το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

Πρέπει λοιπόν να κατοχυρώσουμε τα οφέλη των έως τώρα επιτευγμάτων και να συνεχίσουμε στην ίδια πορεία με την πρώτη δεκαετία ύπαρξης του ευρώ. Αυτό σημαίνει ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι, όλα τα θεσμικά όργανα σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, αλλά και όλοι οι οικονομικοί παράγοντες, πρέπει να ανταποκριθούν στις δεσμεύσεις και τις ευθύνες τους. Έτσι, θα μπορέσουμε να ανταποκριθούμε καλύτερα στις πιο μακροπρόθεσμες προκλήσεις που είναι πιθανό να εμφανιστούν σε έναν κόσμο ο οποίος χαρακτηρίζεται από αβεβαιότητα, προκειμένου να μπορέσουμε να συνεχίσουμε να ευημερούμε ως κοινωνία.

Σας βεβαιώνω ότι θα συνεχίσω να καταβάλλω κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να διασφαλίσω ότι το νόμισμά μας και η ΕΚΤ θα συνεχίσουν να ευδοκούν βάσει της αξιοπιστίας που έχουν κατακτήσει έως σήμερα.

20. Ποια είναι η γνώμη σας σχετικά με τον ρόλο του Συμβουλίου, της Επιτροπής, της Ευρωομάδας και της ΕΚΤ αντιστοίχως όσον αφορά την εξωτερική εκπροσώπηση της ευρωζώνης;

Η εξωτερική εκπροσώπηση της ζώνης του ευρώ αντικατοπτρίζει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της ΟΝΕ ως ένωσης με κεντρική νομισματική πολιτική αλλά αποκεντρωμένες οικονομικές πολιτικές. Την εκπροσώπηση ασκούν το Συμβούλιο, η Επιτροπή, η Ευρωομάδα, η ΕΚΤ και τα κράτη μέλη σύμφωνα με την κατανομή αρμοδιοτήτων που προβλέπεται στη Συνθήκη.

Η ΕΚΤ εκπροσωπεί εξωτερικά τη νομισματική πολιτική και τις υπόλοιπες αρμοδιότητές της. Λειτουργεί ως η φωνή του Ευρωσυστήματος και εκπροσωπείται στα σημαντικότερα διεθνή φόρουμ που σχετίζονται με τα καθήκοντα του Ευρωσυστήματος. Το σύστημα αυτό λειτουργεί ικανοποιητικά.

Η εξωτερική εκπροσώπηση των οικονομικών πολιτικών της ζώνης του ευρώ χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερο κατακερματισμό λόγω του επιμερισμού των εσωτερικών αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών. Τα κράτη μέλη παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αρμόδια για τις οικονομικές πολιτικές. Είναι άλλωστε μέλη διεθνών οικονομικών φόρουμ όπως το ΔΝΤ, όπου μπορούν επίσης να έχουν χρηματοοικονομικές ευθύνες.

Συγχρόνως, η τρέχουσα οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση έχει αναδείξει την ανάγκη ενίσχυσης της ευρωπαϊκής εκπροσώπησης προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η Ευρώπη θα μπορεί να εκπροσωπεί τα συμφέροντά της αποτελεσματικά στη διεθνή σκηνή. Για τον σκοπό αυτόν μπορεί να χρησιμοποιηθεί το άρθρο 138 της Συνθήκης, το οποίο προβλέπει ότι το Συμβούλιο (στη σύνθεσή του που εκπροσωπεί τη ζώνη του ευρώ) μπορεί να εκδίδει «κοινές θέσεις σχετικά με ζητήματα που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την οικονομική και νομισματική ένωση» και να μεριμνά «για την εξασφάλιση ενιαίας εκπροσώπησης στο

πλαίσιο των αρμόδιων διεθνών οικονομικών οργανισμών και διασκέψεων». Η πρόοδος εξαρτάται, ωστόσο, από την πολιτική βούληση των κρατών μελών.

21α. Πώς αποτιμάτε την πρόσφατη εξέλιξη στη συναλλαγματική ισοτιμία δολαρίου/ευρώ;

Οι εξελίξεις στις αγορές συναλλαγματικών ισοτιμιών τους τελευταίους 18 μήνες διαμορφώνονται, σε μεγάλο βαθμό, από την εξέλιξη της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Στην κορύφωση της κρίσης, οι αναδιαρθρώσεις χαρτοφυλακίων προς ομόλογα του αμερικανικού δημοσίου πρόσφεραν έντονη στήριξη στο δολάριο ΗΠΑ έναντι του ευρώ (και άλλων νομισμάτων) σε ένα περιβάλλον πολύ μεγάλης αστάθειας των χρηματοπιστωτικών αγορών. Όταν οι χρηματοπιστωτικές εντάσεις υποχώρησαν σταδιακά κατά τη διάρκεια του 2009, αυτές οι ροές αντιστράφηκαν εν μέρει και το ευρώ ανέκαμψε σε μεγάλο βαθμό. Κατά συνέπεια, το φθινόπωρο του 2009, η συναλλαγματική ισοτιμία του ευρώ διαμορφώθηκε σε μάλλον υψηλά επίπεδα με ιστορικά κριτήρια, πριν αρχίσει να υποτιμάται τους τελευταίους δύο μήνες. Η ΕΚΤ, διά του Προέδρου της, δήλωσε επανειλημμένως και δημοσίως τους τελευταίους 18 μήνες ότι χαιρετίζουμε τις δηλώσεις των αρχών των ΗΠΑ ότι το ισχυρό δολάριο είναι προς το συμφέρον των Ηνωμένων Πολιτειών.

21β. Πώς αποτιμάτε την πρόσφατη εξέλιξη στη συναλλαγματική ισοτιμία ρενμίνμπι/ευρώ;

Το ρενμίνμπι έχει ανατιμηθεί μετρίως έναντι του ευρώ από την αρχή της μεταρρύθμισης του συστήματος συναλλαγματικών ισοτιμιών της Κίνας σχεδόν πριν από πέντε χρόνια, συγκεκριμένα κατά 7,4% περίπου από τον Ιούλιο του 2005 έως τις 22 Φεβρουαρίου 2010 (σε σύγκριση με 21% έναντι του δολαρίου ΗΠΑ και 14% με πραγματικούς όρους βάσει δείκτη τιμών καταναλωτή). Αυτό οφείλεται κυρίως στη διακοπή της πολιτικής σταδιακής ανατίμησης της συναλλαγματικής ισοτιμίας της Κίνας όταν εκδηλώθηκε η κρίση.

Ως εκ τούτου, χαιρετίζω τη σταθερή προσήλωση της Κίνας στην υιοθέτηση πιο ευέλικτης συναλλαγματικής ισοτιμίας, η οποία αναμένεται να οδηγήσει σε διαρκή πραγματική ανατίμηση του ρενμίνμπι και να συμβάλει στην προαγωγή μιας πιο ισόρροπης ανάπτυξης της Κίνας και της παγκόσμιας οικονομίας.

21γ. Πώς εκτιμάτε τη διεθνή συνεργασία στον τομέα των συναλλαγματικών ισοτιμιών;

Η ΕΚΤ ανταλλάσσει τακτικά απόψεις σχετικά με το καθεστώς των διεθνών συναλλαγματικών ισοτιμιών με τους εταίρους της στην Ομάδα των Επτά (G7), ο ηγετικός ρόλος της οποίας στα θέματα συναλλαγματικών ισοτιμιών επιβεβαιώθηκε στην τελευταία συνεδρίαση της ομάδας στο Iqaluit του Καναδά, στις 6 Φεβρουαρίου 2010. Μαζί με τους εταίρους της στην G7 και την G20, η ΕΚΤ παρακολουθεί στενά τις αγορές συναλλάγματος και συνεργάζεται μαζί τους όποτε αυτό ενδείκνυται.

Το επίπεδο αμοιβαίας κατανόησης και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού είναι ιδιαίτερα υψηλό, εκτιμώ δε το γεγονός ότι οι αρχές των ΗΠΑ, περιλαμβανομένων του προέδρου Bernanke και του υπουργού Οικονομικών Geithner, έχουν δηλώσει ότι το ισχυρό δολάριο είναι προς το συμφέρον της οικονομίας των ΗΠΑ, κάτι που είναι εξάλλου προς το συμφέρον

και της παγκόσμιας οικονομίας συνολικά. Η ΕΚΤ πραγματοποιεί επίσης τακτικές ανταλλαγές απόψεων με τις κινεζικές αρχές κατά τρόπο ανοικτό και ειλικρινή.¹

21δ. Πιστεύετε ότι οι Κεντρικές Τράπεζες είναι σε θέση να καταπολεμήσουν αποτελεσματικά την υπερβολική μεταβλητότητα;

Οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών της G7 –μαζί με τους υπουργούς Οικονομικών της G7– επαναβεβαίωσαν την κοινή προσήλωσή τους σε ένα ισχυρό και σταθερό διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα στην τελευταία συνεδρίασή τους τον Φεβρουάριο του 2010.

Κατέστησαν επίσης σαφές ότι η υπερβολική αστάθεια και οι ανεξέλεγκτες κινήσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών έχουν αρνητικό αντίκτυπο στη χρηματοπιστωτική και οικονομική σταθερότητα και ότι θα συνεχίσουν να παρακολουθούν στενά τις αγορές συναλλαγματικών ισοτιμιών και να συνεργάζονται με τον δέοντα τρόπο.

Όσον αφορά την ικανότητα των κεντρικών τραπεζών να διαχειρίζονται την αστάθεια των συναλλαγματικών ισοτιμιών, πρέπει να καταστεί σαφές ότι η ζώνη του ευρώ έχει υιοθετήσει ένα ευέλικτο καθεστώς συναλλαγματικών ισοτιμιών, γεγονός που σημαίνει ότι η εξωτερική αξία του ευρώ έναντι των νομισμάτων τρίτων χωρών καθορίζεται από την αγορά. Αυτό επιτρέπει στην ΕΚΤ να εστιάζει την προσοχή της στον κύριο στόχο της –που είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών– και συμβάλλει στον περιορισμό της αστάθειας της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Ωστόσο, δεν παύει να είναι δυνατή η εκδήλωση επεισοδίων υπερβολικών υπερτιμήσεων ή υποτιμήσεων στις αγορές συναλλάγματος, τα οποία μπορεί να έχουν αντίκτυπο στις τάσεις των τιμών και να δημιουργούν κινδύνους για τη σταθερότητα των τιμών στη ζώνη του ευρώ. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η δημόσια παρέμβαση για τον περιορισμό της υπερβολικής αστάθειας των συναλλαγματικών ισοτιμιών μπορεί να είναι σκόπιμη, υπό την προϋπόθεση ότι συντονίζεται με άλλες χώρες. Ένα γενικό χαρακτηριστικό της πολιτικής συναλλαγματικών ισοτιμιών είναι ότι είναι εξ ορισμού διεθνής. Η συναλλαγματική ισοτιμία ενός νομίσματος δεν μπορεί να καθοριστεί από μία χώρα ή οικονομική ζώνη· εξαρτάται πάντα από τις αποφάσεις τουλάχιστον δύο εμπλεκομένων. Επομένως, η διεθνής συνεργασία είναι κρίσιμη για την αποτελεσματικότητα της πολιτικής συναλλαγματικών ισοτιμιών.

21ε. Τι σημασία αποδίδετε σε αυτό το πλαίσιο στους κινδύνους τους οποίους δημιουργούν οι παγκόσμιες ανισορροπίες;

Η συσσώρευση μεγάλων ανισορροπιών του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών παγκοσμίως ήταν παράγοντας που συνέβαλε στην κλιμάκωση των συστημικών κινδύνων που οδήγησαν τελικά στη χρηματοπιστωτική κρίση. Η κρίση οδηγεί σε μείωση αυτών των ανισορροπιών, πράγμα, ωστόσο, που αποτελεί κυρίως κυκλικό παρά διαρθρωτικό φαινόμενο. Τούτο σημαίνει ότι οι παγκόσμιες ανισορροπίες δεν αποκλείεται να αυξηθούν εκ νέου καθώς θα επιταχύνεται η παγκόσμια ανάκαμψη.

¹ Ειδικότερα, ο Πρόεδρος της ΕΚΤ, μαζί με τον Πρόεδρο της Ευρωομάδας και τον αρμόδιο για οικονομικά και νομισματικά θέματα Επίτροπο της ΕΕ, επισκέφθηκαν τους κινέζους ομολόγους τους τον Νοέμβριο του 2007 και τον Νοέμβριο του 2009 για να συζητήσουν θέματα κοινού ενδιαφέροντος.

Ο πολυμερής χαρακτήρας των παγκόσμιων ανισορροπιών συνεπάγεται ότι η επίλυσή τους πρέπει να αποτελεί κοινή ευθύνη. Το νέο πλαίσιο της G20 για ισχυρή, βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη παρέχει μια ευκαιρία για την ενίσχυση της εποπτείας των μακροοικονομικών πολιτικών μεταξύ στις μεγαλύτερες οικονομίες, ώστε να επιτευχθεί πιο ισόρροπη παγκόσμια ανάπτυξη και να αποφευχθεί η επανεμφάνιση εκτεταμένων παγκόσμιων ανισορροπιών. Είναι πλέον σημαντικό να συμφωνηθούν συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής και να διασφαλιστεί η τήρηση των δεσμεύσεων και η συμβολή όλων των μεγάλων οικονομιών στην προσπάθεια.

21στ. Πιστεύετε ότι πρέπει να ενθαρρυνθεί ο διεθνής ρόλος του ευρώ και, αν ναι, πώς;

Συμφωνώ με την πολιτική της ΕΚΤ, την οποία ακολουθεί από την αρχή της νομισματικής ένωσης το 1999, να μην προωθεί ούτε την ενίσχυση ούτε την παρεμπόδιση της διεθνούς χρήσης του ευρώ. Οι εξελίξεις όσον αφορά τον ρόλο του ευρώ στο εξωτερικό είναι πρωτίστως αποτέλεσμα των δυνάμεων της αγοράς και αποφάσεων του ιδιωτικού τομέα. Η βασική βοήθεια την οποία εμμέσως παρέχει η ΕΚΤ για την προώθηση της ευρύτερης χρήσης του ευρώ στις διεθνείς συναλλαγές είναι η άσκηση αξιόπιστης νομισματικής πολιτικής. Η ΕΚΤ παρακολουθεί τον διεθνή ρόλο του ευρώ και ενημερώνει τακτικά το κοινό, ιδίως στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσής της για τον διεθνή ρόλο του ευρώ.

22. Πώς μπορεί να ενισχυθεί περαιτέρω η σημασία της ζώνης του ευρώ και του νομίσματός της, ιδιαίτερα στους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς; Ποιες είναι οι απόψεις σας για το ισχύον επίπεδο συντονισμού, επί παραδείγματι προ των συνεδριάσεων του συμβουλίου του ΔΝΤ;

Από τη θέσπιση του ευρώ εδώ και περισσότερο από μία δεκαετία, η ζώνη του ευρώ έχει καταστεί σταδιακά αναγνωρισμένος εταίρος σε διεθνή φόρουμ και όργανα που διαχειρίζονται οικονομικά και χρηματοπιστωτικά θέματα, όπως η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (BIS), η G7, η G20, το ΔΝΤ ή το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB). Αυτό είναι αποτέλεσμα μιας σταδιακής διαδικασίας κατά τη διάρκεια της οποίας έπρεπε να αλλάξουν νοοτροπίες δεκαετιών, σε επίπεδο θεσμών αλλά και προσώπων. Όσο κι αν μοιάζει δύσκολο, είναι ευκολότερο να αλλάξουν οι θεσμοί παρά οι νοοτροπίες των προσώπων.

Οι κανόνες για τη συμμετοχή σε διεθνή όργανα και φόρουμ χρειάστηκε να προσαρμοστούν, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη σχέσεων με μια νομισματική ζώνη και με τους παράγοντές της παρά με τους εκπροσώπους επιμέρους κρατών. Αυτό επιτεύχθηκε, λόγω χάρη, στην G7 μέσω της πρόσκλησης των Προέδρων της ΕΚΤ και της Ευρωομάδας στις συνεδριάσεις και στο ΔΝΤ μέσω της χορήγησης καθεστώτος παρατηρητή στην ΕΚΤ, το οποίο της επιτρέπει να συμμετέχει σε μια σειρά συνεδριάσεων του Εκτελεστικού Συμβουλίου του ΔΝΤ. Κατά τον ίδιο τρόπο, έχουν δημιουργηθεί νέοι μηχανισμοί, για παράδειγμα οι ευρωπαϊκοί αντιπρόσωποι συναντιούνται τακτικά στην Ουάσιγκτον προκειμένου να ανταλλάξουν απόψεις για διάφορα θέματα πριν από τη συζήτησή τους στις συνεδριάσεις του Εκτελεστικού Συμβουλίου του ΔΝΤ.

Από την άλλη πλευρά, είναι πιο δύσκολο να αλλάξουν οι νοοτροπίες των εμπλεκόμενων. Δεδομένης της υλοποίησης της νομισματικής ένωσης, η εκπροσώπηση για θέματα νομισματικής πολιτικής και συναλλαγματικών ισοτιμιών πρέπει τώρα να γίνεται σε επίπεδο Ένωσης. Αυτό είναι σχετικά σαφές. Λιγότερο σαφές είναι όμως το γεγονός ότι υπάρχουν και

άλλοι τομείς πολιτικής στους οποίους είναι σκόπιμος ο συντονισμός των απόψεων και η συμφωνία σε κοινά μηνύματα. Έχει σημειωθεί πρόοδος, καθότι πολλές κοινές τοποθετήσεις για διάφορα θέματα στις ημερήσιες διατάξεις της G7, της G20 και του ΔΝΤ συντονίζονται όλο και περισσότερο με την πάροδο του χρόνου στις Βρυξέλλες. Ωστόσο, δεν έχει ακόμη εμπεδωθεί η αντίληψη ότι με το να εκφραζόμαστε με μία φωνή θα συμβάλουμε εν τέλει στην επίτευξη των κοινών μας στόχων. Οι χώρες συχνά εξακολουθούν να προσεγγίζουν τα θέματα διεθνούς πολιτικής ως εθνικό προνόμιο, παρά το γεγονός ότι η ζώνη του ευρώ είναι εκτεθειμένη στις ίδιες παγκόσμιες προκλήσεις. Η στάση αυτή συχνά εμποδίζει τις τοποθετήσεις από το να είναι κάτι παραπάνω από τον ελάχιστο κοινό παρονομαστή και έχει ως αποτέλεσμα να εκπέμπονται ενίοτε αποκλίνοντα μηνύματα. Δυστυχώς, η ύπαρξη μιας χορωδίας διαφορετικών φωνών δεν δημιουργεί τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την άσκηση αυξημένης διεθνούς επιρροής. Αυτό εξηγεί ενδεχομένως τη σημερινή κατάσταση καθότι, αφενός, η επιρροή της ζώνης του ευρώ στα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν είναι ακόμη αντίστοιχη του οικονομικού και χρηματοδοτικού βάρους της σε σύγκριση με άλλους σημαντικούς παράγοντες, ενώ, αφετέρου, η ζώνη του ευρώ (ή η ΕΕ γενικότερα) συχνά θεωρείται –και κατηγορείται γι’ αυτό– ότι εκπροσωπείται σε υπέρμετρο βαθμό.

Όσον αφορά τις μελλοντικές εξελίξεις, η Ευρώπη θα χρειαστεί να επανεξετάσει αυτή την κατάσταση, αν μη τι άλλο λόγω της εξωτερικής πίεσης που της ασκείται στο πλαίσιο του ΔΝΤ (π.χ. εξετάζοντας το ενδεχόμενο συμμετοχής της στο ΔΝΤ με μία έδρα). Κατά τη γνώμη μου, οι εκκλήσεις για βελτίωση του συντονισμού των απόψεων και επανεξέταση του κατά πόσον υπάρχουν αποτελεσματικότεροι τρόποι εκπροσώπησης σε διεθνείς οργανισμούς και φόρουμ είναι εμφανώς βάσιμες, προκειμένου να ενισχυθεί το κύρος της ζώνης του ευρώ στο διεθνές προσκήνιο.

Γ. Χρηματοπιστωτική σταθερότητα και εποπτεία

23α. Ποια είναι η γνώμη σας για τα σχέδια νομοθετικών προτάσεων που συζητούνται αυτή την περίοδο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τη χρηματοπιστωτική εποπτεία;

Τα σχέδια νομοθετικών αποφάσεων που συζητεί αυτήν την περίοδο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εντάσσονται σε μια συνολική αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου της ΕΕ στον τομέα της εποπτείας, η οποία περιλαμβάνει τόσο την ενίσχυση της μικροπροληπτικής εποπτείας μέσω της θέσπισης του ευρωπαϊκού συστήματος χρηματοπιστωτικής εποπτείας (ΕΣΧΕ) (που αποτελείται από τρεις ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές (ΕΕΑ) και από το δίκτυο των εθνικών εποπτικών αρχών), όσο και την καθιέρωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) ως νέου ανεξάρτητου οργάνου, αρμόδιου για τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας μέσω της διενέργειας μακροπροληπτικής εποπτείας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και την ανάθεση σημαντικών συγκεκριμένων καθηκόντων στην ΕΚΤ στον τομέα αυτόν, βάσει του άρθρου 127, παράγραφος 6, της Συνθήκης.

Το προτεινόμενο θεσμικό πλαίσιο είναι σε γενικές γραμμές ικανοποιητικό για τους ακόλουθους λόγους:

Όσον αφορά τη μικροπροληπτική συνιστώσα, η θέσπιση του ΕΣΧΕ θα υποστηρίξει την ενισχυμένη συνεκτικότητα της μικροπροληπτικής εποπτείας σε επίπεδο ΕΕ. Σε αυτό το

πλαίσιο, τα κύρια καθήκοντα που προτείνονται για τις ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές είναι σε γενικές γραμμές κατάλληλα για την επίτευξη αυτών των στόχων. Ειδικότερα, η κατάρτιση τεχνικών κανόνων, κατευθυντηρίων γραμμών και συστάσεων θα καταστήσει δυνατή την προώθηση της συνεκτικής εφαρμογής της χρηματοπιστωτικής νομοθεσίας της ΕΕ στο σύνολο των κρατών μελών καθώς και μια κοινή κανονιστική και εποπτική προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ. Επικρατεί ευρεία συμφωνία ως προς τον στόχο της δημιουργίας ενός κοινού πλαισίου κανόνων της ΕΕ, το οποίο θα αποτελεί τη βάση για την παροχή διασυνοριακών υπηρεσιών από ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Κατά τον τρόπο αυτόν θα εξασφαλιστεί η ύπαρξη δίκαιων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και η επαρκής προστασία των καταθετών, των επενδυτών και των καταναλωτών στην Ευρώπη.

Όσον αφορά τη μακροπροληπτική συνιστώσα, η ανάθεση της αρμοδιότητας για τη διενέργεια της μακροπροληπτικής εποπτείας στην ΕΕ σε ένα νέο όργανο –το ΕΣΣΚ– πρέπει να χαιρετιστεί καθώς η πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση ανέδειξε την ανάγκη ενίσχυσης της μακροπροληπτικής προσέγγισης ως προς τη ρύθμιση και την εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος συνολικά. Η κρίση ανέδειξε επίσης την ανάγκη αξιολόγησης των διαφόρων πηγών συστημικού κινδύνου και των συνεπειών τους για το χρηματοπιστωτικό σύστημα με εμπειριστατωμένο και έγκαιρο τρόπο. Το ΕΣΣΚ, μέσω του εντοπισμού και της αξιολόγησης των συστημικών κινδύνων, της έκδοσης έγκαιρων προειδοποιήσεων και συστάσεων όταν οι κίνδυνοι αυτοί είναι σημαντικοί και του ελέγχου της παρακολούθησης, μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος της ΕΕ συνολικά. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι επίσης χρήσιμο το γεγονός ότι στα σχέδια νομοθετικών προτάσεων προβλέπεται ότι η ΕΚΤ και το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) θα διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στη λειτουργία του ΕΣΣΚ. Ειδικότερα, η συμμετοχή όλων των μελών του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ στο ΕΣΣΚ θα έχει ως αποτέλεσμα η ανάλυση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας από το ΕΣΣΚ να ωφελείται από τη μακροοικονομική, χρηματοπιστωτική και νομισματική πείρα των κεντρικών τραπεζών της ΕΕ. Επιπλέον, η ΕΚΤ θα παρέχει αναλυτική, στατιστική, διοικητική και υλικοτεχνική υποστήριξη στο ΕΣΣΚ.

Οι νομοθετικές προτάσεις παρέχουν, επομένως, μια ευκαιρία ουσιαστικής ενίσχυσης της εποπτικής αρχιτεκτονικής της ΕΕ έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στις παγκόσμιες και ευρωπαϊκές απαιτήσεις στον τομέα των ρυθμίσεων μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση. Άλλωστε, και αυτό είναι ακόμα πιο σημαντικό, οι νέοι μηχανισμοί θα προσφέρουν ένα ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο πρέπει να προστατεύει την εκτεταμένη και αξιόλογη πρόοδο που έχει συντελεστεί μέχρι στιγμής ως προς τη χρηματοπιστωτική ολοκλήρωση της ΕΕ, και να προάγει την περαιτέρω ολοκλήρωση.

Παρ' όλα αυτά, αντιλαμβάνομαι την ανάγκη περαιτέρω προόδου όσον αφορά ορισμένες πτυχές. Κατά μία έννοια, η λύση που σχεδιάζεται τοποθετείται στο ενδιάμεσο μεταξύ μιας αποκλειστικά εθνικής προσέγγισης της μικροπροληπτικής εποπτείας και της ολοκληρωμένης διαχείρισής της σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Στο μέλλον, το κύριο ζήτημα φαίνεται να είναι κατά πόσον οι ΕΕΑ θα αποδειχθούν ικανές να διασφαλίσουν την ενιαία και αποτελεσματική αντιμετώπιση της δραστηριότητας των διασυνοριακών χρηματοπιστωτικών ομίλων, ή αν θα απαιτηθεί ένα ακόμη βήμα προς τα εμπρός. Σε αυτή τη διαδικασία, η εφαρμογή ενός πραγματικά κοινού πλαισίου κανόνων θα προσφέρει μία από τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την αποτελεσματική λειτουργία και την ενδυνάμωση των ΕΕΑ. Ωστόσο, το σημαντικότερο στοιχείο που πρέπει να λάβουμε υπόψη είναι ότι η ευθύνη και οι αρμοδιότητες για τη

χρηματοπιστωτική εποπτεία πρέπει να βρίσκονται στα χέρια εκείνων που θα κληθούν εν τέλει να καταβάλουν το κόστος των αδυναμιών του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Συνεπώς, κατά τη γνώμη μου, κάθε ενδεχόμενη κίνηση για ακόμα μεγαλύτερη ολοκλήρωση της εποπτικής αρχιτεκτονικής στην Ευρώπη πρέπει να έπεται της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού δικτύου ασφαλείας (περιλαμβανομένου ενός χρηματοδοτούμενου εκ των προτέρων ταμείου εξυγίανσης).

23β. Τι προτείνετε ώστε να ενισχυθεί η διασύνδεση της εποπτείας σε μακροοικονομικό και μικροοικονομικό επίπεδο;

Μια βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική και αποδοτική λειτουργία της νέας ευρωπαϊκής εποπτικής αρχιτεκτονικής είναι να διασφαλιστεί η κατάλληλη διασύνδεση μεταξύ της μακροπροληπτικής εποπτείας στην ΕΕ –την οποία εκπροσωπεί το ΕΣΣΚ– και της μικροπροληπτικής εποπτείας – την οποία εκπροσωπεί το ΕΣΧΕ. Σκοπός της προτεινόμενης αρχιτεκτονικής είναι το έργο του ΕΣΣΚ να επικεντρωθεί σε μακροοικονομικό, συστημικό και οικονομικό επίπεδο, ενώ το έργο του ΕΣΧΕ πρέπει να επικεντρωθεί σε μικροοικονομικό, προληπτικό και ρυθμιστικό επίπεδο. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι σημαντικό να επιτευχθούν οι κατάλληλες συνέργειες μεταξύ μικροοικονομικής και μακροοικονομικής λειτουργίας για τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, και να αποφευχθούν, επιπλέον, τυχόν επικαλύψεις και επανάληψη ενεργειών. Αυτό προϋποθέτει τον σαφή καθορισμό των επιμέρους αρμοδιοτήτων, καθώς και διαδικασιών λειτουργίας που να επιτρέπουν την αμοιβαία στήριξη και την εκμετάλλευση των συνεργειών μεταξύ των δύο επιπέδων.

Τα σχέδια νομοθετικών προτάσεων περιλαμβάνουν ήδη μια σειρά διατάξεων, στις οποίες πρέπει να στηρίζεται η στενή συνεργασία μεταξύ του ΕΣΣΚ και των ΕΕΑ. Ειδικότερα:

- Πρώτον, στο πεδίο της διακυβέρνησης, οι τρεις πρόεδροι των ευρωπαϊκών εποπτικών αρχών πρέπει να είναι μέλη του γενικού συμβουλίου του ΕΣΣΚ με δικαίωμα ψήφου, καθώς και μέλη της διευθύνουσας επιτροπής του. Αντιστρόφως, το ΕΣΣΚ πρέπει να είναι μέλος (χωρίς δικαίωμα ψήφου) του εποπτικού συμβουλίου καθεμίας από τις τρεις ΕΕΑ. Επιπλέον, οι τρεις ΕΕΑ πρέπει να εκπροσωπούνται στην Τεχνική Συμβουλευτική Επιτροπή, η οποία θα είναι κύριος πάροχος τεχνικών συμβουλών στο ΕΣΣΚ.
- Δεύτερον, οι ΕΕΑ πρέπει να υπόκεινται στο γενικό καθήκον της στενής συνεργασίας με το ΕΣΣΚ. Σε αυτό το πλαίσιο, προβλέπεται ήδη ότι οι ΕΕΑ θα είναι μια από τις κύριες πηγές πληροφοριών για το ΕΣΣΚ. Συγκεκριμένα, το ΕΣΣΚ μπορεί να ζητεί πληροφορίες από τις ΕΕΑ σε συνοπτική ή συλλογική μορφή, έτσι ώστε να μην εμφανίζονται οι επωνυμίες επιμέρους χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Το ΕΣΣΚ μπορεί επίσης να απευθύνει αιτιολογημένο αίτημα στις ΕΕΑ για την παροχή στοιχείων τα οποία δεν είναι συντεταγμένα σε συνοπτική ή συλλογική μορφή όταν αυτά δεν είναι επαρκή.
- Τρίτον, οι ΕΕΑ πρέπει να υποστηρίζουν την εφαρμογή των συστάσεων που απευθύνονται σε μία ή περισσότερες αρμόδιες εθνικές εποπτικές αρχές. Ειδικότερα, οι ΕΕΑ πρέπει να υποχρεούνται να ασκούν τις αρμοδιότητές τους για να διασφαλίζουν την έγκαιρη παρακολούθηση. Επιπλέον, όταν μια εθνική εποπτική αρχή δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση για παρακολούθηση, πρέπει να ενημερώνει το εποπτικό συμβούλιο της αντίστοιχης ΕΕΑ. Στην απάντησή της στο ΕΣΣΚ, η εθνική εποπτική αρχή πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις θέσεις της αντίστοιχης ΕΕΑ.

- Τέταρτον, οι ΕΕΑ θα είναι αρμόδιες για την παρακολούθηση και αξιολόγηση των εξελίξεων στις αγορές, ιδίως όσον αφορά τις σχετικές μικροπροληπτικές τάσεις, τους δυνητικούς κινδύνους και τις αδυναμίες. Για τον σκοπό αυτόν, οι ΕΕΑ πρέπει να διοργανώνουν προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων σε συνεργασία με το ΕΣΣΚ. Τα αποτελέσματα αυτής της παρακολούθησης και αξιολόγησης πρέπει να διαβιβάζονται στο ΕΣΣΚ.
- Πέμπτον, το ΕΣΣΚ και οι ΕΕΑ οφείλουν επίσης να συνεργάζονται σε περιπτώσεις κρίσεων. Οι ΕΕΑ υποχρεούνται να ενημερώνουν χωρίς καθυστέρηση το ΕΣΣΚ για κάθε πιθανή κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Το ΕΣΣΚ μπορεί επίσης να διαδραματίζει ρόλο κατά τη διαπίστωση κατάστασης έκτακτης ανάγκης.

Ο συνδυασμός αυτών των μηχανισμών αναμένεται να δημιουργήσει ένα ικανοποιητικό πλαίσιο για τη στενή συνεργασία μεταξύ του ΕΣΣΚ και των ΕΕΑ. Θα μπορούσαν να υπογραμμιστούν εν προκειμένω οι ακόλουθες προκλήσεις:

- Πρώτον, ένα κρίσιμο στοιχείο για την αποτελεσματικότητα του ΕΣΣΚ θα είναι η πρόσβαση σε μια εμπειρισταωμένη βάση πληροφοριών, περιλαμβανομένων πληροφοριών μικροπροληπτικού χαρακτήρα, οι οποίες μπορούν να τεκμηριώνουν τις προειδοποιήσεις κινδύνου και τις συστάσεις πολιτικής του ΕΣΣΚ. Αυτό θα απαιτήσει στενή συνεργασία με τις ΕΕΑ, ιδίως κατά τρόπο που να διασφαλίζεται αυστηρά η εμπιστευτικότητα κατά τη χρήση των μικροδοδεδομένων αλλά και να αποφεύγεται στο μέτρο του δυνατού η πρόσθετη επιβάρυνση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων. Επομένως, το ΕΣΣΚ και οι ΕΕΑ πρέπει να καταλήξουν σε συμφωνία επί των καταλλήλων μηχανισμών σε αυτόν τον τομέα.
- Δεύτερον, το ΕΣΣΚ πρέπει να στηρίζεται στη στενή συνεργασία με τις αρμόδιες εποπτικές αρχές (στους τομείς των τραπεζών, των ασφαλίσεων και των κινητών αξιών) για την παρακολούθηση της έκθεσης σε κινδύνους σε έναν ή περισσότερους χρηματοπιστωτικούς τομείς. Αυτό θα απαιτήσει τη δημιουργία κατάλληλων διαύλων επικοινωνίας μέσω των οποίων τα αποτελέσματα των αναλύσεων και αξιολογήσεων των ΕΕΑ και των εθνικών εποπτικών αρχών θα διαβιβάζονται στο ΕΣΣΚ. Αντιστρόφως, πρέπει να δημιουργηθούν μηχανισμοί που να διασφαλίζουν τη διαβίβαση των αξιολογήσεων και των αναλύσεων κινδύνου του ΕΣΣΚ στις αρχές άσκησης μικροπροληπτικής εποπτείας, ώστε να συμβάλλουν στην προώθηση των ενδεδειγμένων μέτρων πολιτικής.
- Τρίτον, οι ΕΕΑ πρέπει να διαδραματίσουν πολύ σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή των συστάσεων του ΕΣΣΚ όταν αυτές απευθύνονται σε εποπτικές αρχές. Ειδικότερα, οι ΕΕΑ πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν τα μέσα που διαθέτουν για να υποστηρίξουν, στο μέτρο του δυνατού, την εφαρμογή των συστάσεων του ΕΣΣΚ.

23γ. Βάσει των προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αναλαμβάνει ικανοποιητικό ρόλο και αρμοδιότητες το ΕΣΣΚ;

Οι προτάσεις της Επιτροπής παρέχουν ευρείες αρμοδιότητες στο ΕΣΣΚ ως προς τη μακροοικονομική εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος της ΕΕ συνολικά. Ειδικότερα, το ΕΣΣΚ πρέπει να λαμβάνει υπόψη τους κινδύνους που προέρχονται από εξελίξεις εντός του χρηματοπιστωτικού συστήματος και συνδυάζονται με μακροοικονομικές εξελίξεις. Αυτός ο διευρυμένος ρόλος είναι δόκιμος, καθόσον ένα από τα βασικά διδάγματα

που αντλήσαμε από τη χρηματοπιστωτική κρίση ήταν η ανάγκη ευρείας προσέγγισης των πιθανοτήτων συστημικού κινδύνου λόγω της διασύνδεσης μεταξύ χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αγορών, η οποία μπορεί να αυξήσει τα περιθώρια μετάδοσης των κρίσεων, καθώς και λόγω της στενής διασύνδεσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος με την πραγματική οικονομία. Ως εκ τούτου, οι ευρείες αρμοδιότητές του δεν περιορίζουν την πλήρη και εμπειριστατωμένη αξιολόγηση των αναδυόμενων συστημικών κινδύνων από το ΕΣΣΚ.

Όσον αφορά τις αρμοδιότητες του ΕΣΣΚ, αφορούν κυρίως τον εντοπισμό και τη διαβάθμιση των συστημικών κινδύνων, την έκδοση προειδοποιήσεων κινδύνου όταν εντοπίζονται συστημικοί κίνδυνοι, καθώς και την έκδοση συστάσεων για διορθωτικά μέτρα ενόψει των εντοπιζόμενων κινδύνων.

Σε αυτό το πλαίσιο, το ΕΣΣΚ ευνοείται από την ευρεία βάση των μελών του και από τη δυνατότητα να αντλεί πληροφορίες από ποικίλες πηγές –τις εποπτικές αρχές και το σύνολο των δημοσίων και ιδιωτικών ενδιαφερομένων– πράγμα που θα είναι σημαντικό για τον εντοπισμό και τη διαβάθμιση των κινδύνων καθώς και για την έκδοση ειδικών προειδοποιήσεων κινδύνου, αλλά και συστάσεων, όποτε κρίνεται αναγκαίο.

Μια από τις κύριες προκλήσεις για την αποτελεσματικότητα του ΕΣΣΚ θα είναι η έκδοση και εφαρμογή των προειδοποιήσεων κινδύνου και των συστάσεων. Το ΕΣΣΚ θα χρειαστεί να στηριχθεί στα ακόλουθα:

- Πρώτον, η ποιότητα των προειδοποιητικών συστάσεων θα έχει καίρια σημασία. Αυτό σημαίνει ότι το ΕΣΣΚ πρέπει να αναπτύξει κατάλληλη βάση πληροφοριών, μοντέλα ανάλυσης και εμπειρογνωμοσύνη για τη διασφάλιση της βέλτιστης ποιότητας. Αυτό θα αποτελέσει, ακολούθως, τη βάση της αξιοπιστίας των πολιτικών του. Σε αυτό το πλαίσιο, ένα σημαντικό στοιχείο θα είναι η γνώση και εμπειρογνωμοσύνη των εποπτικών αρχών, οι οποίες είναι αναγκαίες για την κατάρτιση των ειδικών συστάσεων σχετικά με ρυθμιστικά και εποπτικά μέτρα.
- Δεύτερον, όσον αφορά τη διαδικασία έκδοσης και παρακολούθησης των συστάσεων και προειδοποιήσεων κινδύνου, είναι ορθή η απευθείας διαβίβαση των προειδοποιήσεων κινδύνου και συστάσεων του ΕΣΣΚ στους αντίστοιχους ενδιαφερόμενους, με παράλληλη ενημέρωση του Συμβουλίου ECOFIN, όπως προβλέπεται στην πρόταση της Επιτροπής. Συγχρόνως, οι αποδέκτες των συστάσεων πρέπει να λογοδοτούν απευθείας στο ΕΣΣΚ βάσει της αρχής περί λήψης μέτρων ή αιτιολόγησης της μη λήψης μέτρων. Έτσι ενισχύεται η ανεξαρτησία και η αξιοπιστία του ΕΣΣΚ.
- Τρίτον, το ΕΣΣΚ μπορεί να προβεί σε δημοσίευση των συστάσεων και προειδοποιήσεων κινδύνου που εκδίδει. Το μέσο αυτό μπορεί επίσης να χρησιμεύσει ως κίνητρο για τη λήψη των ενδεδειγμένων μέτρων. Επιπλέον, αναμένεται ότι το Συμβούλιο της ΕΕ και οι ΕΕΑ θα μπορούν να διαδραματίσουν υποστηρικτικό ρόλο ως προς την εφαρμογή των συστάσεων του ΕΣΣΚ.

Σε γενικές γραμμές, οι προτάσεις της Επιτροπής αναθέτουν ικανοποιητικό ρόλο και αρμοδιότητες στο ΕΣΣΚ. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η μακροπροληπτική επίβλεψη δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι υποκαθιστά τις ευθύνες των υπολοίπων αρχών, και κυρίως των αρχών εποπτείας. Απεναντίας, πρέπει να διευκολύνει και να συμπληρώνει, όπου κρίνεται σκόπιμο, τη μικροπροληπτική εποπτεία που ασκούν οι αρμόδιες αρχές.

23δ. Είναι ικανοποιητική η θεσμική ισορροπία μεταξύ των θεσμικών οργάνων της Ένωσης;

Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ μετέχουν στο ΕΣΣΚ σε διάφορα επίπεδα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι μέλος του Γενικού Συμβουλίου με δικαίωμα ψήφου, πράγμα εύλογο δεδομένου του ρόλου της στις νομοθετικές πρωτοβουλίες καθώς και στη μακροοικονομική και χρηματοπιστωτική εποπτεία της Ένωσης. Το Συμβούλιο της ΕΕ εκπροσωπείται στο Γενικό Συμβούλιο διά της παρουσίας του Προέδρου της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής (ΟΔΕ) ως μέλους χωρίς δικαίωμα ψήφου. Αυτό αντικατοπτρίζει τον ρόλο της ΟΔΕ ως προς την παροχή συμβουλών στο Συμβούλιο για θέματα οικονομικής και χρηματοπιστωτικής πολιτικής, περιλαμβανομένης της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Το Συμβούλιο μετέχει επίσης στην προβλεπόμενη διαδικασία για την έκδοση συστάσεων και προειδοποιήσεων κινδύνου, δεδομένου ότι λαμβάνει τις συστάσεις και προειδοποιήσεις κινδύνου ταυτόχρονα με τους αποδέκτες τους, ενώ θα του κοινοποιούνται επίσης οι απαντήσεις των αποδεκτών. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μετέχει κυρίως στο πλαίσιο των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων του ΕΣΣΚ (μαζί με το Συμβούλιο), αλλά και στη διαδικασία αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας της νομοθεσίας μετά τη συμπλήρωση τριετίας από την έναρξη της εφαρμογής της. Αυτό είναι επίσης δόκιμο, ενόψει του ρόλου του Κοινοβουλίου στη νομοθετική διαδικασία και στη λογοδοσία του ΕΣΣΚ. Στην ΕΚΤ έχει ανατεθεί η παροχή αναλυτικής, στατιστικής και υλικοτεχνικής υποστήριξης, έτσι ώστε να αξιοποιούνται οι ειδικές αρμοδιότητες των κεντρικών τραπεζών.

Η θεσμική ισορροπία είναι σε γενικές γραμμές ικανοποιητική, καθόσον όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ θα μετέχουν στη λειτουργία του ΕΣΣΚ στο πλαίσιο των αντίστοιχων καθηκόντων τους.

23ε. Ποιες είναι οι απόψεις σας σχετικά με τη συνολική σύνθεση του ΕΣΣΚ και της διευθύνουσας επιτροπής του;

Σύμφωνα με τις προτάσεις που διατυπώνονται στην έκθεση De Larosière, είναι ορθό το Γενικό Συμβούλιο της ΕΚΤ να αποτελεί τη βάση για τον ορισμό των μελών του Γενικού Συμβουλίου με δικαίωμα ψήφου. Οι κεντρικές τράπεζες της ΕΕ είναι σε θέση να ενεργούν ως οι κατ' εξοχήν αρμόδιες αρχές μακροπροληπτικής εποπτείας, δεδομένης της στενής σχέσης τους με τις νομισματικές και χρηματοπιστωτικές αγορές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στον τομέα της νομισματικής πολιτικής. Επιπλέον, το Γενικό Συμβούλιο της ΕΚΤ είναι ένα όργανο λήψης αποφάσεων που διαθέτει κύρος, ενώ έχει ασκήσει ευρύ φάσμα καθηκόντων κεντρικής τραπεζικής από το 1999 και ύστερα. Ως εκ τούτου, η χρήσιμη πείρα που έχει συγκεντρώσει το Γενικό Συμβούλιο παρέχει εχέγγυα ομαλής λειτουργίας του ΕΣΣΚ. Η αναφορά στο Γενικό Συμβούλιο σημαίνει επίσης ότι ο Πρόεδρος της ΕΚΤ πρέπει να είναι αυτοδικαίως πρόεδρος του ΕΣΣΚ και ο Αντιπρόεδρος της ΕΚΤ να είναι μέλος του Γενικού Συμβουλίου.

Είναι εξάλλου σημαντικό να συμπεριληφθούν στο Γενικό Συμβούλιο οι τρεις πρόεδροι των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών, καθώς και οι επικεφαλής των εθνικών εποπτικών αρχών ως μέλη χωρίς δικαίωμα ψήφου, ενόψει της σημασίας της στενής αλληλεπίδρασης μεταξύ του ΕΣΣΚ, των ΕΕΑ και των εθνικών εποπτικών αρχών, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως. Η

συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΟΔΕ έχει επίσης σημασία, λόγω του ρόλου τους στις νομοθετικές πρωτοβουλίες, τη μακροοικονομική εποπτεία και τις οικονομικές και χρηματοπιστωτικές πολιτικές.

Η σύνθεση της διευθύνουσας επιτροπής του ΕΣΣΚ πρέπει να αντικατοπτρίζει τη σύνθεση του Γενικού Συμβουλίου του ΕΣΣΚ, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι η επιτροπή είναι αντιπροσωπευτική του συμβουλίου, τις συνεδριάσεις του οποίου οφείλει να προετοιμάζει. Επομένως, η συμπερίληψη πέντε μελών κεντρικών τραπεζών (εκτός από τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του ΕΣΣΚ) εξασφαλίζει την απαιτούμενη ισορροπία μεταξύ κεντρικών τραπεζιτών και άλλων μελών της διευθύνουσας επιτροπής. Άλλωστε, επιτρέπει την επαρκή εκπροσώπηση των εθνικών κεντρικών τραπεζών, τόσο των μελών της ζώνης του ευρώ όσο και των υπολοίπων κρατών μελών της ΕΕ. Εντούτοις, καθώς η σύνθεση της ζώνης του ευρώ θα μεταβάλλεται συν τω χρόνω, δεν είναι σκόπιμο να θεσπιστεί με νομική πράξη συγκεκριμένο και αμετάβλητο σύστημα κατανομής των εδρών μεταξύ των κεντρικών τραπεζών των χωρών της ζώνης του ευρώ και των λοιπών χωρών.

23στ. Μπορείτε να αναπτύξετε περισσότερο τις θέσεις σας σχετικά με τις αρμοδιότητες του ΕΣΣΚ: πώς μπορεί να διασφαλίζεται ότι οι προειδοποιήσεις και οι συστάσεις δεν θα μπορούν να αγνοούνται από εκείνους στους οποίους απευθύνονται;

Όπως επισημάνθηκε ήδη, η αποτελεσματικότητα των προειδοποιήσεων και συστάσεων του ΕΣΣΚ θα εξαρτηθούν από την ποιότητά τους, τον μηχανισμό «λήψης μέτρων ή αιτιολόγησης της μη λήψης μέτρων» μεταξύ του ΕΣΣΚ και των αποδεκτών, τη δυνατότητα του ΕΣΣΚ να δημοσιεύει τις προειδοποιήσεις και συστάσεις του, καθώς και τον δυναμικό ρόλο του Συμβουλίου της ΕΕ και των ΕΕΑ για την υποστήριξη της εφαρμογής των εν λόγω συστάσεων και προειδοποιήσεων.

Η στενή παρακολούθηση και αξιολόγηση από το ΕΣΣΚ των μέτρων παρακολούθησης που λαμβάνονται βάσει των συστάσεων του θα έχει αποφασιστική σημασία. Όταν το ΕΣΣΚ εκτιμά ότι είναι ανεπαρκή τα μέτρα που λαμβάνονται ή οι εξηγήσεις που δίνονται, δύο σημαντικά μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν είναι η πολυμερής πίεση και η δημοσίευση. Λαμβάνοντας υπόψη τον ευαίσθητο χαρακτήρα των υποκείμενων πληροφοριών και την αναταραχή που μπορεί να προκληθεί στα ιδρύματα ή/και τις αγορές, οι αποφάσεις για δημοσίευση των προειδοποιήσεων και συστάσεων πρέπει να λαμβάνονται από το ΕΣΣΚ κατά περίπτωση. Ο συνδυασμός αυτών των στοιχείων αναμένεται να διαμορφώσει ένα ικανοποιητικό πλαίσιο κινήτρων και μηχανισμών, το οποίο θα αυξήσει τις πιθανότητες συμμόρφωσης προς τις συστάσεις και προειδοποιήσεις κινδύνου.

23ζ. Είναι ικανοποιητικό, κατά τη γνώμη σας, το επίπεδο δημοσιοποίησης;

Οι πληροφορίες του ΕΣΣΚ, υπό μορφή αξιολογήσεων κινδύνου, προειδοποιήσεων και συστάσεων, θα είναι ευαίσθητου χαρακτήρα. Ειδικότερα, η δημοσιοποίηση των αξιολογήσεων του ΕΣΣΚ μπορεί να έχει άμεσο αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται οι παράγοντες της αγοράς την κατάσταση όσον αφορά τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Ως εκ τούτου, η πολιτική δημοσιοποίησης του ΕΣΣΚ πρέπει να μελετηθεί πολύ προσεκτικά.

Συγχρόνως, είναι σημαντικό το ΕΣΣΚ να τηρεί ενήμερο το κοινό για τις τακτικές δραστηριότητές του και τη συμβολή του στην προστασία της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων του ΕΣΣΚ στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, καθώς και μέσω τακτικών δημοσιεύσεων για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, έτσι ώστε να ενισχυθεί η ευαισθητοποίηση των παραγόντων της αγοράς και του κοινού εν γένει έναντι ορισμένων κινδύνων και αδυναμιών.

23η. Θεωρείτε πιθανό να υπάρξει σύγκρουση συμφερόντων με τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ όσον αφορά τη νομισματική πολιτική;

Κύριος στόχος της ΕΚΤ είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Αυτή η αρμοδιότητα που έχει ανατεθεί στην ΕΚΤ/ΕΣΚΤ παραμένει αμετάβλητη. Η Συνθήκη δεν ορίζει απλώς με ρητό τρόπο τη σταθερότητα των τιμών ως πρωταρχικό στόχο της νομισματικής πολιτικής, αλλά καθορίζει επίσης ένα σαφώς ιεραρχημένο πλαίσιο αρμοδιοτήτων όταν αναφέρεται στον δευτερεύοντα στόχο.

Η ανάθεση στην ΕΚΤ ειδικών καθηκόντων όσον αφορά τη λειτουργία του ΕΣΣΚ είναι ευπρόσδεκτη, καθώς ενισχύει τη συμβολή της ΕΚΤ στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Αυτή η νέα αρμοδιότητα δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι συνιστά πρόσθετο στόχο της νομισματικής πολιτικής. Απεναντίας, η νέα αυτή αρμοδιότητα πρέπει να συμβάλλει στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα χωρίς να υπονομεύει των πρωταρχικό στόχο της σταθερότητας των τιμών.

Επομένως, η δημιουργία του ΕΣΣΚ δεν μεταβάλλει τον σαφή επιμερισμό των αρμοδιοτήτων που κατοχυρώνεται στη Συνθήκη. Θα διατηρηθεί άλλωστε η ακεραιότητα της συνολικής μακροοικονομικής ανάλυσης που διενεργείται εντός του ΕΣΚΤ καθώς και της εσωτερικής διάρθρωσης της ΕΚΤ.

Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι το ΕΣΣΚ και όλα τα μέλη του θα απολαμβάνουν αυξημένο βαθμό ανεξαρτησίας από πολιτικές επιρροές. Ως εκ τούτου, οι ενέργειες στήριξης του ΕΣΣΚ από την ΕΚΤ δεν πρέπει να επηρεάζουν ούτε τη θεσμική, λειτουργική και οικονομική ανεξαρτησία της ΕΚΤ ούτε την εκτέλεση των καθηκόντων του ΕΣΚΤ βάσει της Συνθήκης και του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, ιδίως μάλιστα τις ανεξάρτητες δικές της αρμοδιότητες όσον αφορά τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την εποπτεία στην οικονομία της ζώνης του ευρώ.

24α. Ποιες είναι οι εκτιμήσεις σας σχετικά με την εξέλιξη του ευρωπαϊκού εποπτικού συστήματος σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα; Ειδικότερα, ποια είναι η άποψή σας για τη δημιουργία μιας ενιαίας ευρωπαϊκής εποπτικής αρχής;

Η ίδρυση των τριών ΕΕΑ είναι ένα σημαντικό βήμα προόδου. Επιτρέπει την αξιοποίηση της πείρας και του έργου που επιτελούν οι επιτροπές «Lamfalussy» επιπέδου 3, οι οποίες διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της εποπτικής σύγκλισης στην Ευρώπη και στην καλλιέργεια αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των εθνικών εποπτικών αρχών. Με την ίδρυση των ΕΕΑ επιδιώκεται η αντιστάθμιση μιας από τις σπουδαιότερες αδυναμίες αυτών των επιτροπών, ήτοι ο μη δεσμευτικός χαρακτήρας των κατευθυντηρίων γραμμών τους. Η

δυνατότητα έκδοσης νομικώς δεσμευτικών τεχνικών κανόνων θα επιτρέψει τη δημιουργία ενός πλαισίου κανόνων της ΕΕ για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, το οποίο θα προωθήσει δίκαιους όρους ανταγωνισμού και θα συμβάλει στην επαρκή προστασία των καταθετών, των επενδυτών και των καταναλωτών στην Ευρώπη.

Μεσομακροπρόθεσμα, δεν συμφωνώ με την ιδέα να δημιουργηθεί μια ενιαία ευρωπαϊκή εποπτική αρχή και, γενικώς, τα αποτελέσματα τέτοιου είδους λύσεων σε εθνικό επίπεδο κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης θα πρέπει να μας αποτρέπουν από την υιοθέτησή τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αντιλαμβάνομαι τα οφέλη που παρέχει η ύπαρξη μιας ενιαίας αρχής για την προληπτική εποπτεία όλων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, περιλαμβανομένων των τραπεζών, των ασφαλιστικών εταιρειών και των συνταξιοδοτικών ταμείων. Τα συστήματα εποπτείας και ρυθμίσεων πρέπει να παρακολουθούν τις εξελίξεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές, και διαπιστώνουμε όντως μια τάση προοδευτικής ολοκλήρωσης διαφόρων επιμέρους τομέων του χρηματοπιστωτικού συστήματος, και η εμφάνιση μεγάλων χρηματοπιστωτικών ομίλων είναι απλώς η πιο ορατή από τις συνέπειες της εν λόγω τάσης. Στο τρέχον περιβάλλον οι εποπτικές αρχές είναι, ως εκ τούτου, σημαντικό να υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που θα τους επιτρέπει να κατανοούν βαθύτερα τα (όχι και τόσο) νέα επιχειρηματικά μοντέλα, αντί να υιοθετούν χωριστές προσεγγίσεις όσον αφορά τις τράπεζες και τις επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα να αδυνατούν ενδεχομένως να εντοπίσουν τις διασυνδέσεις των διαφόρων επιμέρους τομέων και τους συνακόλουθους κινδύνους.

Από την άλλη πλευρά, θεωρώ σαφώς διακριτή την εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και την εποπτεία των αγορών κινητών αξιών. Είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι οι στόχοι των δύο αυτών λειτουργιών είναι εγγενώς διαφορετικοί, και μάλιστα αντικρουόμενοι σε ορισμένες περιπτώσεις, ενώ ακόμη και ο τρόπος λειτουργίας και οι πηγές δεδομένων αυτών των δύο συνιστωσών της χρηματοπιστωτικής εποπτείας έχουν ελάχιστες ομοιότητες. Η δυνητική σύγκρουση συμφερόντων οφείλεται στο γεγονός ότι η εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων πρέπει να έχει ως κυρίαρχο στόχο δημόσιας πολιτικής την προάσπιση των συμφερόντων των καταθετών και των πελατών, ενώ η εποπτεία των αγορών κινητών αξιών αποβλέπει πρωτίστως στη διασφάλιση των συμφερόντων των επενδυτών και των μετόχων. Από αυτές τις δύο αρχές απορρέουν δύο διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά τη μέριμνα για τη θεσμική σταθερότητα.

Κατά τη γνώμη μου, υπάρχουν επίσης ισχυρά επιχειρήματα υπέρ της άποψης ότι η εποπτεία της δραστηριότητας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στο πλαίσιο των σχέσεων με τους πελάτες τους πρέπει να διεξάγεται σε στενή σχέση με την προληπτική εποπτεία. Το σημαντικότερο από αυτά τα επιχειρήματα σχετίζεται με το γεγονός ότι η ρύθμιση και εποπτεία των λιανικών τραπεζικών και ασφαλιστικών προϊόντων και υπηρεσιών και του τρόπου προώθησης και πώλησής τους στους τελικούς πελάτες είναι σίγουρο ότι θα έχει αντίκτυπο στην κερδοφορία και τη φερεγγυότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, επηρεάζοντας έτσι την προληπτική εποπτεία. Άλλωστε, υπάρχουν σημαντικοί αρνητικοί εξωτερικοί παράγοντες οι οποίοι οφείλονται στην κακή διαχείριση των πληροφοριών που συλλέγονται στο πλαίσιο της εποπτείας των εργασιών, ενώ έχουν υπάρξει ακόμη και πρόσφατες περιπτώσεις πρόκλησης σημαντικών προβλημάτων στον τομέα της πρόληψης λόγω ακατάλληλων επιχειρηματικών πρακτικών στις σχέσεις τραπεζών με τους πελάτες λιανικής τους. Εν πάση περιπτώσει, τείνω να προτιμώ ένα διττό μοντέλο μικροπροληπτικής εποπτείας το οποίο στηρίζεται σε δύο κύριους θεσμικούς πυλώνες: αφενός, στην προληπτική εποπτεία όλων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων καθώς και την προστασία των πελατών

παραδοσιακών λιανικών τραπεζικών εργασιών και ασφαλίσεων, περιλαμβανομένης τόσο της διασφάλισης των πόρων τους όσο και της προστασίας των συμφερόντων τους στις εμπορικές σχέσεις τους με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα· αφετέρου, στη διασφάλιση της ακεραιότητας και της αποδοτικότητας των αγορών κινητών αξιών, περιλαμβανομένης της προστασίας των επενδυτών σε αυτές τις αγορές.

24β. Πώς βλέπετε τον ρόλο της ΕΚΤ στην εποπτεία της τραπεζικής λειτουργίας στο μέλλον;

Σε γενικές γραμμές, η εμπειρία της χρηματοπιστωτικής κρίσης έχει ενδυναμώσει τα επιχειρήματα υπέρ της συμμετοχής των κεντρικών τραπεζών στην προληπτική εποπτεία. Σε ένα βασισμένο στην αγορά και αλληλένδετο χρηματοπιστωτικό σύστημα, οι αναταραχές είναι πιθανό να επηρεάσουν βασικούς μηχανισμούς της αγοράς, όπως την κατανομή της ρευστότητας, να προκαλέσουν διασυννοριακές επιπτώσεις και να διαδοθούν με πιο απρόβλεπτο τρόπο. Η ικανοποιητική αξιολόγηση αυτής της δυναμικής απαιτεί διασυννοριακή συστημική προσέγγιση καθώς και κατάλληλους πόρους και εμπειρογνωμοσύνη για την ανάλυση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, τα οποία διαθέτουν οι κεντρικές τράπεζες. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης υπήρξαν εμφανείς οι συνέργειες μεταξύ των εργασιών κεντρικής τραπεζικής και των εποπτικών εργασιών, ιδίως ως προς τη συλλογική και αξιολόγηση των πληροφοριών. Αξιοποιώντας αυτή την εμπειρία, σε μια σειρά κρατών μελών σχεδιάζεται η ενίσχυση του ρόλου των κεντρικών τραπεζών στην προληπτική εποπτεία. Τέτοιες εξελίξεις μπορούν συν τω χρόνω να καταστήσουν σκόπιμη την περαιτέρω εξέταση του θεσμικού ρόλου της ΕΚΤ και της δυνατότητας που παρέχει η Συνθήκη για την ανάθεση συγκεκριμένων καθηκόντων στο πεδίο της προληπτικής εποπτείας στην ΕΚΤ, μεταξύ άλλων και ενόψει της περαιτέρω διεύρυνσης της ζώνης του ευρώ και των απαιτήσεων για πιο εντατική εποπτεία των ιδρυμάτων η χρεοκοπία των οποίων θεωρείται μη αποδεκτή λόγω του μεγάλου μεγέθους τους.

Το θεσμικό πλαίσιο του Ευρωσυστήματος εξαρτάται από μια αποκεντρωμένη επιχειρησιακή προσέγγιση η οποία επιτρέπει την πλήρη αξιοποίηση της εμπειρογνωμοσύνης και των υφιστάμενων υποδομών των εθνικών αρχών. Το σύστημα αυτό έχει αποδειχθεί αποτελεσματικό για τη διαχείριση των θεσμικών καθηκόντων που έχουν ανατεθεί βάσει της Συνθήκης, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Παρείχε κατάλληλο πλαίσιο για την άσκηση των εποπτικών αρμοδιοτήτων. Αξίζει να επισημανθεί ότι τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται συνήθως για να δικαιολογήσουν τις επιφυλάξεις ως προς της συμμετοχή των κεντρικών τραπεζών στη χρηματοπιστωτική εποπτεία δεν ισχύουν σε εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής νομισματικής ένωσης.

25. Σε ποιο βαθμό και πόσο γρήγορα πρέπει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να αυξήσουν το μετοχικό τους κεφάλαιο;

Προκειμένου να αμβλυνθούν οι κίνδυνοι στο εγγύς μέλλον, οι τράπεζες πρέπει να φανούν ιδιαίτερα προσεκτικές και να διασφαλίσουν ότι διαθέτουν επαρκή κεφαλαιακά αποθέματα. Από αυτή την άποψη, συμφωνώ με τον βασικό προσανατολισμό του σχεδιαζόμενου κανονισμού του Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας και τη θέσπισή του το 2012, υπό την προϋπόθεση της εφαρμογής των αναγκαίων μεταβατικών περιόδων και της προστασίας των κεκτημένων

δικαιωμάτων. Άλλωστε, ορισμένες τράπεζες, ιδίως όσες έχουν λάβει κρατικές ενισχύσεις, ενδέχεται να χρίζουν εκτεταμένων αναδιαρθρώσεων προκειμένου να εξασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους όταν σταματήσουν να διατίθενται αυτές οι ενισχύσεις. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει τη συρρίκνωση των ισολογισμών τους μέσω της απαλλαγής από μη βιώσιμες εργασίες, με σκοπό την ενίσχυση της κερδοφορίας τους. Συγχρόνως, οι τράπεζες πρέπει να αξιοποιήσουν πλήρως την πρόσφατη ανάκαμψη της κερδοφορίας τους για να ενισχύσουν την κεφαλαιοποίησή τους, έτσι ώστε οι αναγκαίες αναδιαρθρώσεις εργασιών και η ενίσχυση της ικανότητάς τους να απορροφούν τις αναταράξεις να μην δημιουργήσουν σοβαρά προβλήματα στην παροχή πιστώσεων στην οικονομία.

26. Πώς μπορούν να εξαλειφθούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που αναπτύχθηκαν μετά την κρίση και τα μέτρα διάσωσης που έλαβαν οι κυβερνήσεις και οι κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών;

Αν και τα κυβερνητικά μέτρα για την υποστήριξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος υπήρξαν επιτυχή ως προς την αποφυγή κλιμάκωσης της χρηματοπιστωτικής κρίσης, υπάρχει η ανησυχία ότι τα ίδια τα μέτρα υποστήριξης μπορεί να δημιουργήσουν σοβαρές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού (i) στο εσωτερικό των χωρών, καθώς τα κυβερνητικά προγράμματα στήριξης και διάσωσης ευνοούν τις αποδέκτριες τράπεζες σε σύγκριση με τράπεζες οι οποίες δεν έχουν πρόσβαση σε προγράμματα υποστήριξης, και (ii) μεταξύ χωρών, όταν τα μέτρα δημοσίων ενισχύσεων μιας χώρας είναι πιο ευνοϊκά από αυτά που εφαρμόζονται σε άλλες χώρες. Παρότι οι προσπάθειες εναρμόνισης των μέτρων αυτών σε επίπεδο ΕΕ έχουν περιορίσει τις στρεβλώσεις, από ορισμένα στοιχεία προκύπτει ότι έχουν εμφανιστεί στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση της κατάστασης της αγοράς και την εξέταση των μέτρων δημοσίων ενισχύσεων των κρατών μελών, δεν έχει μέχρι στιγμής αναφέρει περιπτώσεις σημαντικών στρεβλώσεων. Συγχρόνως, μια ένδειξη δυνατικών στρεβλώσεων είναι οι παρατηρούμενες διαφορές των περιθωρίων (spreads) των ομολόγων με εγγύηση του Δημοσίου. Τα εν λόγω περιθώρια διαφοροποιούνται για τράπεζες της ίδιας κατηγορίας οι οποίες όμως έχουν την έδρα τους σε διαφορετικές χώρες. Αυτό σημαίνει ότι ενδεχομένως ο κίνδυνος αφερεγγυότητας του Δημοσίου έχει επηρεάσει αποφασιστικά αυτά τα περιθώρια, αλλά αποκαλύπτει επίσης ένα είδος στρέβλωσης το οποίο συνίσταται στο ότι «αδύναμες τράπεζες από ισχυρές χώρες εξασφαλίζουν φθηνότερη χρηματοδότηση». Η ενισχυμένη ασφάλιση των τραπεζικών καταθέσεων είναι επίσης πιθανό να δημιουργήσει στρεβλώσεις του διασυνοριακού ανταγωνισμού. Ωστόσο, τόσο τα προγράμματα έκδοσης ομολόγων με εγγύηση του Δημοσίου όσο και η ενισχυμένη ασφάλιση των καταθέσεων κατά πάσα πιθανότητα θα υποχωρήσουν σταδιακά τους προσεχείς μήνες, εξαλείφοντας έτσι τις κύριες πηγές διατάραξης του ανταγωνισμού, ενώ δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο προσωρινές συνέπειες σε παράγοντες του ανταγωνισμού να έχουν μακροπρόθεσμο αντίκτυπο στον ανταγωνισμό εντός της αγοράς.

Μια άλλη έμμεση ένδειξη ότι το επίπεδο ανταγωνισμού στον τραπεζικό τομέα μεταξύ των χωρών της ζώνης του ευρώ μπορεί να έχει μεταβληθεί προέρχεται από το γεγονός ότι οι αποκλίσεις των λιανικών επιτοκίων δανεισμού και καταθέσεων μεταξύ χωρών αυξήθηκε σημαντικά το δεύτερο εξάμηνο του 2008 και παρέμεινε υψηλή (με ιστορικούς όρους)

καθ' όλη τη διάρκεια του 2009. Εκτός του ότι μπορεί να αντικατοπτρίζει ιδιοσυγκρασιακούς παράγοντες που επηρεάζουν επιμέρους τράπεζες, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο αυτή η εξέλιξη να αντικατοπτρίζει επίσης σε κάποιον βαθμό τις συνέπειες του διασυνωριακού ανταγωνισμού που έχουν προκαλέσει οι διαφοροποιήσεις των μέτρων κυβερνητικής στήριξης, οι οποίες, μέσω του αντικτύπου τους στο κόστος χρηματοδότησης επιμέρους τραπεζών, μεταβιβάζονται στα επιτόκια που προσφέρονται στους πελάτες λιανικής των τραπεζών. Τούτου λεχθέντος, από τα εμπειρικά στοιχεία προκύπτει ότι ακόμη και κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης ο αντίκτυπος των επιτοκίων πολιτικής στα τραπεζικά επιτόκια λιανικής στη ζώνη του ευρώ έχει εξελιχθεί σε γενικές γραμμές σύμφωνα με τις ιστορικές εμπειρίες. Επιπλέον, σύμφωνα και με τις πληροφορίες της Επιθεώρησης Τραπεζικού Δανεισμού του Ευρωσυστήματος, δεν προκύπτει ότι ο ανταγωνισμός (ή η έλλειψή του) έχει επηρεάσει σημαντικά την παρατηρούμενη καθαρή αυστηροποίηση της πιστοληπτικής διαβάθμισης των τραπεζών της ζώνης του ευρώ από το τρίτο τρίμηνο του 2007 και μετά.

Τα μέτρα στήριξης από τις κεντρικές τράπεζες εντός του Ευρωσυστήματος αφορούν τον τραπεζικό τομέα συνολικά και, ως εκ τούτου, συνεπάγονται μικρότερους κινδύνους εφαρμογής διακρίσεων. Παρότι δεν είναι οπωσδήποτε απαλλαγμένα από τον κίνδυνο δημιουργίας ορισμένων στρεβλώσεων της αγοράς, ο κίνδυνος τα μέτρα αυτά να οδηγήσουν σε στρεβλώσεις στο πεδίο του ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών είναι περιορισμένος, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα. Τούτο ισχύει τόσο για τις συνήθειες πράξεις αναχρηματοδότησης που προσφέρει το Ευρωσύστημα σε νομισματικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (NXI) της ζώνης του ευρώ όσο και για τα έκτακτα μέτρα που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Αν προσεγγίσουμε ωστόσο τις διεθνείς διαστάσεις του θέματος, διαπιστώνουμε ότι τα έκτακτα μέτρα νομισματικής πολιτικής που έλαβε το Ευρωσύστημα από τον Οκτώβριο του 2008 διαφοροποιούνται ελαφρώς από τα μέτρα που έλαβαν οι κεντρικές τράπεζες σε άλλες περιοχές δικαιοδοσίας και ως εκ τούτου οι όροι ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών σε παγκόσμιο επίπεδο (αλλά και μεταξύ τραπεζών εντός και εκτός της ζώνης του ευρώ) μπορεί να έχουν επηρεαστεί. Εντούτοις, δεν πρέπει να λησμονείται ότι τα μέτρα που έλαβαν οι ανά τον κόσμο κεντρικές τράπεζες στο πλαίσιο της κρίσης ήταν προσαρμοσμένα στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των οικονομικών και χρηματοπιστωτικών δομών των οικονομιών τους. Επιπλέον, τα καθεστώτα λειτουργίας των κεντρικών τραπεζών σε παγκόσμιο επίπεδο διέφεραν και πριν από τη χρηματοπιστωτική κρίση Τέλος, όποιες στρεβλώσεις των όρων του διεθνούς ανταγωνισμού μπορεί να έχουν προκληθεί από τα μέτρα των κεντρικών τραπεζών για την αντιμετώπιση της κρίσης προβλέπεται να εξαλειφθούν όταν διακοπεί η εφαρμογή τους, οπότε δεν πρέπει να αναμένεται ότι θα έχουν μακροπρόθεσμο αντίκτυπο στον ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών.

Ενώ οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού φαίνεται καταρχήν να έχουν περιοριστεί σε μεγάλο βαθμό, οι στρεβλώσεις των κινήτρων δημιουργούν άλλου είδους ανησυχίες λόγω των μέτρων στήριξης. Πιο συγκεκριμένα, τα μέτρα διάσωσης απέβλεπαν κυρίως στην υποστήριξη μεγάλων και συστημικά σημαντικών τραπεζών η χρεοκοπία των οποίων θα μπορούσε να απειλήσει τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Κατά συνέπεια, οι τράπεζες αυτές ενδεχομένως ευνοούνται από την αντίληψη της αγοράς ότι υφίσταται έμμεση εγγύηση διάσωσής τους από την κυβέρνηση, γεγονός που τους επιτρέπει να αναπτύσσουν κερδοφόρες αλλά επισφαλείς δραστηριότητες χωρίς την απαιτούμενη πειθαρχία που επιβάλλει η αγορά. Πολλές προτάσεις έχουν κατατεθεί για την αντιμετώπιση του θέματος των ιδρυμάτων η χρεοκοπία των οποίων θεωρείται μη αποδεκτή λόγω του μεγάλου μεγέθους τους.

27. Πώς μπορούν να υποχρεωθούν/ενθαρρυνθούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να μειώσουν την τάση τους για ανάληψη κινδύνων;

Η μεταρρύθμιση του ρυθμιστικού πλαισίου που βρίσκεται σε εξέλιξη και αποσκοπεί στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος θα περιλαμβάνει αρκετά στοιχεία τα οποία θα παρέχουν κίνητρα για συνετή ανάληψη κινδύνων από τις τράπεζες. Σε αυτό το πλαίσιο, οι προτάσεις τις οποίες διατύπωσε η Επιτροπή της Βασιλείας το 2009 θα αυξήσουν τα κίνητρα για μείωση της τάσης ανάληψης κινδύνων, επιβάλλοντας πιο εκτεταμένη κάλυψη έναντι κινδύνων (π.χ. διαβάθμιση του κινδύνου μη πληρωμής στα χαρτοφυλάκια συναλλαγών και θέσπιση κεφαλαιακής απαίτησης πιστωτικού κινδύνου αντισυμβαλλομένου για τη χρηματοδότηση παραγώγων, συμφώνων επαναγοράς και χρεογράφων) μέσω κεφαλαίων υψηλότερης ποιότητας, τα οποία κοστίζουν περισσότερο. Επιπλέον, η θέσπιση εναρμονισμένου πλαισίου ρευστότητας θα υποχρεώσει τις τράπεζες να αυτοχρηματοδοτούνται μέσω πιο σταθερών χρηματοδοτικών πόρων σε διαρθρωτική βάση. Τέλος, έχουν συμφωνηθεί αρχές δίκαιης αποζημίωσης οι οποίες θα αποθαρρύνουν την ανάληψη υπερβολικών κινδύνων εις βάρος της μακροπρόθεσμης κερδοφορίας και της συνετής ανάληψης κινδύνων. Τα μέτρα αυτά, εφόσον ληφθούν συνδυαστικά και εφαρμοστούν κατά τον ενδεδειγμένο τρόπο, μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην αποτροπή των βραχυπρόθεσμων τακτικών και στην εξάλειψη των εσφαλμένων πρακτικών διαχείρισης κινδύνων που παρατηρήσαμε στο παρελθόν.

28. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πιο επείγοντα ζητήματα στη νομοθεσία περί χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, τα οποία πρέπει να συμπληρωθούν μετά το σχέδιο δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες;

Ένα από τα βασικά διδάγματα της χρηματοπιστωτικής κρίσης ήταν ότι η στενή αλληλεπίδραση που υφίσταται μεταξύ των χρηματοπιστωτικών αγορών παγκοσμίως δημιουργεί κοινά προβλήματα τα οποία πρέπει να αντιμετωπίζονται καταλλήλως μέσω συντονισμένων ενεργειών. Ως εκ τούτου, όπως έχει συμβεί ήδη, το ρυθμιστικό πρόγραμμα της ΕΕ πρέπει να ανταποκριθεί σωστά στις πρωτοβουλίες και τις συστάσεις που προωθούνται σε διεθνές επίπεδο, ιδίως από την G20, η σπουδαιότητα των οποίων έχει αναδειχθεί κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Τα σχέδια δράσης και οι συστάσεις της G20 έχουν ήδη δρομολογήσει εκτεταμένες και σημαντικές προσπάθειες αναμόρφωσης των συστημάτων ρύθμισης, εποπτείας και χρηματοπιστωτικής σταθερότητας από διεθνή όργανα όπως το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και η Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας για τον τραπεζικό τομέα, προσπάθειες που έχουν ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο της ΕΕ.

Κατά την εξέταση των σημαντικότερων θεμάτων που πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσω κανονιστικών πρωτοβουλιών, μπορούμε να διακρίνουμε δύο κύριες ομάδες θεμάτων.

Πρώτον, τις κανονιστικές πρωτοβουλίες που σχετίζονται με την ενίσχυση του πλαισίου προληπτικής εποπτείας και προέρχονται από διεθνείς πρωτοβουλίες.

Η ολοκλήρωση του προγράμματος μεταρρυθμίσεων της Επιτροπής της Βασιλείας, και η συνακόλουθη εφαρμογή του στην Ευρώπη, έχει κρίσιμη σημασία για τη διαμόρφωση ενός πιο ανθεκτικού τραπεζικού συστήματος το οποίο θα μπορεί να προωθήσει την υγιή

οικονομική μεγέθυνση σε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα, χωρίς ανάσχεση της λειτουργίας της αγοράς και της οικονομικής ανάκαμψης.

Επιπλέον, στο πλαίσιο των διεθνών μεταρρυθμίσεων, επιθυμώ να υπογραμμίσω τη σημασία τεσσάρων ζητημάτων:

- α) Την ανάγκη επίτευξης διεθνούς συναίνεσης όσον αφορά τις λύσεις στα προβλήματα που δημιουργούν τα συστημικά σημαντικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (SIFIs). Απαιτείται συμφωνία επί της συγκεκριμένης ρυθμιστικής προσέγγισης που πρέπει να υιοθετηθεί για τα SIFIs, καθώς και για το ποιες πρέπει να είναι οι συμπληρωματικές εποπτικές διαδικασίες που θα διασφαλίσουν την αποτελεσματική εποπτεία των δραστηριοτήτων τους και των κινδύνων που παρουσιάζουν. Σε πρόσφατο σημείωμα της ΕΚΤ για τα SIFIs, το οποίο εκπονήθηκε ως συμβολή στο έργο της Επιτροπής Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών, αναπτύσσονται λεπτομερώς οι κύριοι στόχοι του κανονισμού για τα SIFIs και τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν για τη μείωση του κινδύνου χρεοκοπίας τους και για τον υπολογισμό των συνεπειών τέτοιων χρεοκοπιών: «Ο κανονισμός έχει δύο στόχους: (i) την αύξηση της ικανότητας των ιδρυμάτων να αποσβένουν τις αναταράξεις και τη μείωση της συμβολής ενός SIFI στον συστημικό κίνδυνο, με ιδιαίτερη έμφαση στα ενδεχόμενα μετάδοσης και συνδυαστικών πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων και (ii) την άμβλυνση του προβλήματος του ηθικού κινδύνου και της συναφούς εγγύησης διάσωσης. Μάλιστα, μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι ενέργειες για την υλοποίηση του ενός στόχου έχουν αποφασιστική σημασία για την επίτευξη και του άλλου στόχου.»
- β) Την αντιμετώπιση των προληπτικών κινδύνων που δημιουργούνται από εξωχώρια χρηματοπιστωτικά κέντρα και μη συνεργάσιμες δικαιοδοσίες. Εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι τρεις εποπτικές επιτροπές επιπέδου 3 (3L3) έχουν πραγματοποιήσει μια συμπληρωματική χαρτογράφηση, στο πλαίσιο της οποίας έχουν καθορίσει έναν ενιαίο κατάλογο μη συνεργάσιμων δικαιοδοσιών, στις οποίες αρκετές εποπτικές αρχές της ΕΕ έχουν αναφέρει ότι παρουσιάζονται επίμονα προβλήματα. Παρά ταύτα, το νομικό πλαίσιο της ΕΕ πρέπει να αντιμετωπίζει τους προληπτικούς κινδύνους που δημιουργούν οι μη συνεργάσιμες δικαιοδοσίες, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι όλα τα κράτη μέλη θα χειρίζονται το θέμα αυτό κατά τρόπο εναρμονισμένο και συνεπή, αποφεύγοντας φαινόμενα καταχρηστικής επιλογής του ευνοϊκότερου καθεστώτος εποπτείας και διατηρώντας δίκαιους όρους ανταγωνισμού μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η οδηγία σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια, η οδηγία για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων (MiFID), καθώς και η οδηγία «Φερεγγυότητα II», πρέπει να περιλαμβάνουν αρχές σχετικά με την ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε μη συνεργάσιμες δικαιοδοσίες, περιορίζοντας (ακόμη και απαγορεύοντας) τέτοιες δραστηριότητες όταν μια δικαιοδοσία δεν συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών ή όταν παρεμποδίζει την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με θυγατρικές εξωχώριων εταιρειών για σκοπούς εποπτείας σε ενοποιημένη βάση. Εκτός από τα πρότυπα της Βασιλείας, του Διεθνούς Οργανισμού Επιτροπών Κινητών Αξιών (IOSCO) και της Διεθνούς Ένωσης Ασφαλιστικών Εποπτικών Αρχών (IAIS), αξίζει επίσης να αναφερθούν σε αυτό το πλαίσιο οι συστάσεις για την ολοκληρωμένη διαχείριση κινδύνων με διαδικασία ταυτοποίησης στοιχείων («γνωρίστε τον πελάτη σας» ή «know-your-customer» (KYC)), τις οποίες εξέδωσε η Επιτροπή της Βασιλείας τον Οκτώβριο του 2004, και η οποία καθιερώνει μια λεπτομερή σειρά συστάσεων για τις σχέσεις με επικράτειες οι οποίες εφαρμόζουν

αυστηρούς νόμους προστασίας του τραπεζικού απορρήτου ή των προσωπικών δεδομένων οι οποίοι εμποδίζουν, ή μπορεί να θεωρηθεί ότι εμποδίζουν, τη διαβίβαση σημαντικών πληροφοριών για σκοπούς διαχείρισης κινδύνων. Στο πλαίσιο των συστάσεων αυτών προβλέπεται ότι, αν τα εμπόδια στην ανταλλαγή πληροφοριών αποδειχθούν ανυπέρβλητα, και δεν υφίστανται ικανοποιητικές εναλλακτικές συμφωνίες, ο επόπτης της χώρας προέλευσης πρέπει να καταστήσει σαφές στον επόπτη της χώρας υποδοχής ότι η τράπεζα μπορεί να αποφασίσει η ίδια, ή να της επιβληθεί από τον επόπτη της χώρας προέλευσης, να τερματίσει την εν λόγω δραστηριότητα. Επιπλέον, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί, αν η νομοθεσία περιορίζει την κοινοποίηση πληροφοριών σε «τρίτους», ότι η κεντρική εγκατάσταση ή η μητρική τράπεζα θα εξαιρείται από τον ορισμό του «τρίτου».

Όλες αυτές οι αρχές, οι οποίες στηρίζονται σε διεθνή πρότυπα και σε εργασίες που επιτελούνται στο επίπεδο του Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και της ΕΕ, πρέπει να περιλαμβάνουν την καθιέρωση μιας «εργαλειοθήκης» για την επιβολή των μέτρων προληπτικής εποπτείας. Αυτή η εργαλειοθήκη θα μπορούσε να περιλαμβάνει μια προσέγγιση βήμα προς βήμα, από την εντατικοποίηση του διαλόγου και των διαπραγματεύσεων με προβληματικές επικράτειες έως την εντατικοποίηση της δέουσας επιμέλειας των ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται σε τέτοιες επικράτειες ή/και την επιβολή απαιτήσεων περί διάθεσης μεγαλύτερου όγκου ιδίων κεφαλαίων ή/και τον περιορισμό ή ακόμη και τον τερματισμό των δραστηριοτήτων τους.

- γ) Την ανάπτυξη πιο εναρμονισμένων συστημάτων επιβολής κυρώσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενόψει των συστάσεων της «έκθεσης de Larosière» (σύσταση αριθ. 20): «Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα πρέπει να θέσουν επίσης σε εφαρμογή μια διαδικασία η οποία θα οδηγήσει σε πολύ πιο συνεκτικά καθεστώτα κυρώσεων στο σύνολο της Κοινής Αγοράς. Η εποπτεία δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική με αδύναμα, εξαιρετικά αποκλίνοντα καθεστώτα κυρώσεων. Είναι επιβεβλημένο, τόσο εντός της ΕΕ όσο και αλλού, το σύνολο των εποπτικών αρχών να είναι σε θέση να εφαρμόζουν καθεστώτα κυρώσεων τα οποία θα χαρακτηρίζονται από ικανοποιητικό επίπεδο σύγκλισης και αυστηρότητας και θα έχουν επαρκώς αποτρεπτικό ρόλο. Αυτή η περιγραφή απέχει πολύ από τη σημερινή πραγματικότητα. Η ίδια προσπάθεια πρέπει να ξεκινήσει και όσον αφορά τις εποπτικές αρμοδιότητες, έτσι ώστε να προωθηθεί η συνεκτική και αποτελεσματική εποπτεία στην Κοινή Αγορά.»
- δ) Την ανάγκη καταβολής περαιτέρω προσπαθειών για την προαγωγή της τυποποίησης των παραγών και την υποστήριξη της χρήσης των κεντρικών αντισυμβαλλομένων για την εξυγίανση των συναλλαγών επί παραγών, ιδίως όσον αφορά τις συμφωνίες ανταλλαγής κινδύνων αθέτησης.

Δεύτερον, τις κανονιστικές πρωτοβουλίες που αποβλέπουν στην ενίσχυση της ικανότητας του θεσμικού πλαισίου της ΕΕ να προλαμβάνει και να διαχειρίζεται μελλοντικές κρίσεις.

Η αυξημένη αλληλεξάρτηση μεταξύ των εθνικών χρηματοπιστωτικών συστημάτων και η ανάγκη προστασίας της διαδικασίας χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης στην ΕΕ επιβάλλουν τη λήψη κατάλληλων μέτρων σε επίπεδο ΕΕ για την αντιμετώπιση του δυνητικού συστημικού αντικτύπου από πτωχεύσεις διασυννοριακών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ως εκ τούτου, οι σκέψεις που εξετάζει αυτή την περίοδο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την ανάπτυξη ενός

εξυγιαντικού πλαισίου της ΕΕ και την υπέρβαση των εμποδίων στην αποτελεσματική διαχείριση των κρίσεων που αφορούν διασυννοριακά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εντός της ΕΕ πρέπει να υποστηριχθούν. Οι σχετικές προσπάθειες πρέπει να αποβλέπουν στις ακόλουθες προτεραιότητες: (i) την ανάπτυξη μιας στοιχειώδους «εργαλειοθήκης» που να επιτρέπει στις αρμόδιες εθνικές αρχές να αντιμετωπίζουν προβλήματα επιμέρους τραπεζών, χωρίς να προσφεύγουν οπωσδήποτε σε δημόσιες ενισχύσεις, και, όταν κρίνεται σκόπιμο, να θέτουν υπό εκκαθάριση την εν λόγω τράπεζα χωρίς αρνητικές συνέπειες για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα· και (ii) την ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών, ιδίως όσον αφορά τους διασυννοριακούς ομίλους. Σε πιο βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, οι νομοθετικές εξελίξεις πρέπει να περιλαμβάνουν την εναρμόνιση των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων, προβλέποντας, μεταξύ άλλων, εκ των προτέρων και βάσει κινδύνων χρηματοδότηση, η οποία θα συμπληρώνεται με αξιόπιστη εκ των υστέρων χρηματοδότηση που θα ενεργοποιείται όταν κρίνεται αναγκαίο. Συμπληρωματικά προς τη λειτουργία τους ως ταμείων πληρωμών, πρέπει να εξεταστεί επίσης ο ρόλος των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων στη φάση της εξυγίανσης. Η καθιέρωση ενός πιο ολοκληρωμένου κοινοτικού πλαισίου διαχείρισης και επίλυσης κρίσεων θα ήταν αναγκαία για την ενίσχυση της κοινής αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, καθόσον περιορίζει τα κίνητρα που ωθούν τις εθνικές αρχές να προστατεύουν τις εγχώριες συνιστώσες πασχόντων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ωστόσο, ένα τέτοιο εγχείρημα θα έπρεπε να αντιμετωπίσει τεράστιες προκλήσεις, όπως οι τρέχουσες αποκλίσεις των νομικών καθεστώτων που εφαρμόζονται για την επίλυση κρίσεων στα διάφορα κράτη μέλη. Υπενθυμίζω ότι το Συμβούλιο ECOFIN της 2ας Δεκεμβρίου 2009 κάλεσε την Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή να συνεχίσει το έργο της για τη θέσπιση ενός πλαισίου συντονισμού της πολιτικής στην ΕΕ όσον αφορά τη διαχείριση κρίσεων, περιλαμβανομένου του θέματος του καταμερισμού των βαρών, και να καταθέσει συγκεκριμένες προτάσεις στο Συμβούλιο την άνοιξη του 2010.

Είμαι βέβαιος ότι το Ευρωσύστημα θα συμβάλει σε τέτοιες συζητήσεις για τον καθορισμό μιας προσέγγισης της κατανομής των βαρών η οποία θα μειώνει τον ηθικό κίνδυνο. Θα ήταν κρίσιμο να καθοριστεί μια συναινετική θέση ως προς τους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν, καθώς και έναν οδικό χάρτη των μέτρων που πρέπει να ληφθούν για την επίτευξή τους.

29. Πώς αποτιμάτε το τρέχον επίπεδο ολοκλήρωσης των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στην ΕΕ και ποια είναι η γνώμη σας σχετικά με τις μελλοντικές προοπτικές σε αυτόν τον τομέα;

Σύμφωνα με τους πιο πρόσφατους διαθέσιμους διαρθρωτικούς δείκτες για τον τραπεζικό τομέα στην ΕΕ (στοιχεία του 2008), οι τάσεις ενοποίησης στον τομέα των τραπεζών συνεχίζονται. Ωστόσο, αυτό έχει επίσης ως αποτέλεσμα την αύξηση της συγκέντρωσης στην αγορά, καθώς οι μικρότερες χώρες διαθέτουν σε γενικές γραμμές πιο συγκεντρωτικές αγορές από ό,τι οι μεγαλύτερες χώρες. Τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα συνέχισαν να κυριαρχούν στο τραπεζικό τοπίο της ΕΕ, ακόμη και αυξάνοντας το μερίδιό τους στην αγορά έναντι των ξένων θυγατρικών. Εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των χωρών όσον αφορά τη σπουδαιότητα των ξένων οργανισμών, καθώς οι θυγατρικές μητρικών εταιρειών με έδρα σε χώρες της ζώνης του ευρώ κυριαρχούν στα νέα κράτη μέλη της ΕΕ.

Οι δραστηριότητες συγχωνεύσεων και εξαγορών (Σ&Ε) αυξήθηκαν το 2009 ενώ κινήθηκαν σε χαμηλά επίπεδα σε σύγκριση με την προηγούμενη δεκαετία. Η μεγαλύτερη αύξηση

παρατηρήθηκε στις εγχώριες και διασυνοριακές συμφωνίες. Ενώ στο παρελθόν οι συμφωνίες συγχωνεύσεων και εξαγορών στηρίζονταν κυρίως σε στρατηγικές επιλογές, όπως η δημιουργία οικονομιών κλίμακας και η είσοδος σε νέες αγορές, πολλές από τις συναλλαγές που ολοκληρώθηκαν το 2008 και το 2009 αφορούσαν οντότητες οι οποίες είχαν καταγράψει σημαντικές απώλειες ή αντιμετώπιζαν πιέσεις ρευστότητας. Συγχρόνως, οι προσπάθειες ενίσχυσης της κεφαλαιακής επάρκειας και των ταμειακών διαθεσίμων ορισμένων πιστωτικών ιδρυμάτων είχαν ως αποτέλεσμα την απόσπαση ορισμένων μη κεντρικών δραστηριοτήτων, από άποψη είτε κύκλου εργασιών είτε γεωγραφικής εξάπλωσης.

Όσον αφορά τη συνολική αξία των συναλλαγών Σ&Ε, οι εξαγορές μειώθηκαν αισθητά το 2009, ενώ μόνον οι εγχώριες συμφωνίες κατέγραψαν αύξηση.

Πρέπει άλλωστε να σημειωθεί ότι η συμμετοχή κυβερνήσεων σε πιστωτικά ιδρύματα αποτέλεσε σημαντική στροφή ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς ορισμένων σημαντικών πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ. Ωστόσο, λόγω της περιορισμένης διάρκειας των κυβερνητικών μέτρων ανακεφαλαιοποίησης, αυτές οι μεταβολές ιδιοκτησιακού καθεστώτος αναμένεται να είναι προσωρινές και να αντιστραφούν κατά την εξυγίανση της κατάστασης καθενός από αυτά τα ιδρύματα, σε μεμονωμένη βάση.

Όσον αφορά την αξιολόγηση των τάσεων ενοποίησης, το θέμα πρέπει να προσεγγιστεί με βάση τον αντίκτυπο της στην αποδοτικότητα και την εύρυθμη λειτουργία των επιμέρους τραπεζών, τον ανταγωνισμό στον τραπεζικό τομέα και τη γενικότερη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα. Στον βαθμό που οι πρόσφατες δραστηριότητες ενοποίησης στον τραπεζικό τομέα έχουν συμβάλει σε αύξηση της κερδοφορίας των τραπεζών και σε ενίσχυση της ανθεκτικότητάς τους σε κρίσεις, μπορούν να θεωρηθούν θετικές.

Κατά την αξιολόγηση των μελλοντικών προοπτικών αυτών των ενοποιήσεων, ένα σημαντικό στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι η ευρεία συναίνεση υπέρ της άποψης ότι τα προ της κρίσεως επίπεδα μόχλευσης του τραπεζικού τομέα ήταν υπερβολικά. Ως εκ τούτου, είναι αναμενόμενο, καθώς θα προχωρεί η απομόχλευση, η κερδοφορία του τραπεζικού συστήματος (από την άποψη της απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων) να είναι μειωμένη σε σύγκριση με το πρόσφατο παρελθόν, τουλάχιστον μεσοπρόθεσμα. Επομένως, οι τράπεζες είναι πιθανό να αναζητήσουν νέους τρόπους αύξησης της κερδοφορίας τους. Η ενοποίηση αντιπροσωπεύει ίσως έναν ελκυστικό τρόπο επίτευξης αυτού του στόχου για τις τράπεζες που θα βγουν από την κρίση ως οι ισχυρότεροι παίκτες της αγοράς, δεδομένου ότι οι εξαγορές σε σχετικά προσιτές τιμές ενδέχεται να αποτελέσουν πρόσφορη μέθοδο αύξησης της μακροπρόθεσμης κερδοφορίας τους – χάρη στις οικονομίες κλίμακας. Από αυτή την άποψη, οι τρέχουσες τάσεις στον τομέα των Σ&Ε είναι πιθανό να συνεχιστούν και μετά την κρίση. Συγχωνεύσεις μπορεί να πραγματοποιηθούν την περίοδο των προσεχών ετών και ως μέτρο διάσωσης ευάλωτων τραπεζών. Όπως επισημάνθηκε, πολλοί από τους λόγους που στηρίζουν την πρόβλεψη ότι θα παρατηρήσουμε περαιτέρω ενοποίηση στο εγγύς μέλλον καθιστούν επίσης εύλογο το συμπέρασμα ότι αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός αποτελεσματικότερου και ανθεκτικότερου τραπεζικού συστήματος. Από την άλλη πλευρά, η συγκέντρωση του τομέα ενδέχεται να δημιουργήσει ακόμη περισσότερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα η πτώχευση των οποίων θα θεωρείται μη αποδεκτή, γεγονός που καθιστά ακόμη πιο πιεστική την ανάγκη εφαρμογής των μέτρων αντιμετώπισης των προβλημάτων που δημιουργούν τα ιδρύματα αυτού του είδους.

Δ. Λειτουργία της ΕΚΤ και δημοκρατική λογοδοσία και διαφάνεια

30. Δεν θα έπρεπε οι διάφορες αρμοδιότητες των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής να αλλάζουν συν τω χρόνω, σε εναρμόνιση με τις αλλαγές που συμβαίνουν στο έργο και τις προτεραιότητες της ΕΚΤ;

Η Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΚΤ είναι όργανο συλλογικής λήψης αποφάσεων· η λειτουργία της στηρίζεται στην αρχή της συλλογικής ευθύνης, με άλλα λόγια η Εκτελεστική Επιτροπή στο σύνολό της είναι συλλογικά υπεύθυνη για τις αποφάσεις της και για τη συνολική λειτουργία των τομέων δραστηριότητας της ΕΚΤ. Ενώ, για πρακτικούς λόγους, οι τομείς δραστηριοτήτων αντιστοιχούν σε επιμέρους μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής τα οποία επιβλέπουν και κατευθύνουν το έργο τους, όλες οι μονάδες εργασίας τίθενται υπό τη διαχειριστική διεύθυνση της Εκτελεστικής Επιτροπής συνολικά.

Όπως συνέβαινε και στο παρελθόν, η Εκτελεστική Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να αναθεωρεί, κατά καιρούς, τους διαύλους αναφοράς των μονάδων εργασίας με επιμέρους μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής καθώς και το πλαίσιο προετοιμασίας των αποφάσεών της. Τέτοιες περιστασιακές προσαρμογές στις ατομικές αρμοδιότητες των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής συμβάλλουν στην ενδυνάμωση του συλλογικού χαρακτήρα του οργάνου. Σε αυτό το πλαίσιο, η σύνθεση των χαρτοφυλακίων των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής μπορεί να μεταβληθεί κατά τη διάρκεια της θητείας τους. Όλες οι σχετικές αποφάσεις εξακολουθούν να υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της ίδιας της Εκτελεστικής Επιτροπής.

Προσωπικά, θεωρώ πολύ σημαντικό τον συλλογικό χαρακτήρα της Εκτελεστικής Επιτροπής, καθόσον έτσι διασφαλίζεται με τον καλύτερο τρόπο η αξιοποίηση όλων των επιμέρους απόψεων και της διαθέσιμης εμπειρογνωμοσύνης, πείρας και σύνεσης κατά τη λήψη των αποφάσεων.

31. Ποιο σύστημα θεωρείτε κατάλληλο για τη διασφάλιση της δίκαιης εναλλαγής των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ, μεταξύ άλλων και όσον αφορά τις επιμέρους εθνικότητες;

Οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι υποψήφιοι για την Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΚΤ ορίζονται στη Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ (άρθρο 283, παράγραφος 2) και στο καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ (άρθρο 11, παράγραφος 2):

- τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής «διορίζονται μεταξύ προσώπων αναγνωρισμένου κύρους και επαγγελματικής εμπειρίας σε νομισματικά ή τραπεζικά θέματα»·
- «μόνον υπήκοοι κράτους μέλους [της ζώνης του ευρώ] μπορούν να είναι μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής».

Κατ' αυτόν τον τρόπο, η Συνθήκη ορίζει δύο προϋποθέσεις: την «ικανότητα» και την «αθαγένεια [κράτους μέλους της ζώνης του ευρώ]». Κανένας άλλος προσδιορισμός δεν περιέχεται στη Συνθήκη για τον καθορισμό της σύνθεσης της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ.

Διορισμοί που θα στηρίζονταν σε κριτήρια διαφορετικά από τα ανωτέρω ενδέχεται επίσης να αντίκεινται στις διατάξεις της Συνθήκης σχετικά με την ανεξαρτησία της ΕΚΤ. Στις συνεδριάσεις των αρμοδίων για τη λήψη αποφάσεων οργάνων της ΕΚΤ όλα τα μέλη συμμετέχουν σε προσωπική βάση. Η αρχή της ανεξαρτησίας συνεπάγεται ότι «η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες ή οποιοδήποτε μέλος των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ιδρυμάτων αυτών δεν επιζητούν ούτε δέχονται υποδείξεις από τα θεσμικά και λοιπά όργανα ή τους οργανισμούς της Ένωσης, από κυβερνήσεις κρατών μελών ή από άλλο οργανισμό» (άρθρο 130 της Συνθήκης, άρθρο 7 του καταστατικού). Αυτή η διάταξη της Συνθήκης είναι ασύμβατη με την αρχή της εθνικής εκπροσώπησης.

Η τελική απόφαση για τους διορισμούς των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ λαμβάνεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (στο οποίο ψηφίζουν μόνον τα μέλη της ζώνης του ευρώ), βάσει σύστασης του Συμβουλίου και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την ΕΚΤ. Ευελπιστώ ότι οι ανωτέρω αρχές για τον διορισμό των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ θα γίνουν πλήρως σεβαστές.

32. Ποια είναι η άποψή σας σχετικά με την ανάγκη αύξησης της ποικιλίας ως προς το επαγγελματικό υπόβαθρο των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ, αντί η σύνθεσή της να στηρίζεται αποκλειστικά σε κεντρικούς τραπεζίτες;

Όπως ανέφερα στην απάντησή μου στην προηγούμενη ερώτηση, η Συνθήκη και το καταστατικό ορίζουν ρητώς ότι τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής «διορίζονται μεταξύ προσώπων αναγνωρισμένου κύρους και επαγγελματικής εμπειρίας σε νομισματικά ή τραπεζικά θέματα».

Δεν πρέπει να προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι οι κεντρικοί τραπεζίτες ανταποκρίνονται σε αυτό το κριτήριο. Συγχρόνως, η διάταξη αυτή δεν αποκλείει με κανέναν τρόπο τον ορισμό υποψηφίων που δεν προέρχονται από τον χώρο των κεντρικών τραπεζών. Άλλωστε, στις περισσότερες κεντρικές τράπεζες –και η ΕΚΤ δεν αποτελεί εξαίρεση εν προκειμένω– το υπόβαθρο των μελών των αρμοδίων για τη λήψη αποφάσεων οργάνων παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία και περιλαμβάνει, λόγω χάρη, επαγγελματική εμπειρία στον τραπεζικό τομέα, τον ακαδημαϊκό χώρο και τη δημόσια διοίκηση.

Όπως θα διαπιστώσατε διαβάζοντας το βιογραφικό μου, το ίδιο ισχύει και στη δική μου περίπτωση. Κατά τη γνώμη μου, η ποικιλία ως προς την προέλευση των μελών ενός συλλογικού οργάνου λήψης αποφάσεων αποτελεί πλεονέκτημα για τη διοίκηση του εν λόγω οργάνου.

33. Θα μπορούσατε να αναπτύξετε τις απόψεις σας για την έννοια της δημοκρατικής λογοδοσίας σε σχέση με την ΕΚΤ και την κεντρική τραπεζική λειτουργία γενικά;

Προκειμένου να διασφαλίσει τη νομιμοποίησή της, μια ανεξάρτητη κεντρική τράπεζα πρέπει να λογοδοτεί σε δημοκρατικά όργανα και στο ευρύτερο κοινό για τις ενέργειές της κατά την άσκηση των καθηκόντων της. Καθώς γίνεται όλο και ευρύτερα αποδεκτό, ιδίως τις τελευταίες δεκαετίες, ότι η ανεξαρτησία είναι κρίσιμη για την ορθή άσκηση των καθηκόντων μιας κεντρικής τράπεζας, ο χαρακτήρας της δημοκρατικής λογοδοσίας έχει επίσης αποκτήσει

αυξημένη σπουδαιότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, η λογοδοσία των κεντρικών τραπεζών ανά τον κόσμο έχει λάβει διάφορες μορφές.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η ΕΚΤ διαθέτει σαφή καθήκοντα, τα οποία εκτελεί βάσει της ανεξαρτησίας που της παρέχει η Συνθήκη. Στη Συνθήκη προβλέπεται επίσης ότι αυτός ο υψηλός βαθμός ανεξαρτησίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τη δημοκρατική λογοδοσία έναντι του ευρωπαϊκού κοινού και των άμεσα εκλεγόμενων αντιπροσώπων του, με άλλα λόγια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Έτσι, έχουν θεσπιστεί πολύ συγκεκριμένοι τρόποι λογοδοσίας της ΕΚΤ, αν μη τι άλλο μέσω των τακτικών εμφανίσεων του Προέδρου της ΕΚΤ ενώπιον της Επιτροπής Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων (ECON) του ΕΚ, καθώς και των επιπλέον εμφανίσεων του Αντιπροέδρου της ΕΚΤ και άλλων μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι προαναφερθείσες ακροάσεις αντιπροσωπεύουν μια μορφή συνεργασίας μεταξύ της ΕΚΤ και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου η οποία είναι στενότερη από ό,τι προβλέπεται στη Συνθήκη, και η συγκεκριμένη καθιερωμένη πρακτική αποτελεί, κατά τη γνώμη μου, ένα πολύ θετικό στοιχείο το οποίο θεωρεί εξάλλου χρήσιμο και το ίδιο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η λογοδοσία της ΕΚΤ συνεπάγεται επίσης ακριβείς υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων (άρθρο 15 του καταστατικού της ΕΚΤ). Εκτός από την ετήσια έκθεση που παρουσιάζεται στο Κοινοβούλιο (καθώς επίσης στο Συμβούλιο, στην Επιτροπή και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο), η ΕΚΤ οφείλει να δημοσιεύει τριμηνιαίες εκθέσεις σχετικά με τις δραστηριότητες του Ευρωσυστήματος. Η ΕΚΤ αποφάσισε να προχωρήσει ακόμη περισσότερο από αυτές τις απαιτήσεις της Συνθήκης και να υποβάλλει τακτικότερες εκθέσεις με τη μορφή του Μηνιαίου Δελτίου. Τέλος, πέρα από την εβδομαδιαία ενοποιημένη οικονομική κατάσταση, η ΕΚΤ δημοσιεύει μια σειρά άλλων εκδόσεων που αφορούν συγκεκριμένα επιμέρους καθήκοντα, όπως η διετής έκθεσή της για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και η ετήσια έκθεσή της για τη χρηματοπιστωτική ολοκλήρωση.

34. Πώς κρίνετε τη διαδικασία που χρησιμοποιείται για την αντικατάσταση των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ; Η εκ των προτέρων δημοκρατική λογοδοσία και διαφάνεια δεν συνεπάγεται ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα έπρεπε να έχει τουλάχιστον τη δυνατότητα να εξετάζει περισσότερους του ενός δυνητικούς υποψηφίους και να γνωμοδοτεί πριν λάβει το Συμβούλιο την τελική απόφαση για την εκάστοτε υποψηφιότητα;

Η διαδικασία επιλογής των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ ορίζεται στο άρθρο 283 της Συνθήκης και στο άρθρο 11 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ. Έχει συμφωνηθεί από όλους τους συμβαλλόμενους κατά την πλέον πρόσφατη αναθεώρηση της Συνθήκης και αποτελεί ισχύον ευρωπαϊκό δίκαιο. Ως υποψήφιο μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ, υπόκειμαι σε αυτή τη διαδικασία και δεν θεωρώ σκόπιμο να σχολιάσω την καταλληλότητά της.

35. Τι συμπεράσματα συνάγετε από τη σύγκριση μεταξύ των πολιτικών διαφάνειας τις οποίες ακολούθησαν η Ομοσπονδιακή Τράπεζα Αποθεμάτων και η ΕΚΤ; Ποια από τις ακόλουθες εναλλακτικές θα προτιμούσατε: τη δημοσίευση των πρακτικών δύο εβδομάδες μετά τη λήψη των αποφάσεων νομισματικής πολιτικής, όπως πράττουν η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ και η Τράπεζα της Αγγλίας, ή τη διεξαγωγή συνέντευξης Τύπου αμέσως μετά τη λήψη των

αποφάσεων νομισματικής πολιτικής σε συνδυασμό με άμεση δημοσίευση στο Διαδίκτυο του σκεπτικού των εν λόγω αποφάσεων, όπως πράττει η ΕΚΤ;

Η σύγκριση των διαφορετικών προσεγγίσεων είναι δύσκολο εγχείρημα. Ένας από τους λόγους είναι ότι οι κεντρικές τράπεζες ενδέχεται να έχουν διαφορετικές ανάγκες λόγω της ιδιαίτερης ιστορίας και κουλτούρας τους, των στόχων πολιτικής τους και άλλων παραμέτρων του θεσμικού τους πλαισίου. Ως τεκμηριωμένο πόρισμα των διαθέσιμων ερευνών, έχει καταδειχθεί ότι ο τρόπος με τον οποίο λαμβάνουν σήμερα οι κεντρικές τράπεζες τις αποφάσεις πολιτικής τους είναι πολύ σαφέστερος και πολύ διαφανέστερος σε σύγκριση με προηγούμενες δεκαετίες. Ως εκ τούτου, η αποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής έχει ενισχυθεί σε παγκόσμια κλίμακα.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι επίτευξης της διαφάνειας. Για τους ακόλουθους λόγους, είμαι πεπεισμένος ότι η προσέγγιση της ΕΚΤ είναι μια από τις πλέον προηγμένες σε διεθνές επίπεδο. Πρώτον, είναι πολύ διαφανής ως προς τη σύνδεση μεταξύ της στρατηγικής της στο πεδίο της νομισματικής πολιτικής και των λόγων στους οποίους στηρίζονται οι ενέργειές της. Δεύτερον, η συνέντευξη Τύπου και η Εισαγωγική Δήλωση είναι χρήσιμα μέσα διάδοσης σημαντικών πληροφοριών σε ένα ετερογενές ακροατήριο. Προσφέρουν στους ενδιαφερόμενους (π.χ. στο ευρύ κοινό, στα μέσα ενημέρωσης και στους παρατηρητές της χρηματοπιστωτικής αγοράς) ένα ολοκληρωμένο φάσμα χρήσιμων πληροφοριών για τις αποφάσεις νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ. Σκοπός τους είναι να εξηγήσουν τη συλλογική άποψη του Διοικητικού Συμβουλίου όσον αφορά τη στάση του στο πεδίο της νομισματικής πολιτικής. Τρίτον, η Εισαγωγική Δήλωση και οι ερωταποκρίσεις κατά τη διάρκεια της συνέντευξης Τύπου δημοσιεύονται σε πραγματικό χρόνο. Αυτό το στοιχείο δεν θα ήταν εφικτό με τη δημοσίευση πρακτικών. Σε γενικές γραμμές, θεωρώ ότι η πρακτική την οποία εφαρμόζει η ΕΚΤ είναι απαιτητική για όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Φρονώ επίσης ότι η προσέγγιση της ΕΚΤ είναι πλέον ευρύτερα κατανοητή, αλλά και ότι η δημοσίευση πρακτικών από άλλες κεντρικές τράπεζες είναι απολύτως εύλογη από τη δική τους σκοπιά.

36. Ποια είναι η γνώμη σας για τον τριμηνιαίο Νομισματικό Διάλογο μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Προέδρου της ΕΚΤ; Θεωρείτε ότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης του διαλόγου επί νομισματικών θεμάτων; Οι συχνές συζητήσεις με άλλους πολιτικούς παράγοντες σχετικά με τις πολιτικές της ΕΚΤ βλάπτουν μήπως την ανεξαρτησία της τράπεζας;

Ο τακτικός διάλογος με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εντάσσεται στην υποχρέωση δημοκρατικής λογοδοσίας της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας έναντι των ευρωπαίων πολιτών και των άμεσα εκλεγμένων αντιπροσώπων τους. Σε αυτό το πλαίσιο, οι τριμηνιαίες συνεδριάσεις μεταξύ του Προέδρου της ΕΚΤ και της Επιτροπής Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων αποτελούν πολύ σημαντική συμβολή στη δημόσια αποδοχή της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ. Σε συνδυασμό με άλλες συνεδριάσεις, στις οποίες μετέχουν και άλλα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής, οι επαφές αυτού του είδους συμβάλλουν στην εμπειριστατωμένη και εποικοδομητική ανταλλαγή απόψεων. Προσφέρουν άλλωστε στην ΕΚΤ ένα πολύτιμο βήμα από το οποίο μπορεί να εξηγήσει τη νομισματική της πολιτική και να ακούσει σχετικά σχόλια και προτάσεις. Αυτό επεκτείνεται και στην Ολομέλεια του ΕΚ στην οποία, μεταξύ άλλων, ο Πρόεδρος της ΕΚΤ παρουσιάζει την ετήσια έκθεση της Τράπεζας. Η

ποιότητα του διαλόγου μεταξύ της ΕΚΤ και του ΕΚ είναι εξαιρετικά υψηλού επιπέδου. Αυτό έχει αναγνωριστεί επανειλημμένως στο παρελθόν και από τα δύο όργανα.

Θεωρώ ότι η τακτική ανταλλαγή πληροφοριών με άλλους φορείς άσκησης πολιτικής είναι μια πολύ σημαντική συνιστώσα του πολιτικού πλαισίου που εφαρμόζουμε στην ΟΝΕ. Ως εκ τούτου, η ΕΚΤ πραγματοποιεί τακτικές επαφές με ποικίλα ευρωπαϊκά όργανα. Παραδείγματος χάριν, η ΕΚΤ προσκαλείται στις συνεδριάσεις της Ευρωομάδας και του Συμβουλίου ECOFIN. Συμμετέχει τακτικά στις συνεδριάσεις του Μακροοικονομικού Διαλόγου. Πραγματοποιούνται επίσης επαφές σε τεχνικό επίπεδο με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις εθνικές κυβερνήσεις, λόγω χάρη στο πλαίσιο της λειτουργίας της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής καθώς και της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ. Όλες αυτές οι ανταλλαγές απόψεων διεξάγονται σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης, διασφαλίζοντας έτσι και κατοχυρώνοντας πάντοτε πλήρως την ανεξαρτησία της ΕΚΤ, αλλά συγχρόνως υποστηρίζοντας την ομαλή λειτουργία της ΟΝΕ. Επομένως, είναι αναγκαίες και επιθυμητές, ακριβώς επειδή αναγνωρίζουν την ανεξαρτησία της ΕΚΤ.

37. Πρέπει η ΕΚΤ να υπόκειται στην πλήρη εποπτεία του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, χωρίς η εν λόγω εποπτεία να περιορίζεται αποκλειστικά στα όρια της λεγόμενης «επιχειρησιακής αποτελεσματικότητας» (άρθρο 27, παράγραφος 2, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ);

Η εταιρική διακυβέρνηση της ΕΚΤ υπόκειται σε ένα λεπτομερές πλαίσιο εξωτερικών και εσωτερικών ελέγχων οι περισσότερες πτυχές των οποίων είναι καταστατικού χαρακτήρα. Η εξέταση της επιχειρησιακής αποδοτικότητας της διοίκησης της ΕΚΤ από το Ελεγκτικό Συνέδριο αποτελεί σημαντικό στοιχείο αυτού του πλαισίου ελέγχου. Το εν λόγω πλαίσιο συμπληρώνεται από την υποχρέωση τακτικής γνωστοποίησης προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το ευρύ κοινό καθώς και τον δικαστικό έλεγχο από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλα αυτά τα στοιχεία έχουν σχεδιαστεί επίσης ενόψει της εγγύησης της ανεξαρτησίας της κεντρικής τράπεζας. Η ανεξαρτησία της ΕΚΤ επεκτείνεται άλλωστε και στους χρηματοδοτικούς της πόρους.

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι δεν είναι αναγκαία η επέκταση των ελέγχων του Ελεγκτικού Συνεδρίου ώστε να καλύπτουν και πτυχές εκτός της επιχειρησιακής αποτελεσματικότητας.

Ε. Γενικά

38. Ποιοι είναι, κατά την εκτίμησή σας, οι σημαντικότεροι κίνδυνοι και προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΚΤ;

Όσον αφορά τις κύριες προκλήσεις και κινδύνους που αντιμετωπίζει η ΕΚΤ, ας μου επιτραπεί να περιοριστώ σε τρεις μόνον εξ αυτών:

Η υλοποίηση της στρατηγικής εξόδου μας είναι μια πρωτόγνωρη πρόκληση, είναι δε αναγκαίο να διασφαλιστεί η σταδιακή προσέγγιση της απόσυρσης των έκτακτων μέτρων της ΕΚΤ. Η αβεβαιότητα που επικρατεί, ωστόσο, στις αγορές σημαίνει ότι ο καθορισμός του ενδεδειγμένου ρυθμού και της κλίμακας της εξόδου εξακολουθεί να αποτελεί απαιτητικό εγχείρημα. Εκτιμώ ότι τα μέτρα που έχουν ληφθεί μέχρι στιγμής στο πλαίσιο της στρατηγικής

εξόδου της ΕΚΤ ήταν απολύτως ενδεδειγμένα και δικαιολογημένα βάσει της αξιολόγησης των οικονομικών και χρηματοπιστωτικών συνθηκών στις αγορές. Απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή στα επόμενα βήματα, καθώς το κόστος τυχόν λαθών μπορεί να αποδειχθεί πολύ υψηλό, όπως έχει καταδείξει η ιστορία των περιόδων ανάκαμψης από σοβαρές τραπεζικές και οικονομικές κρίσεις.

Μια άλλη πρόκληση την οποία επιθυμώ να υπογραμμίσω είναι η θέσπιση και λειτουργία του ΕΣΣΚ, στο οποίο η ΕΚΤ θα προσφέρει τη στήριξή της. Σε πνευματικό επίπεδο, αυτό το εγχείρημα είναι απαιτητικό καθώς πρέπει να αναπτυχθούν νέα εργαλεία αξιολόγησης των μακροπροληπτικών κινδύνων, ενώ για τον σκοπό αυτόν μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ήδη υπάρχοντα εργαλεία. Επιπλέον, ενόψει των επικαλύψεων μεταξύ του Γενικού και του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ και του νέου Γενικού Συμβουλίου του ΕΣΣΚ όσον αφορά τη σύνθεση των δύο οργάνων, πρέπει να μεριμνήσουμε εξίσου για την επαρκή και συνεκτική επικοινωνία μεταξύ τους. Ειδικότερα, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι δεν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ του στόχου της σταθερότητας των τιμών και της υποστήριξης που μπορεί να παρέχει η ΕΚΤ σε άλλους στόχους, περιλαμβανομένης της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Τέλος, υπάρχουν, λόγω χάρη, οργανωτικά ζητήματα, όπως το πώς θα ενσωματωθεί η υποστηρικτική λειτουργία έναντι του ΕΣΣΚ στην τρέχουσα οργανωτική δομή της ΕΚΤ.

Τέλος, επιτρέψτε μου να αναφέρω την πρόκληση που οφείλεται στις πιέσεις τις οποίες ασκούν οι υφιστάμενες ανισορροπίες σε αρκετά κράτη μέλη. Αυτό είναι ένα πρόβλημα που αφορά τις ίδιες τις χώρες και όλα τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα με αρμοδιότητες διαχείρισης της νομισματικής ένωσης, αλλά απαιτεί επίσης τον ενεργό ρόλο της ΕΚΤ. Όπως υπενθύμισα προηγουμένως, υπάρχει μία μόνον νομισματική πολιτική για το σύνολο της ζώνης του ευρώ, όμως η ΕΚΤ έχει επίσης καθήκον να συμβάλλει στην ανάλυση της ανταγωνιστικότητας και των αποκλίσεων εντός της ζώνης, βοηθώντας τις ίδιες τις χώρες να χαράσσουν και να εφαρμόζουν τις ενδεδειγμένες πολιτικές. Η ιδιότητα του μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρέχει οφέλη στις ενδιαφερόμενες χώρες, συνοδεύεται όμως και από υποχρεώσεις. Για τα μέλη της ζώνης του ευρώ, αυτό ισχύει σε ακόμη πιο μεγάλο βαθμό. Οι υποχρεώσεις αυτές πρέπει να γίνονται σεβαστές από όλους, προκειμένου να αντλήσουμε τα μέγιστα δυνατά οφέλη από την οικονομική και νομισματική ένωση στην Ευρώπη. Οι παρεμβάσεις πολιτικής πρέπει να είναι σύμφωνες με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Εν προκειμένω δεν αναφέρομαι μόνον στην ανάγκη τήρησης των δημοσιονομικών κανόνων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, αλλά και στην εφαρμογή διαρθρωτικών πολιτικών οι οποίες καθιστούν την Ευρώπη πιο παραγωγική, και ως εκ τούτου πιο ευέλικτη. Ομοίως, οι παράγοντες του ιδιωτικού τομέα πρέπει να συμπεριφέρονται με ισορροπημένο τρόπο ως προς τον καθορισμό του κόστους και των αμοιβών. Η ανεπαρκής πρόοδος και σύγκλιση σε αυτούς τους τομείς δεν με ανησυχεί μόνον ως ενθουσιώδη υποστηρικτή της Ευρώπης, αλλά επηρεάζει επίσης το περιβάλλον εντός του οποίου δραστηριοποιείται η ΕΚΤ, και ως εκ τούτου με ανησυχεί εξίσου ως υπεύθυνο για τη χάραξη της νομισματικής πολιτικής.